

Fylkesmannen i Nordland

Årsrapport 2016

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	4
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	4
Sted, dato og fylkesmannens signatur	4
2 Introduksjon til embetets hovedtall	5
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	5
2.2 Organisasjon og ledelse	5
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	5
3 Årets aktiviteter og resultater	10
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	10
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	10
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	10
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	10
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	10
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	10
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	10
3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet	13
3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	14
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	14
3.1.1.5 Øke tilgjengelighet og kapasitet, samt styrke kvalitet og innovasjonsevne i helse- og omsorgssektoren og i folkehelsearbeidet	14
3.1.1.6 Økt kapasitet og kompetanse om psykisk helse og rus, med satsing på bedre forebygging og sammenhengende tjenester	16
3.1.1.7 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester	16
3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter er i bedring	17
3.1.1.9 Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø	18
3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene	19
3.1.1.11 Kommunereform	19
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket	19
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	20
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	21
3.1.2.1 Godt tjenestetilbud for barn og unge	21
3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	22
3.1.2.3 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket	22
3.1.2.4 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	22
3.1.2.5 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	23
3.1.2.6 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktnings situasjonen	24
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	24
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling	24
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	26
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	29
3.1.3.4 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende	32

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	33
3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene	33
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	33
3.1.6 Særskilt om oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i Virksomhets- og økonomiinstruks	33
3.2 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	34
3.3 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	53
3.4 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	53
4 Styring og kontroll i embetet	54
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging	54
4.1.1 Embetets risikostyring	54
4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	54
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet	54
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	55
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	55
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	55
4.3 Andre forhold	55
5 Vurdering av framtidsutsikter	56
5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	56
5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	56
6 Årsregnskap	57

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Jeg vil oppsummere 2016 som et spennende og krevende arbeidsår for Fylkesmannen i Nordland, med god utnyttelse av tildelte ressurser og i hovedsak god måloppnåelse. Et mindreforbruk over driftsbudsjettet kapittel 0525 på 550' tilsvarer under 0,5 % av tildelt ramme. Fordeling av ressursbruken på de ulike fagdepartementer er som forutsatt uendret. Budsjettmessige tilpasninger grunnet husleieøkning og rammereduksjon medførte reduksjon i lønnsmidler på 4,3%. Vi fikk et merforbruk på 162' over tildelt ramme til vergemålsforvaltningen. Reindriftsforvaltningen er underfinansiert og gir ikke dekning av administrative utgifter. Disse må derfor finansieres over kap. 0525 og gir dermed en omfordelingseffekt.

Kommunereformen har krevd betydelig ressursinnsats, også for fylkesmannen personlig. Måloppnåelsen i 2016 må imidlertid beskrives som svak, idet det ved årsskiftet bare var fattet gjensidig positive vedtak for sammenslåing av tre kommuner. Arbeidet har dokumentert et omfattende reformbehov i fylket.

For de fire hovedmål som er definert i tildelingsbrevet er min oppsummering at måloppnåelsen er god, og på mange delmål meget god. Avvikene er størst innen helse- og omsorgssektoren. Jeg vurderer måloppnåelsen innen det relativt nye vergemålsområdet som tilfredsstillende, og er oppnådd grunnet ekstra tilførte midler. Situasjonen er imidlertid sårbar, og tildelte budsjetttrammer for 2017 er ikke tilstrekkelige til en forsvarlig forvaltning av vergemålsordningen.

Embetet har også i 2016 hatt en relativt stabil bemanning med en utskifting på 4%. Vi har godt søkertilfang for ledige stillinger. Min vurdering er at vi har en meget kompetent og produktiv organisasjon. Flere tilfeller av langvarig sykefravær har resultert i økning i det totale sykefraværet.

Årets medarbeiderundersøkelse viste samlet sett meget gode resultater, og en liten bedring fra de gode resultatene i 2014. Brukerundersøkelsen bekreftet at embetets omdømme er positivt, og gav ikke grunnlag for å iverksette spesielle oppfølgingsiltak ut over å fortsatt legge vekt på rask saksbehandling.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Generelt er klagesaksbehandling, kontroll, tilsyn og andre lovpålagte forvaltningsoppgaver prioritert høyt med sikte på å holde lavest mulig saksbehandlingstid, og å innfri volumkrav på tilsyn/kontroll. Det er lagt stor vekt på at tilsyn ikke bare skal avdekke mulige lovbrudd, men også bidra til læring og kvalitetsutvikling av kommunale tjenester. Kontroll med tilskuddsforvaltningen innen landbruk og reindrift er styrket.

Arbeidet med kommunereformen har vært en meget høyt prioritert oppgave i 2016, med omfattende reise- og møtevirksomhet med enkeltkommuner, interkommunale møter og konferanser. Vi har lagt vekt på å stimulere til og være pådrivere for gode nabosamtaler, og også oppfordre til klare retningsvalg der mange alternativ for sammenslåing ble utredet. Alle fagavdelingene har bidratt med å vurdere og beskrive reformbehovet i forhold til de utfordringer vi ser med dagens kommunestruktur.

Vi har prioritert en tettere oppfølging av alle fylkets ROBEK-kommuner, og organisert et eget oppfølgingsregime for de 4 mest vanskeligstilte av disse.

Det er nedlagt betydelig innsats for å utarbeide forslag til ny forvaltningsplan for rovvilt, i tråd med sterke føringer fra de to ansvarlige statsrådene. Arbeidet med å skille mellom prioriterte rovviltområder og beiteområder er meget utfordrende, spesielt i forhold til reindriftsnæringa.

Innen samfunnsikkerhet er oppfølging av kommunal beredskapsplikt prioritert med 11 stedlige tilsyn og øvelser for 32 kommuner.

Oppnevning av representanter for enslige mindreårige asylsøkere medførte betydelig innsats i 2016, også andre oppfølgingsoppgaver i forhold til asylkomstene i 2015 har krevd ekstra ressurser.

Problemstillinger om læringsmiljø og mobbing har fått markert økt oppmerksomhet og resultert i tilsvarende økning i relativt ressurskrevende klagesaker.

I juni fremkom det gjennom en større reportasje i VG påstander om et betydelig omfang av seksuelle overgrep i Tysfjord kommune, og manglende oppfølging fra politi og kommunale myndigheter. Oppfølging av denne saken overfor kommunen har hatt høy prioritet i embetet både i forhold til barnevern, helsetjenester, barnehager og skoler. Det er etablert godt samarbeid med politiet, som har iverksatt omfattende oppfølging av påstandene.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Økt legemeldt sykefravær har medført redusert måloppnåelse innen flere områder, spesielt helse- og omsorgsavdelinga samt administrasjonavdelingen har hatt langvarige vakanser i viktige funksjoner. Ansettelsesstopp for avdelingsdirektører har medført to midlertidige konstitueringer, men vi mener dette ikke har hatt konsekvenser for resultatene.

Avvikene innen helse- og omsorgssektoren skyldes også eksterne forhold. Saksvolumet på klage- og tilsynssaker har økt betydelig i løpet av senere år, mens budsjetttrammene har medført stillingsreduksjon.

Den massive motstanden mot kommunesammenslåing i befolkningen, i kommunestyrene og i stor grad også i den politiske ledelsen, har vært avgjørende for resultatet. Ved utgangen av 2016 var det fattet gjensidig positive vedtak i nabokommunene Narvik og Ballangen, og mellom Tjeldsund og Skånland i Troms fylke. Etter Fylkesmannens vurdering kan motstanden i hovedsak forklares med geografiske avstander, ulikheter i kommuneøkonomiske rammebetingelser, og i noen grad et utydelig bilde av konsekvensene av å fortsette uten endring.

Selv om antall ROBEK-kommuner ble redusert fra 10 til 8, vurderer vi situasjonen for kommuneøkonomien i fylket som krevende, for 4-5 av de registerførte kommunene som meget krevende. Dette skyldes for det første at befolkningsutvikling og demografi har betydelige virkninger for inntektsgrunnlaget, og resulterer i store omstillingsutfordringer. Kommunenes kapasitet og handlingskompetanse til å takle disse utfordringene framstår i flere tilfeller som en utfordring.

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Bodø 24. februar 2017

Hill-Marta Solberg

(sign.)

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Fylkesmannens samfunnsoppdrag består i å være Kongens og regjeringens representant i fylket, og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Dette skal skje i nært samarbeid med våre 44 kommuner, der hensynet til det kommunale selvstyre også skal tillegges stor vekt. Embeter utfører sektoroppgaver for 11 departementer med tilhørende direktorater. Disse er definert gjennom fire hovedmål i tildelingsbrev og virksomhetsinstruks for 2016. Fylkesmannen har i tillegg en sentral rolle som samordningsorgan for staten på regionalt nivå, og skal virke til gagn og beste for fylket ved å ta de initiativ som finnes påkrevd. Fylkesmannen skal videre holde sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket.

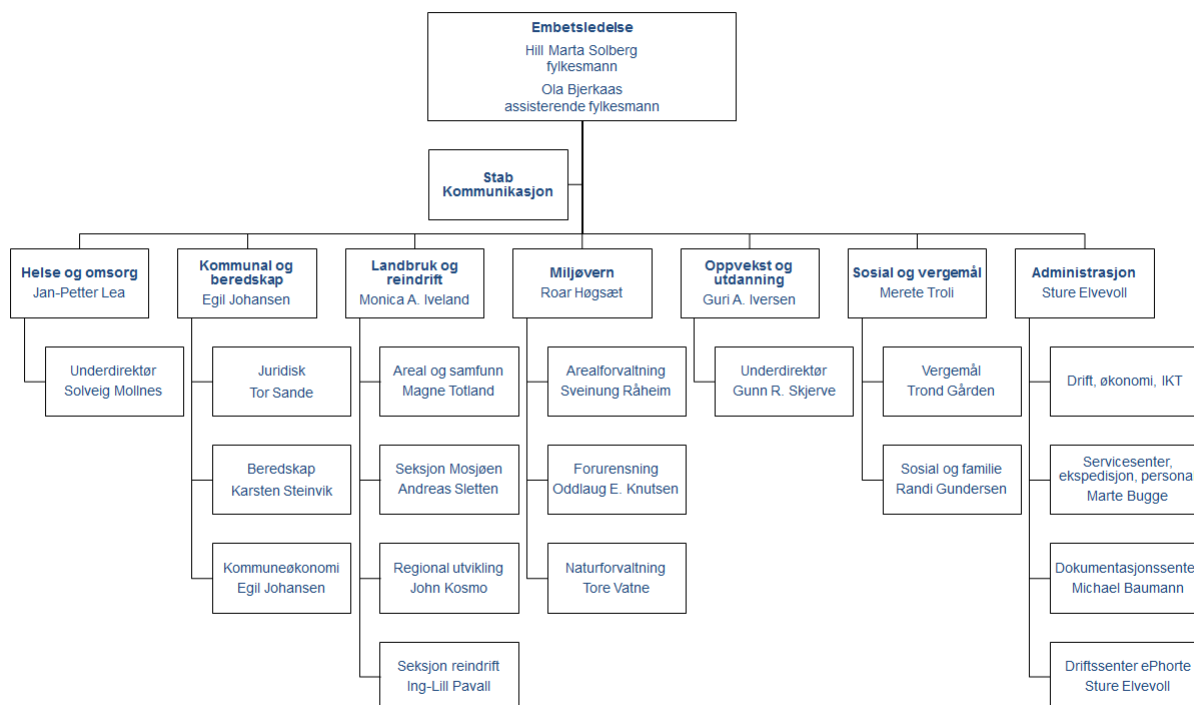
Samfunnsoppdraget er oppsummert i embetets visjon: - *virker til Nordlands beste.*

Fylkesmannen har ett tett samarbeid med mange fylker, og deltar i flere samarbeidsorganer. I rollen som ressursembete for sak- og arkivsystemet ePhorte har vi i 2016 hatt et tett og godt samarbeid med andre aktører og embeter, spesielt Fylkesmannen i Hedmark, knyttet til sentralisering av driften av ePhorte. Samarbeidet forøvrig er mest omfattende med Troms og Finnmark, herunder også innen administrative oppgaver. I arbeidet med kommunereformen har vi også hatt nært samarbeid med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

Vi har et tett samarbeid med mange regionale etater, spesielt nevnes NAV Nordland, BUF-etat Nord, IMDI Nord, Husbanken og Innovasjon Norge. Innen samfunnsikkerhet har vi nært samarbeid med Politiet, Forsvaret og øvrige beredskapsmyndigheter. Samarbeidet med Mattilsynet er videreutviklet innen landbruksforvaltning.

2.2 Organisasjon og ledelse

Avdelingsledere, seksjonsledere og underdirektører

Fylkesmannen i Nordland har 185 medarbeidere fordelt på 162 årsverk lokalisert på 7 steder i fylket. Hovedkontoret er i Bodø, men i tillegg har embetet kontorer i Mosjøen, Fauske, Størjord i Saltdal kommune, Vega, Trofors i Grane kommune og Hennes i Hadsel kommune.

Embetet er organisert i syv avdelinger og ledes av fylkesmann, assisterende fylkesmann, avdelingsdirektører og underdirektører. Strategisk ledergruppe består av embetsledelse og avdelingsdirektører.

Avdelingene er ulikt organisert: noen er seksjonert, - andre ikke. Avdelingsdirektørene har økonomiansvar i samtlige avdelinger. Underdirektører som leder egne seksjoner, har delegert fag- og personalansvar. I de øvrige avdelingene har avdelingsdirektør personalansvar, mens underdirektør(-er) har delegert fagansvar.

Ledelse på alle nivå i embetet er basert på lederplattformen i staten. Vi har ledersamlinger for alle ledernivå flere ganger i året, der fokus er på ledelse som fag og kompetanseheving både individuelt og som avdelingsledelse. I 2016 operasjonaliserte vi vår lokale lederplakat ved å knytte atferd og aktiviteter til plakatens målsettinger. I tillegg definerte vi hva helhetlig ledelse betyr hos oss.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

I 2016 hadde Fylkesmannen i Nordland driftsmidler bevilget over kapittel 0525 post 01 på totalt kr. 102 738 000. Embetet har kun bagatellmessige merinntekter på kr 4 500 over kapittel 3525 post 02.

Resultatmessig endte embetet opp med et mindreforbruk på kr. 555 024, dette utgjør 0,54 % av total tildeling. Resultatet er stort sett iht. det som ble rapportert på til KMD på tertialrapportering per 31.08.2016.

Embetet fikk i 2016 en økning på over 2 mill. kr i husleiekostnader for Statens hus i Bodø. For å dekke inn merkostnadene på husleien fikk alle avdelingene nedtrekk på sine budsjetttrammer i 2016. For enkelte fagavdelingene har husleietrekket samt sentrale trekk (ABE-reformen) medført at det har vært nødvendig å holde enkelte stillinger vakante for å kunne omdisponere lønnsmidler til et forsvarlig og nødvendig driftsbudsjett. Embetet hadde i 2016 mye langvarige sykefravær på ansatte som det var svært vanskelig å erstatte med vikarer. Dermed har vi hatt tildels store refusjoner for sykefravær som ikke var mulig å disponere innenfor lønnspostene eller til innleie av personell. Dette har medført at noen ledige lønnsmidler har blitt omdisponert til investeringer, samt nødvendige oppgraderinger på IKT-området.

Disse budsjettmessige tilpasninger har medført at embetet i 2016 hadde en nedgang på 4,3 % i 2016 på lønnsmidler over kapittel 0525 post 01 sett i forhold til totale tildelinger i 2015.

I 2016 belastet embetet over 21,4 mill. kr. i lønnskostnader over fagkapitler, dette er en økning på 5,9 mill. kr. fra 2015. Selv om vi har hatt økte lønnskostnader på fagkapitlene, har vi hatt en nedgang på over 6 % i overføringer av administrativ kostnadsdekning. Inndekningen her er på bare 25 % i 2016. Mye av nedgangen kan tilskrives underfinansierte oppgaver på fagkapitlene.

Personellmessig her embetet per desember 2016 totalt 185 ansatte, av dette er det 18 midlertidige ansatte. Av disse er to IKT-læringer, tre tidsbegrensede prosjektlederstillinger, styrkning med fem ansatte på vergemålsområdet, og åtte vikarer for faste ansatte i permisjon/fødselspermisjoner og ved sykdom.

Andel administrasjon av totalt antall årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum, andel administrasjon	Økonomi	Lønn	IKT	Personal	Arkiv	Resepsjon og sentralbord	Antall årsverk totalt
Antall årsverk	12.5 %	3.5	1.0	3.0	2.8	7.0	3.0	162.2

Vi har tatt utgangspunkt i tallene i desember, slik bruksanvisning anbefalte, selv om dette synes kunstig. Av de 3 årsverkene som er registrert under "Resepsjon og sentralbord" inngår også 0,8 årsverk som er drift av statens hus (vaktmester). Administrasjonssjefens årsverk er registrert under økonomi. I tillegg har vi nasjonal oppgave som utgjør 3,1 årsverk og læringer som utgjør 2 årsverk

Administrativ kostnadsdekning

Betegnelse på rapporteringskrav	Tall i 1000 kr.
Administrativ kostnadsdekning	- 5 442

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (kr)	- 555.0
Budsjettavvik (%)	0.5 %

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	102 183.0
Lønn 052501	79 482.0
Lønnsandel av driftsutgifter	77.8 %

Husleie

Husleie (tall i 1000 kr)	12 722
Husleie (% av driftsutgifter)	13 %

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	74 727	45 616	29 111

Vergeregnskap er innregistrert som journalposter med vedlegg. Forholdet mellom ePhorte og vergemåls-ePhorte er ellers for inngående brev 2/3 til 1/3, for utgående er det 1/2 til 1/2.

Medarbeiderundersøkelsen

Betegnelse på rapporteringskrav	Differanse 2016-2014	Gjennomsnittlig score for 2016	Gjennomsnittlig score for 2014
I vårt embete stimuleres det til læring og samarbeid på tvers av avdelingene	0.2	3.6	3.4
I vårt embete utvikler vi oss faglig ved gjensidig kontakt med andre embeter	0.1	3.6	3.5

Regnskapstill sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2016
052501	102 187
052521	10 892
Post 01 (unntatt 052501)	25 239
Post 20-29 (unntatt 052521)	60 002
Post 30-39	4 143
Post 40-49	217
Post 60-69	132 103
Post 70-79	31 934
Post 80-89	6 516

Aldersfordeling

Totalt antall ansatte pr. 31.12	Antall ansatte under 20 år	Antall ansatte 20 - 29 år	Antall ansatte 30 - 39 år	Antall ansatte 40 - 49 år	Antall ansatte 50 - 59 år	Antall ansatte over 60 år
185	1	16	31	50	46	41

Årsverk og lønsutgifter

Betegnelse på rapporteringskrav	Rapporteringsåret
Gjennomsnittlig totalt antall årsverk for aktuelt år	162.00
Gjennomsnittlig årsverk for kvinner	97.00
Gjennomsnittlig årsverk for menn	65.00
Gjennomsnittlig årsverk for faste stillinger	148.00
Gjennomsnittlig årsverk for midlertidige stillinger	15.00
Gjennomsnittlig lønsutgifter per årsverk	641 608.00
Gjennomsnittlig lønsutgifter per årsverk for kvinner	646 655.00
Gjennomsnittlig lønsutgifter per årsverk for menn	634 094.00

Turnover

Turnover i prosent	Gjennomsnittlig antall ansatte i rapporteringsåret	Totalt antall ansatte som har sluttet (ekskludert naturlig avgang) i løpet av rapporteringsåret og ble erstattet	Totalt antall ansatte som har sluttet (inkludert naturlig avgang) i løpet av rapporteringsåret
4.32 %	185.00	8.00	12.00

Naturlig avgang: 2 pensjonister, 1 dødsfall. Vi har holdt utenom to ungdommer som vi ansatte som sommervikarer - de fikk arbeid i to uker hver.

Tilstandsrapportering om likestilling i embetet

Betegnelse på rapporteringskrav:	2015	2016
Sum Antall ansatte	182.00	185.00
Grunnlagstall 1: Antall menn	70.00	69.00
Grunnlagstall 2: Antall kvinner	112.00	116.00
Grunnlagstall 3: Gjennomsnittlig månedslønn for menn	45 649.00	47 183.00
Grunnlagstall 4: Gjennomsnittlig månedslønn for kvinner	43 632.00	44 965.00
Sum antall deltidsansatte	5.00	13.00
Sum prosent andel deltidsansatte	2.75 %	7.03 %
Grunnlagstall 5: Antall menn i deltidsstilling	1.00	4.00
Grunnlagstall 6: Antall kvinner i deltidsstilling	4.00	9.00
Sum antall midlertidige ansatte	13.00	18.00
Sum prosent antall midlertidig ansatte	7.14 %	9.73 %
Grunnlagstall 7: Antall menn i midlertidig stilling	7.00	7.00
Grunnlagstall 8: Antall kvinner i midlertidig stilling	6.00	11.00
Sum personer i foreldrepermisjon	1.00	1.00
Grunnlagstall 9: Antall menn i foreldrepermisjon	1.00	0.00
Grunnlagstall 10: Antall kvinner i foreldrepermisjon	0.00	1.00
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 088.00	2 828.00
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	606.00	672.00
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 482.00	2 156.00
Sum andel legemeldt sykefravær menn	2.92 %	3.04 %
Sum andel legemeldt sykefravær kvinner	4.35 %	6.43 %
Grunntall 11: Antall legemeldte sykedager for menn	491.00	527.00
Grunntall 12: Avtalte arbeidsdager for menn	16 826.00	17 322.00
Grunntall 13: Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 202.00	1 779.00
Grunntall 14: Avtalte arbeidsdager for kvinner	27 635.00	27 654.00
Sum andel egenmeldt sykefravær menn	0.68 %	0.84 %
Sum andel egenmeldt sykefravær kvinner	1.01 %	1.36 %
Grunntall 15: Antall egenmeldte sykedager for menn	115.00	145.00
Grunntall 16: Antall egenmeldte sykedager for kvinner	280.00	377.00

Tilstandsrapportering om likestilling på leder- og medarbeidernivå

Betegnelse på rapporteringskrav:	2016	2015
Antall ansatte i embetet	185.00	182.00
Antall kvinnelige ansatte	116.00	112.00
Antall mannlige ansatte	69.00	70.00
Antall kvinner med personalansvar	10.00	10.00
Antall menn med personalansvar	15.00	14.00
Sum antall ansatte med personalansvar	25.00	24.00
Andel kvinner med personalansvar	5.41 %	5.49 %
Andel menn med personalansvar	8.11 %	7.69 %
Andel ansatte med personalansvar	13.51 %	13.19 %
Antall ansatte uten personalansvar	160.00	158.00
Antall kvinnelige medarbeidere uten personalansvar	106.00	102.00
Antall mannlige medarbeidere uten personalansvar	54.00	56.00
Andel kvinnelige medarbeidere uten personalansvar	57.30 %	56.04 %
Andel mannlige medarbeidere uten personalansvar	29.19 %	30.77 %
Gjennomsnittlig månedslønn for kvinnelige ledere	63 110.00	61 089.00
Gjennomsnittlig månedslønn for mannlige ledere	64 423.00	59 684.00
Gjennomsnittlig månedslønn for kvinnelige medarbeider	41 566.00	41 920.00
Gjennomsnittlig månedslønn for mannlige medarbeidere	40 810.00	42 140.00

Gjennomsnittlig månedslønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Årstall	Prosent menn av alle ansatte pr. 31.12.	Prosent kvinner av alle ansatte pr. 31.12.	Månedslønn menn pr. 31.12	Månedslønn kvinner pr. 31.12	Prosentandel kvinners månedslønn av menns månedslønn pr. 31.12
Totalt i virksomheten	2016	37 %	63 %	45 943	43 429	95
Totalt i virksomheten	2015	38 %	62 %	45 649	43 632	96
Embetsledelse / dir. / adm.sjef	2016	3 %	2 %	75 625	75 065	99
Embetsledelse / dir. / adm.sjef	2015	2 %	2 %	78 217	75 481	97
Seksjonssjef / ass. dir.	2016	5 %	5 %	65 006	61 719	95
Seksjonssjef / ass. dir.	2015	6 %	5 %	53 637	59 362	111
Saksbehandler 1	2016	17 %	23 %	46 213	46 481	101
Saksbehandler 1	2015	18 %	18 %	45 156	46 098	102
Saksbehandler 2	2016	9 %	21 %	40 775	40 521	99
Saksbehandler 2	2015	10 %	25 %	39 626	39 881	101
Kontorstillinger	2016	1 %	11 %	36 292	37 199	102
Kontorstillinger	2015	1 %	12 %	35 317	35 630	101
Fagarb.stillinger	2016	1 %	0 %	40 461	0	0
Fagarb.stillinger	2015	1 %	0 %	37 977	0	0
Lærlinger	2016	1 %	0 %	13 363	0	0
Lærlinger	2015	1 %	0 %	7 928	0	0

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Fylkesmannens oppfatning er at nasjonal politikk er godt kjent i fylket. Vi har i 2016 fulgt opp alle oppdrag med å formidle nasjonale mål og forventninger, og prioritert opplæring og veiledning i aktuelle nye regelverk og retningslinjer. Dette skjer i forbindelse med uttalelser, møter, tilsyn, nettverk og konferanser som er avholdt i 2016.

Vår vurdering er imidlertid at graden av iverksetting varierer betydelig mellom ulike politikkområder og mellom kommuner. For det første varierer vilje og evne til å etterleve nasjonale mål i forhold til det kommunale selvstyret. Arealforvaltning er et eksempel både i forhold til jordvern, reindriftsinteresser, strandsoneforvaltning og naturmangfold. Dessuten mangler mange kommuner kapasitet både økonomisk og faglig til å følge opp flere nasjonale mål innen de ulike velferdssektorene.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Vår vurdering er at måloppnåelsen samlet er fra god til meget god. Den interne samordningen av arbeidet rettet mot barn og unge fungerer godt, og vi mener å kunne se positive resultat i kommunene med større fokus på samhandling og mer koordinerte tjenester.

Samhandlingen med NAV, Husbanken og IMDI bidrar til god og nødvendig kommunerett samordning. Arbeidet med oppfølging av fylkesROS er en god arena for samhandlingen innen samfunnsikkerhet og beredskap. Det er utviklet et meget godt samarbeid med Mattilsynet i vår kontroll med tilsudsordningene i landbruket.

Vi har i 2016 ikke prioritert samordning av kommunerettet tilsyn fra andre tilsynsorgan, men har ikke mottatt signaler om at det har medført utfordringer for kommunene.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivarettatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

Vi samordner oss internt på de ulike rettsområdene. I tillegg deltar vi på nasjonale møter, kurs og konferanser. De nordligste fylkene inklusive Trøndelagsfylkene (og Møre- og Romsdal) har også en årlig samling for jurister og økonomer hvor vi diskuterer faglige problemstillinger.

De nordligste fylkene inklusive Trøndelagsfylkene og Møre- og Romsdal har en årlig fagsamling på barnevernområdet. De tre nordligste fylkene har en årlig fagsamling på sosialtjenesteområdet og på forurensingsområdet.

Måloppnåelsen på de definerte delmål kan oppsummeres som god, men med noen svakheter. Vi hadde i 2016 et avvik på 38% i forhold til mål for saksbehandlingstid for klager på kommunale vedtak etter plan- og bygningsloven. Resultatkravet for saksbehandlingstiden på rettighetsklager inne helse- og omsorgstjenester ble nådd bare for saker om nødvendig helsehjelp, samlet avvik var på 28%. Volumkravet om 17 tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester ble ikke nådd, med bare 10 gjennomførte. Tidsfristene for oppnevning av representanter for enslig mindreårige asylsøkere ble ikke nådd, i hovedsak av eksterne årsaker.

Våre fire pilottilsyn med introduksjonsloven konkluderte med lovbrudd i alle kommuner og avdekker dermed klare svakheter i gjennomføring av introduksjonsordningen.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Vår viktigste innsats for å holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket ligger i analysen, vurderingen og tilrådingen i kommunereformen. Vi har dessuten benyttet alle styringsmøter og andre relevante arenaer for å informere om tilstand og utviklingstrekk. Effekten av vedtatt statlig politikk er bl.a. påpekt når det gjelder konflikten mellom bestandsmål for rovvilt og målet om reduserte skader på sau og rein.

Kapasitet til å ta nye initiativ har i 2016 vært meget begrenset grunnet arbeidet med kommunereformen. Grunnet målsetningene med reformen har vi ikke ansett det som riktig å ta nye initiativ til videreutvikling av interkommunalt samarbeid.

Vi viser forøvrig til at definerte delmål og resultatmål innen hovedmålet er meget avgrenset.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Fylkesmannens inntrykk er at prinsippene om bærekraft, sikre samfunn og å legge til rette for gode steder og oppvekstvilkår blir viktigere og viktigere i planleggingen. Dialogen mellom statlige og regionale myndigheter har også blitt både tettere og bedre de siste årene.

Økt fokus på samfunnsikkerhet generelt sammen med økt aktivitet fra Fylkesmannen og andre myndigheter gir resultater i den kommunale planleggingen.

For mange nordlandskommuner er boligpolitikken viktig. I tillegg til behovene i pressområder og boligsosiale behov, må kommunene ta hensyn til demografi-utviklingen og en stadig større andel innvandrere/gjestearbeidere. Det utvikles og utprøves flere gode boligsosiale tiltak og prosjekter.

Forsøket med samordning av innsigelser - hvor Fylkesmannen i Nordland både samordner innsigelser og andre merknader - samt deltakelse i regionalt planforum får gode tilbakemeldinger fra kommunene. De aller fleste innsigelser løses underveis i planprosessene. God dialog tidlig i planprosesser bidrar også til at miljø, samfunnsikkerhet, landbruk osv. ivaretas uten at det er behov for å benytte innsigelsesordningen for å bli hørt.

Fylkesmannen deltar aktivt underveis i planprosesser for å øke forståelsen for å sikre landbrukets og reindrifts arealressurser. Jevnlige deltakelse i regionalt planforum og befaringer (særlig for reindrift) bidrar til god dialog og forståelse for konfliktpunkt. Videre bruker vi i større grad enn tidligere kortere telefonmøter med kommuner eller private plankontor for å diskutere problemstillinger og komme fram til akseptable løsninger.

Regional plankonferanse for Nordland er en viktig, årlig arena der vi synliggjør statlige interesser for kommunale arealplanleggere. Videre er årlige forventningsbrev til kommunene på landbrukssektoren en god arena for å tydeliggjøre nasjonale interesser innen arealbruk i fylket. Vi opplever at forståelsen for landbrukets og reindrifts interesser i plansammenheng er økende i kommunene.

Resultatmål 3.1.1.1.1

Rapportere på

FM har hatt dialog med og formidlet nasjonale og regionale hensyn til alle kommuner i fylket.

I 2016 har særlig arbeidet med kommunale planstrategier vært arena for å spille inn nasjonale og regionale hensyn til kommunen i Nordland. Dette dekker alle sektorer og særlig prioriterte områder i våre styringsdokumenter.

Resultatmål 3.1.1.1.2.1

Rapportere på

Prinsippene i de statlige planretningslinjene er lagt til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer.

Selv om kommunene gjerne viser til aktuelle statlige planretningslinjer ved melding om planoppstart, blir de i varierende grad fulgt opp i kommunal planlegging. Manglende oppfølging er i vesentlig grad årsak til innsigelser fra Fylkesmannen.

- [Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen](#): 3 innsigelser knytter seg til manglende oppfølging av disse i 2016. Innsigelsene gjelder både manglende vurdering av konsekvenser for barn og unges oppvekstmiljø (retningslinjes pkt 4), og fysisk oppfølging (pkt 5) i form av arealdisponering og bestemmelser. Innsigelser er utelukkende fremmet på reguleringsplannivå.
- [Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen](#): Manglende oppfølging ga grunnlag for 3 innsigelser i 2016. Manglende begrunnelse for lokalisering eller manglende vurdering av alternativ er gjerne grunnlag for innsigelse. Alle innsigelsene i 2016 ble fremmet til kommuneplanens arealdel.
- [Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging](#): Tidligere har disse i liten grad vært brukt som grunnlag for innsigelse. I 2016 ble det imidlertid fremmet innsigelse til lokalisering av nytt boligområde utenfor sentrum i kommuneplanens arealdel for Fauske.
- [Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag](#): Kantsonen langs vassdrag blir i vesentlig grad ivaretatt, også ut fra hensynet til erosjon og flom. Kommunene har imidlertid i liten grad fulgt opp retningslinjene med å dele vassdragsbeltet i 3 ulike soner, avhengig av beliggenhet. Dette er i stedet ivaretatt ved bruk av arealformål og bestemmelser i kommuneplanens arealdel.
- [Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging](#): Kommunene i Nordland har klima- og energiplaner. Det er imidlertid usikkert i hvor stor grad disse blir fulgt tilfredsstillende opp i plansystemet for øvrig. Vi vil ha økt fokus på dette i 2017.

Resultatmål 3.1.1.1.3.1

Rapportere på

Andel relevante kommunale og regionale planer med tidlig medvirkning: 100%

Mange plansaker gjør at vi må prioritere. I følge planregisteret har vi gitt innspill til 76 av 134 planer det var meldt oppstart for i 2016, d.v.s. knapt 60 % av planene. Behovet for å gi skriftlig innspill varierer imidlertid mellom ulike planer. Vi gir konsekvent skriftlig innspill til alle oppstartmeldinger for kommuneplanens arealdel med planprogram. I tillegg er det for disse planene gjerne dialog gjennom planforum. Før planen legges ut til offentlig høring er det videre gjerne direkte kontakt med kommunale planleggere for å avklare mulige konfliktonråder. Der det meldes oppstart av reguleringsplan som er i samsvar med overordna plan vil det i mindre grad være behov for skriftlig innspill fra oss.

Resultatmål 3.1.1.1.3.2

Rapportere på

Mekling i planer med uløste innsigelser: 100%

Det er anmodet om og gjennomført to meklinger i 2016.

Mekling i planprosesser med uløste innsigelser

Resultatmål	Differanse	Resultat
100 %	0 %	100 %

Resultatmål 3.1.1.1.4.1

Rapportere på

Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til klimaendringer.

Kommunene tar i vesentlig grad tar høyde for kommende klimaendringer i sine planer. NVE tar spesielt ansvar for å følge opp hensynet til risiko for ras og flom. Hensyn til havnivåstigning ivaretas ved at framtidige byggeområder ikke legges lavere enn påregnelig kotenivå mulig framtidig stormflo. Med et visst forbehold ut fra at alle planer ikke er blitt systematisk vurdert m.t.p. havnivå i 2016.

Vurdering av konsekvenser av klimaendringer i planer

Er alle planer etter plan og bygningsloven vurdert med hensyn til klimaendringer?
Ja

Fylkesmannen anser det som vår oppgave å påse at det på detaljplannivå foreligger risiko- og sårbarhetsanalyser. Ansvarer for en stor del delt mellom oss og NVE. Konkrete innspill ift. samfunnssikkerhet fra oss skjer ved behandlingen av de overordnede kommunale planene. Det gjelder overordnede planstrategier, arealplaner, klima- og energiplaner og kommunale beredskapsplaner.

Resultatmål 3.1.1.1.5.1**Rapportere på**

Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til samfunnssikkerhet.

Fylkesmannen spiller inn samfunnssikkerhet og klimaendringer til kommune(-del)planer og større reguleringssaker. I år har også rulleringen av kommunenes planstrategier vært en arena for å spille inn behovet for å skape mer robuste samfunn. På detaljplannivå/reguleringsplaner vurderes konkrete utfordringer gjennom bruk av risiko- og sårbarhetsanalyser. Fylkesmannen har etablert en klimagruppe hvor også NVE og Nordland fylkeskommune deltar. I 2016 ble det gjennomført en klimakonferanse for kommunene i Nordland.

Vurdering av konsekvenser av samfunnssikkerhet i planer**Er alle planer etter plan og bygningsloven vurdert med hensyn til samfunnssikkerhet?**

Delvis

Fylkesmannen anser det som vår oppgave å påse at det på detaljplannivå foreligger risiko- og sårbarhetsanalyser. Ansvarer er for en stor del delt mellom oss og NVE. Konkrete innspill ift. samfunnssikkerhet fra oss skjer ved behandlingen av de overordnede kommunale planene. Det gjelder overordnede planstrategier, arealplaner, klima- og energiplaner og kommunale beredskapsplaner.

Resultatmål 3.1.1.1.6.1**Rapportere på**

Landbrukets og reindriftens arealressurser er ivarettatt i alle planprosesser.

Reindrift:

En av de største truslene for samisk reindrift er tap av arealer. Dette gjelder både tap av beiteland og inngrep i viktige funksjonsområder (flytleier, oppsamlingsområder mm). Langsiktig planlegging, der utmarksområder blir skjernet mot bit-for-bit utbygging, er den viktigste faktoren for å hindre eller redusere tapet av reindriftsarealer.

Vi erfarer at slik langsiktig planlegging best gjøres ved at berørte reinbeitedistrikt og samebyer involveres tidlig i planprosessene. Lokal kunnskap om reindriftsarealbruk er nødvendig for å avklare eventuelle interessekonflikter så tidlig som mulig. Det er både enklere og ressursbesparende å finne løsninger tidlig i en planprosess. Fylkesmannen oppfordrer til slik tidlig involvering, og bidrar så langt ressursene strekker til. Når vi har mulighet, deltar vi på befaringer sammen med kommune og reindrifta for å avklare reindriftsinteressene.

I 2016 har vi lagt større vekt på tidlig tilbakemelding til kommunene underveis i planprosessen. Vi har også vært invitert til planutvalget i to kommuner, der vi informerte om reindriftsinteresser i forhold til plansaker. Vi arbeider også med å oppdatere Fylkesmannens hjemmesider. Vi ønsker her å gi grunleggende veiledning både til reindrifta, kommuner og private tiltakshavere i forbindelse med arealplanlegging.

For private og offentlige arealplanleggere er det en utfordring at reindriftsarealbrukskart i liten grad kan brukes til å avklare reindriftsinteressene på detaljnivå. Reindriftskartene er i dag en illustrasjon på den overordna bruken i et reinbeitedistrikt. Kartene avklarer sjelden i hvilken grad et foreslått tiltak har negative konsekvenser for reindrifta. Fylkesmannen ønsker å bidra til å oppdatere reindriftskartene, men det mangler nasjonal veileder og retningslinjer for innhold, metode og ansvar knyttet til reindriftskartene. Fylkesmannen registrerer fortløpende feil eller mangelfulle opplysninger, og ser frem til at kartene kan oppdateres med bakgrunn i nasjonal veileder og retningslinjer.

De fleste reinbeitedistriktene i Nordland har liten administrativ kapasitet til å håndtere en stor mengde med arealsaker. Som regel er det distriktsleder som skal besvare alle arealsaker (opp til 9 kommuner i ett distrikt) - i tillegg til å være reindriftsutøver på heltid. Bedre kunnskap om reindrifta i kommunene og mer detaljerte reindriftskart, ville trolig hindret uheldig plassering av tiltak. Samtidig ville dette bidratt til å redusere behovet for medvirkning fra reinbeitedistriktene i mange saker. Slik det er nå, må reinbeitedistriktene forsvare sine interesser i samme område hver gang det foreslås et nytt tiltak. Fylkesmannen ser også at reinbeitedistriktene har problemer med å holde seg oppdatert på regelverk og saksangang. I 2016 arrangerte vi derfor for første gang en distriktsledersamling om arbeidet med plan- og arealsaker. Fylkesmannen ønsker å arrangere en årlig distriktsledersamling.

Vi fremmet innsigelser til 5 ulike kommuneplaner (kommuneplanens arealdel) i 2016. Det er bare en av disse som er endelig vedtatt, og her ble innsigelsene av hensyn til reindrift tatt til følge. I forbindelse med prosjektet «Kystplan Helgeland» ble planer for sjøarealene i 13 kommuner sendt på høring sommer/høst 2016. I de fleste av kommunene har reindrifta svømmeleier. Planenes konsekvenser for svømmeleiene er mangelfullt utredet. Planbestemmelsene til akvakulturområdene og til flerbruksområder (der også akvakultur er tillatt) er ikke egnet til å skjerme svømmeleiene. Fylkesmannen har derfor fremmet innsigelse til bestemmelsene for 10 av kommunedelplanene av hensyn til reindriftsinteressene.

Fylkesmannen fikk tilsendt 517 dispensasjonssøknader på høring i 2016. Av disse hadde vi reindriftfaglige merknader til 27 saker (5 %), hvorav 8 ble frarådet. Av disse 8 har kommunene gitt avslag på 4 og innvilget 2. I 2 av sakene er vi ikke kjent med vedtaket. Fylkesmannen påklaget i 2016 vedtak i 1 sak av hensyn til reindriftsinteresser (dette var en sak som ble frarådet i 2015).

Landbruk:

Fylkesmannen har vedtatt en strategisk jordvernplan for Nordland i april 2016. Denne følger opp den nasjonale jordvernstrategien fra 2015, Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, samt regional plan for Nordland (fylkesplanen). Planen synliggjør landbruks- og jordvernansvar hos kommunene, fylkeskommune og regional stat. I planen har Fylkesmannen lagt økt vekt på at kommunene bør definere kjerneområder for landbruk og byvekstgrense ved eventuelt vekstgrenser for byer, samt at det i planarbeid må være en reell alternativvurdering av plassering dersom det foreslås å bygge ned jordbruksareal. Sammen med strategisk jordvernplan for Nordland har vi også utarbeidet et temahefte om jordvern, der målgruppe hovedsakelig er kommunale politikere og kommuneadministrasjon.

I 2016 har Fylkesmannen lagt større vekt på tidlig tilbakemelding til kommunene underveis i planprosessen vedrørende landbruks- og jordvernansvar. Dette har medført at vi har fremmet få innsigelser til arealplaner. Vi opplever at kommunene synes det er vanskelig å forutsi spredt utbygging i LNFR-områdene, og at konsekvensutredning av - og planbestemmelser for -disse ofte er mangelfulle.

Gjennom kurs for nye folkevalgte i fire regioner - Lofoten, Vesterålen, Ofoten og Helgeland - ble politikere blant annet introdusert til nasjonale jordverninteresser og hvordan disse hensyn skal ivaretas gjennom kommunale planprosesser.

Fylkesmannen fremmet innsigelse til 2 arealplaner ut fra jordvern/landbrukshensyn i 2016. Den ene innsigelsen var til kommuneplanens arealdel i Narvik, den andre til kommunedelplan for Mosjøen, Vefsn. Narvik kommune tok vår innsigelse til følge. Fylkesmannen gjennomførte møtende med Vefsn kommune, og kom til enighet gjennom et endret planforslag. Kommunen skal videre definere kjerneområder for landbruk og byvekstgrense ved rullering av kommuneplanens arealdel. I 2015 fremmet Fylkesmannen innsigelse til kommuneplanens arealdel for Rana, som ikke var avklart ved fjorårets rapportering. Kommunen tok våre innsigelser til følge.

Fylkesmannen frarådte i 4 saker dispensasjon fra gjeldende plan ut fra jordvern/landbrukshensyn. I tre av sakene er ikke vedtak avklart. I den fjerde saken ble tiltaket innvilget, men med vilkår som i større grad tar hensyn til jordvernet, i tråd med vår anbefaling.

Generelt opplever vi at det er større forståelse for viktigheten av en oppdatert overordnet arealplan i kommunene, og at landbrukshensyn må ivaretas gjennom denne. Dette har medført at Fylkesmannen i større grad enn tidligere er en veileder for kommunene i forhold til landbrukets arealressurser i arealplanprosesser, og i mindre grad fremmer innsigelser til planforslag.

Resultatmål 3.1.1.1.6.2

Rapportere på

Reduksjon i omdisponering av dyrket mark sammenlignet med 2014.

I Nordland ble det omdisponert 228 daa dyrka og dyrkbar jord i 2015, en nedgang på 33 % fra 341 daa i 2014. Omdisponering av dyrka jord gikk ned 34 % fra 265 daa i 2014 til 173 daa i 2015. For dyrkbar jord er tallene 76 daa i 2014 og 55 daa i 2015. Utviklingen med å begrense omdisponering i Nordland er derfor positiv, men Fylkesmannen presiserer at disse tallene vil variere mye fra år til år. Blant annet vil vedtak og KOSTRA-rapportering av store, løpende reguleringsplaner for veiutbygging og utvidelse av flyplasser, innebære større omdisponering av jordbruksareal. I Nordland omdisponeres mer enn halvparten av arealet gjennom jordlovsvedtak (dispensasjon fra plan). Fylkesmannen har i dialog med kommunene minnet om at det er mål om begrense dette, og at utbyggingsformål hovedsakelig avklares gjennom overordnet arealplan.

3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet

Mye av vår veiledning og informasjon foregår via telefon, e-post, videomøter og nettsiden vår. Vi følger de nasjonale satsingsområdene tett, og jobber aktivt som støttespiller overfor deltakende skole og kommuner. I tillegg har vi arrangert regelverksamlinger og temasamlinger i løpet av 2016. Det gir oss bedre kjennskap med kommunene, og bidrar til å gjøre bedre risiko- og sårbarhetsanalyser.

Vi har hatt en lavere terskel i 2016 for å dra ut til kommuner med råd og veiledning i enkeltsaker. FNT bidrar til god og målrettet veiledning. Videomøter vurderes som ressursbesparende både med tanke på tid og økonomi.

Det store antallet kommuner med store geografiske avstander, gir oss fremdeles utfordringer i å nå alle. Vi har kommuner vi har ønsket skulle delta i kompetansehevinger uten at vi har lyktes med det.

Vi vurderer måloppnåelsen som god.

Resultatmål 3.1.1.2.1.1

Rapportere på

Barnehageeiers og barnehagemyndighets tilfredshet med støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015.

Landsgjennomsnittet for 2016, når det gjelder i hvilken grad barnehageeier og barnehagemyndighet, var tilfreds med støtte og veiledning innenfor kompetansetiltak, var 3,69 og for Nordland lå dette på 3,31. Det er en nedgang fra 2015, da Nordland hadde 3,42. Det er også i 2016 en lav svarprosent, 16 av 44 kommuner. Vi jobber kontinuerlig med veiledning innenfor kompetansetiltak, men ser at det er tidvis store utfordringer i å nå alle våre kommuner. Dette vises gjennom geografiske utfordringer, et stort antall kommuner og å få et godt oppmøte når vi arrangerer samlinger/konferanser og lignende.

Vi samarbeider med RKK (regionale kompetansekontor) for å nå flest mulige kommuner og vi gjennomfører enkelte tiltak regionalt. Eksempelvis er det gjennomført samlinger for gjennomgang av BASIL, fem steder i fylket.

Barnehageeiers og barnehagemyndighets tilfredshet med støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak

Differanse resultatmål	Resultatmål	Grunnlagstall
0.0	3.6	3.6

Grunnlagstall er satt på bakgrunn av tall fra 2015, da det ikke er kommet tall for 2016 per rapporteringsdato.

Resultatmål 3.1.1.2.1.2

Rapportere på

Skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015.

Undersøkelsen Spørsmål til skole-Norge våren 2016 viser at kommunenes vurdering av fylkesmannens veileder- og støtterolle innenfor kompetansehevingstiltak har blitt lavere i forhold til 2015. Selv om vi ikke kan trekke ut Nordland i dette tallmaterialet, mener vi at tilfredsheten i Nordland ligger over landsgjennomsnittet, og at vi ligger over resultatene for 2015. Dette understøttes i tabell 8.3 og 8.4 som viser at Nordland scorer over landsgjennomsnittet på vurdering av Fylkesmannen som viktig medspiller, samt vurdering av virkemidlene til Oppvekst- og utdanningsavdelingen.

Vi følger de ulike tiltakene tett, og bidrar med veiledning overfor deltakende kommuner underveis i perioden. Vi mener oppfølging er nødvendig og bidrar til et bedre resultat, spesielt i vårt fylke som har mange små kommuner. Dette understøttes også av undersøkelsen som viser at de minste kommunene i større grad mener at de ulike virkemidlene til Fylkesmannen er viktige. Tilbakemeldinger vi får fra de kommuner som deltar i ulike tiltak og satsinger gir oss grunn til å tro at tilfredsheten med vårt arbeid på dette feltet ligger over landsgjennomsnittet.

Skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak

Resultatmål	Differanse resultatmål	Grunnlagstall
58.0 %	- 11.0 %	47.0 %

I Nordland har vi prøvd ut en ny modell for veiledning gjennom prosjektet Regelverk i praksis. Dette er en modell der vi er tettere på skoleeiere og skoleledere. Vi har fått svært positive tilbakemeldinger på denne måten å veilede på, og regner derfor med at våre tall er høyere enn landsgjennomsnittet. Kommunene som deltar i pulje 6 og 7 Vurdering for læring har uttrykt tilfredshet med Fylkesmannens rolle og initiativ i planlegging og gjennomføring av fylkesnettverk.

3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap

Oppfølging av kommunal beredskapsplikt har vært en prioritert oppgave i 2016: Årlig informasjonsbrev til alle kommuner (januar), 11stedlige tilsyn, øvelser for 32 kommuner (scenario skoleskyting), varslingsøvelse for alle kommunene, CIM-kurs, møte brukerforum CIM-Nordland, oppfølging av Lofoten-, Cruisskip- og Saltenprosjektet og todagers beredskapssamling for kommunene på Helgeland. I tillegg har vi vært medarrangør for en klimakonferanse i samarbeid med fylkeskommunen og NVE. Vi har i 2016 videreutviklet øvelseskonseptet for kommunene fra en enkel table-top til en spilløvelse. Statens strålevern gav støtte til dette og det nye konseptet (atomscenario) ble gjennomført den 16.01.17 for 33 kommuner. Tilbakemeldingene er veldig gode.

Resultatmål 3.1.1.3.1.1

Rapportere på

Gjennomført tilsyn i ¼ av kommunene.

Vi har i 2016 gjennomført stedlige tilsyn med 11 kommuner og i alle tilsyna er alle forskriftens bestemmelser kontrollert. Alle tilsynsrapportene er lagt inn i databasen Sambas og publisert på vår hjemmeside. Kommunene blir rutinemessig pålagt å lage en framdriftsplan for lukking av avvik, og vi følger opp dette arbeidet. Når kommunene kan dokumentere at avviket er lukket, så sender vi ut brev med bekreftelse om dette.

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall gjennomført tilsyn
25.00 %	0.00	25.00 %	44.00	11.00

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Måloppnåelsen vurderes som god. Opplæring er i stor grad gitt i tjenesteområdene for å sikre at flest mulig kan delta. Nav-kontorene har lav terskel for å kontakte oss per telefon og e-post for råd og veiledning.

Resultatmål 3.1.2.1.1.1

Rapportere på

Alle NAV-kontor i fylket skal ha mottatt tilbud om opplæring.

Nav Nordland og Fylkesmannen koordinerer og samarbeider om formidlings- og kompetansetiltak så langt det er mulig. Vi har deltatt på opplæringene "Ny i Nav" og Veiledningsplattformen sammen med Nav fylke.

Nav-kontorene i fylket fikk i 2016 opplæring i lov og rundskriv. Hovedtema var tjenesten opplysning, råd og veiledning, vilkårsbruk, utbetalingsmåte (§ 21) og endringer i Rundskriv til lov om sosiale tjenester i Nav vedrørende barns inntekt. I tillegg ble en eller flere av følgende tema tatt opp etter ønsker og behov: utlendings rett, nødhjelp og samarbeid Nav/barnevern. Opplæringen ble gitt i alle 9 tjenesteområdene. I tillegg har vi deltatt på sosialfaglige forum/nettverk i fem regioner (Rana, Lofoten, Bodø, Vesterålen, Alstahaug/Vefsn) etter forespørsel. Tema i nettverkene er lovforståelse og sosialfaglig arbeid og vi får i tillegg anledning til å bringe inn tema vi anser aktuelle.

Alle Nav-kontorene fikk tilbud om å delta på en fagsamling om kvalifiseringsprogrammet og en fagsamling om økonomisk rådgivning. Fylkesmannen arrangerte grunnkurs i økonomisk rådgivning og kurset KVP fra A til Å, alle Nav-kontorene ble invitert til disse kursene. 8 Nav-kontor har fått veiledning og opplæring i identifisering av aktuelle deltakere i KVP. Det ble videre arrangert nettverksmøter på fagområdet økonomisk rådgivning for nettverkene i fylket. Tema både på fagsamlingen og på nettverksmøtene, i økonomisk rådgivning, har blant annet vært samhandling med NAV, SI og Namsmannen. Arbeidsmetodikk i gjeldsforhandlinger og spilleavhengighet har også vært på dagsorden.

Fylkesmannen i Nordland finansierer deltakeravgift, opphold og reise til konferansen "Penger til besvær" for de Nav-kontorene som ønsket å delta.

Fylkesmannen har, i samarbeid med prosjektleder i det nasjonale prosjektet "Program for helhetlig økonomisk råd og veiledning i lokalsamfunnet", formidlet tilbud/invitasjon til kommuner ved Nav-kontor i fylket med tilbud om å delta i utviklingsprosjektet. Så langt vi kjenner til er ca. 2/3 av kommunene i fylket med i prosjektet.

Det arrangeres årlig to Nav-ledersamlinger. Vi samarbeider med Fylkesledet i Nav om planlegging og gjennomføring. Første møte i 2016 var PULS-ledersamling. Den andre samlingen var delvis felles med barnevernlederne i fylket, og hadde fattigdom med særskilt fokus på barn, omsorgssvikt, kommunereform, partnerskapet i NAV og kompetanseledelse som tema.

Vi deltar fast på samlinger for TO-ledere i regi av Nav Nordland. Faste tema. Oppsummering av sosiale tjenester i Nav for foregående år basert på: Klagesaker, tilsyn, rapportering KVP og øvrig kontakt med tjenestene. Orientering om årets oppdrag på området, presentasjon og drøfting av konkrete planer for iverksetting/gjennomføring.

For øvrig bringer vi inn aktuelle tema i møtene i løpet av året, 6 møter, og responderer på problemstillinger som berører de kommunale tjenestene ved Nav-kontorene.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	43	43

3.1.1.5 Øke tilgjengelighet og kapasitet, samt styrke kvalitet og innovasjonsevne i helse- og omsorgssektoren og i folkehelsearbeidet

Kompetanse- og innovasjonstilskudd gir kommunene mulighet til å styrke kompetansen til de ansatte samt igangsette ulike prosjekter innen innovasjon/velferdsteknologi. De fleste kommuner i Nordland mottok tilskudd 2016. Detaljert rapportering til Helsedirektoratet per 1. mai 2017.

Fylkesmannen har gjennom innspill til planer, i konferanser og på fagdager bidratt til at psykisk helse, helsevennlige valg og aktiv aldring skal få en større plass i folkehelsearbeidet. Kommunenes arbeid med oversiktsarbeidet over helsetilstand og påvirkningsfaktorer har hatt fokus i fylkeskommunens kontakt med kommunene, og

alle kommuner har inngått samarbeidsavtaler med fylkeskommunen. Ikke alle kommuner i fylket har utarbeidet oversiktsdokument over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. 23 av 44 kommuner har slikt oversiktsdokument.

Fylkesmannen har gitt vurderinger og innspill til hvordan helsehensyn og påvirkningsfaktorer er ivarett i uttalelser til alle planstrategiene som Fylkesmannen har mottatt i 2016.

Fylkesmannen følger opp kommuner som har kommet kort i arbeidet med å etablere et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid gjennom rådgivning og innspill til planer vi mottar til høring.

Fylkesmannen i Nordland har i 2016 bidratt til samarbeid om kompetanseutvikling for alle frisklivssentralene i Nord-Norge. Det ble arrangert basiskurs for frisklivsansatte og annet helsepersonell var invitert og deltok til en viss grad. Vi jobber hele tiden med kompetanseutvikling for frisklivsansatte, ettersom dette er en relativt ny helsetjeneste som er i utvikling. Frisklivssentralen i Alstahaug har status som utviklingsentral i helseregion nord, og de har stor etterspørsel etter å bidra på kurs, og de tar imot hospitanter fra hele landsdelen. Fylkesmannen har et godt samarbeid om videreutvikling av sentralene i Nordland og generell fagutvikling med utviklingsentralen i Alstahaug. Fylkesmannen har også et godt samarbeid med Nordland fylkeskommune på folkehelseområdet, og særlig på området frisklivssentraler. Vi har sammen med fylkeskommunen hatt møte med to kommuner som ønsker å etablere frisklivssentraler, hvor den ene nå har kommet i drift. Gjennom forum for barn og unge og gjennom arbeidet med innspill til kommunale planer har folkehelseperspektivet blitt ivarett og gjort kjent. Tilskudd til etablering og videreutvikling av frisklivssentraler har blitt fordelt etter søknad. Tilskudd til forebygging av uønskede svangerskap og abort har i noen grad blitt fordelt etter søknad. Flere kommuner søkte om tilskudd til kurs for jordmødre og helsesøstre. Fylkesmannen konfererte med Helsedirektoratet og arrangerte i samarbeid med Sex og samfunn kurs i LARC for jordmødre og helsesøstre.

Resultatmål 3.1.3.1.1

Rapportere på

Alle kommuner har utarbeidet lokale helse- og omsorgsplaner som del av det helhetlige kommuneplanarbeidet.

På forespørsel fra Fylkesmannen har 20 av 44 kommuner svart at de har utarbeidet lokale helse- og omsorgsplaner. 24 kommuner sier de ikke har slik plan, men 6 av disse kommunene melder at de starter opp dette arbeidet i 2017.

Resultatmål 3.1.3.1.2.1

Rapportere på

Alle kommuner har iverksatt tiltak for å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet til personer med demens.

Vi har hatt et nært samarbeid med N.K.S Kløveråsen as. De har på vegne av Fylkesmannen gjennomført:

10 Nettverksamlinger(demensteam) med totalt 138 deltakere.

14 ABC samlinger/ miljøpermen/psykiske sykdommer hos eldre: Det har vært 447 personer som har deltatt

Det ble avholdt demensteamledersamling med 23 deltagere over 2 dager og legeseminar med 20 deltagere over 2 dager.

I tillegg har Kløveråsen arrangert sitt årlige "Kløveråsenseminaret" over 2 dager med 130 deltagere. Fylkesmannen hadde innlegg.

Kløveråsen har også hatt ulike undervisningsoppdrag, som åpne møter/folkemøter/pårørendeundervisning. Totalt har 41 av 44 kommuner i Nordland fått kompetanseheving/undervisning av Kløveråsen. De har også hatt undervisning i spesialisthelsetjenesten.

En del kommuner arrangerer også pårørendeundervisning i egen regi.

Fylkesmannens årlige høstkonferanse gir også kompetanseheving i kommunens helse- og omsorgstjenester. Konferansen hadde 135 deltakere i 2016.

Det ble gjennomført systemrevisjon i to kommuner med fokus på demens og ernæring.

Ad dagaktivitetstilbud til personer med demens:

Helsedirektoratets tilskuddsordning for dagaktivitet ble presentert i ulike møter/konferanser med kommunene.

32 av fylkets kommuner mottok tilskudd til dagaktivitet fra Helsedirektoratet i 2016.

Nasjonalforeningens kartlegging fra 2014 viser at det er etablert dagtilbud for personer med demenssykdom i 75 % av kommunene i Nordland. Dette er noe høyere tall en det som er innrapportert i Kostra. Fylkesmannen har en kartlegging (2014) som viser at det er etablert dagtilbud for personer med demens i 30 av fylkets 44 kommuner.

De fleste kommuner har en eller annen form for dagaktivitetstilbud til ulike grupper. Det kan være utviklingshemmede, psykisk syke, grønn omsorg, det kan også være at personer med demenssykdom får tilbud i noen av disse gruppene. En del sykehjem har etablert noe tilbud til hjemmeboende, men som ikke er registrert som dagaktivitetstilbud.

De fleste kommunene har demensteam, og forventes derfor å ha et særlig fokus på demens.

Resultatmål 3.1.3.1.3.1

Rapportere på

Alle kommuner har oppnådd en økt andel ansatte med relevant utdanning sammenliknet med 2015.

Det er først ved rapporteringen som sendes inn 01.05.17 til Helsedirektoratet, at det vil foreligge informasjon om deltakelse i kompetansehevende program, jf. Helsedirektoratets brev av 16.01.17 til Fylkesmannen ad kap. 761.68. Det er imidlertid vårt inntrykk at alle kommuner i fylket deltar i dette programmet.

Resultatmål 3.1.3.1.4.1**Rapportere på**

Alle kommuner skal ha deltatt i kompetansehevende program.

Med unntak av to kommuner søkte og fikk alle kommunene i fylket (dvs. 42) tilskudd til kompetanseheving og innovasjon i 2016, og har dermed deltatt i kompetansehevende program.

3.1.1.6 Økt kapasitet og kompetanse om psykisk helse og rus, med satsing på bedre forebygging og sammenhengende tjenester

Fylkesmannen har i samarbeid med RKK (Regionalt kompetansekontorer) dannet 7 nettverk i Nordland på psykisk helse/rus området. Nettverkene inkluderer også lokale spesialisthelsetjenester. Fylkesmannen har dermed en god arena å formidle viktig informasjon til mange samtidig.

Det gjennomføres to årlige møter med KoRus Nord der behov for type kompetanse diskuteres. Det gjennomføres et årlig møte med kompetansesentrene (KoRus, RVTS, RKBU, NAPHA, BUFetat) der vi samarbeider om overlappende oppgaver.

Tilskuddsforvaltning gir Fylkesmannen god anledning til å bidra til å målrette innsatsen i kommunene. I tillegg gjennomfører vi en årlig "Tilskuddssamling" der fokus bl.a. er å se tjenester i sammenheng.

Det er Fylkesmannens inntrykk at det i 2016 var en økt kapasitet gjennom tilskuddsforvaltning og økt kompetanse gjennom kompetansehevingstilbudene, sammenlignet med 2015. Det vises også til Sintefs rapport om kommunalt helse- og rusarbeid i 2016.

Resultatmål 3.1.3.2.1.1**Rapportere på**

Alle kommuner i fylket har tatt i bruk BrukerPlan eller lignende kartleggingsverktøy i sitt planverk.

Fylkesmannen gjennomførte i samarbeid med KoRus Nord to opplæringsdager i BrukerPlan i fylket, med totalt 60 deltakere i fylket i 2016. Av totalt 44 kommuner er det per dato 6 kommuner som ikke har gjennomført BrukerPlan-opplæring. 12 kommuner har gjennomført opplæring, men er ikke ferdig kartlagt i 2016. De øvrige kommuner har samlet inn data, og fått disse bearbeidet sammen med KoRus. Tilskuddsforvaltningen gir god mulighet til å etterspørre kommunenes kunnskap om antall brukere med aktuell problematikk, deres livssituasjon og funksjonsnivå, og hvilke tjenester de har og vil ha behov for videre

Resultatmål 3.1.3.2.2.1**Rapportere på**

Alle kommuner i fylket har deltatt i kompetansehevende tiltak på rusfeltet.

Fylkesmannen har i samarbeid med KoRus Nord hatt følgende kompetansehevende tilbud til kommunene i Nordland: Brukerplan, Tidlig Inn, Motiverende Intervju - Innføringskurs, Motiverende Intervju - Enhetskurs, Konferansen "Te Ka Slags Nøtte?", Konferansen "Bruk av tvangstiltak overfor personer med rusmiddelproblemer". I tillegg har Fylkesmannen invitert til dagsseminar om "Hvordan lykkes med prosjekt". Kommunene prioriterer kompetansehevingstiltak der Fylkesmannen/KoRus delvis eller helt dekker utgiftene.

41 av fylkets 44 kommuner har deltatt i kompetansehevende tiltak på rusfeltet.

Resultatmål 3.1.3.2.3.1**Rapportere på**

Alle kommuner har dokumentert kapasitetsvekst i lokalt rus- og psykisk helsearbeid sammenliknet med 2015.

Den viktigste kilden til å svare på dette spørsmålet er Sintef sine rapport på kommunalt psykisk helse og rusarbeid i både 2015 og 2016. Rapportene er utformet ulikt, og det er derfor ikke mulig å sammenligne tallene fra 2016 og 2015. I 2016 ble det rapportert inn 741 årsverk totalt i tjenesten, fordelt med 592 årsverk til voksne og 149 årsverk til barn.

3.1.1.7 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester

Økosystemene i Nordland er under ulik grad av menneskelig påvirkning. Fylkesmannen bruker faktakunnskap om verdifulle og sårbare naturtyper aktivt i alle planprosesser for å hindre at disse blir ødelagt. Vi gir tilskudd og faglig veiledning til skjøtsel av utvalgte naturtyper i Nordland, i første rekke seminaturlig eng med slåtemarkspreg og kystlynghei. Det er likefullt press på arter og naturtyper på grunn av endra arealbruk og nye driftsformer i landbruket. Miljøvernavdelinga og landbruks- og reindriftsavdelinga samarbeider om flere av disse oppgavene.

Resultater fra sjøfugl kartleggingene er ennå ikke klare, men foreløpige resultater viser dårlig hekkesuksess for både lunde og krykkje i Nordland i 2016. Årsakene er komplekse, men trenden er tydelig. Sjørørrettfangstene i Nordland har gått ned over en 10års periode, noe som tyder på dårligere tilstand for disse økosystemene.

Det er knytta kostholdsråd til ei rekke arter i ferskvann og saltvann. Dette er knytta både til langtransportert forurensing og lokale utslipp. Det er ikke oppheva noen kostholdsråd i 2016.

Dette er et omfattende delmål og Fylkesmannen har arbeida målretta på de områdene vi har påvirkning på. For en del av de viktigste økosystemene vurderer vi tilstanden som ikke god.

Resultatmål 3.1.4.1.1.1

Rapportere på

Restaureringsprosjekter skal være igangsatt i henhold til plan 2016-2020 for restaurering av myr og annen våtmark.

Det ble i 2016 gjennomført forprosjekter og forarbeid i og ved fire naturreservater. Arbeidet videreføres (om midler) i tråd med plan i 2017.

Resultatmål 3.1.4.1.2.1

Rapportere på

Overvåkingsprogram er igangsatt i alle vannregioner.

Deler av overvåkingsprogrammet er igangsatt, men her er det mange ulike aktører og myndigheter. Har vært stor overvåkingsaktivitet i vassdrag med anadrom laksefiskfisk, og opp mot forurensa havner og industri. Usikker på omfanget av overvåking knyttet til spredd avløp og landbruk. Her har kommunene myndigheten.

Resultatmål 3.1.4.1.3.1

Rapportere på

Økt bruk av påleggsmyndigheten hjemlet i vannkraftkonsesjoner sammenliknet med 2015.

Vi har pålagt mange undersøkelser og tiltak i Sagvatnnavassdraget i Hamarøy. Det tok langt tid fra pålegget ble fattet 18.09.15 til klage på pålegget ble avgjort den 14.06.16. Undersøkelsene startet opp høsten 2016 og vil også pågå i 2017. Vi fant det riktig å avvente flere pålegg før utfallet av klagesaken var avgjort. Det ser nå ut til at vi får kraftregulantene til å gjennomføre flere frivillige undersøkelser av reguleringsmagasiner i Lofoten. I en del av disse er det ikke konsesjonsvilkår som gir hjemmel for å pålegge undersøkelser.

3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter er i bedring

Miljøvernavdelinga arbeider sammen med landbruks- og reindriftsavdelinga systematisk med å ta vare på kulturbetinga naturtyper i kulturlandskapet gjennom utarbeiding av skjøtelsplaner, veiledning og tilskudd til skjøtsel.

Kalksjøer er ei utvalgt naturtype. De fleste kalksjøene i Nordland har god tilstand.

I Nordland arbeider vi med 4 nye områder for marint vern. Disse vil være med å sikre et representativt utvalg av marine naturtyper. I samarbeid med Allskog har vi vurdert en del skogområder for frivillig vern. I noen av disse er det også gjennomført kartlegging av naturverdier. Vi har også ferdigstilt forslag til Lofotodden nasjonalpark og forslag til revisjon og utvidelse av Saltfjellet Svartisen nasjonalpark.

På Sleneset i Lurøy kommune har vi et referanseområde for hubro. I 2016 var det god ungeproduksjon her. Dette kombinert med viktige tiltak på linjenettet gjør det spennende å følge utviklingen framover. Vi har ikke tall for andre områder i Nordland, men generelt har det vært tilbakegang de siste tiårene.

Fylkesmannen er med i interreg-prosjektet for å ta vare på fjellrev. På norsk side har Miljødirektoratet hovedansvar.

Vi har en stram forvaltning av jerv, gaupe og bjørn i Nordland i tråd med norsk rovviltpolitikk. Vi ligger under det regionale bestandsmålet for gaupe og bjørn og på bestandsmålet for jerv.

Resultatmål 3.1.4.2.1.1

Rapportere på

Alle tiltak for truede arter og naturtyper skal være i tråd med forvaltningsmål, faggrunnlag og handlingsplaner.

Fylkesmannen har i 2016 støtta tiltak for hubro, elvemusling, fjellrev, svarthalespove, slåttemark (seminaturlig eng med slåttepreg) og kystlynghei.

Alle tiltakene er gjort i samsvar med aktuelle handlingsplaner og rundskrivet for tilskudsbehandling.

Vi har også gitt midler til utarbeiding av skjøtelsplaner for slåttemark, kystlynghei og naturbeitemark.

Fylkesmannen i Nordland er koordinerende Fylkesmann for hubro. Vi har i 2016 fullført revisjon av denne handlingsplanen.

Arbeid med og forvaltning av trua naturtyper og trua arter, inkludert utvalgte naturtyper og prioriterte arter

Hvilken art / naturtype	Type tiltak	Utdyping av, eller kommentar til, gjennomført tiltak	Der det er handlingsplan/faggrunnlag: Koordinerende FM oppgir hvilke fylker det var oppfølging av HP/FG i 2016?	Hvordan ble midler fra koordinerende FM fordelt til andre fylker?	Sum brukt	Ev. oppdragsnr.
Fjellrev	Informasjon	Tilskudd til Nordland nasjonalparksenter for formidling til barn og unge. Arbeidet pågår.		Etter søknad fra andre fylker	100 000	14A10060
Hubro	Kartlegging	Kartlegging for 2016 og 2017. Inkl. innkjøp av lydopptakere.	Aust- og Vest-Agder, Hedmark, Møre og Romsdal, Nordland, Oppland, Oslo og Akershus, Rogaland, Sogn og Fjordane, Sør-Trøndelag, Telemark, Troms, Østfold	Etter søknad fra andre fylker	587 568	14A09048
Hubro	Overvåking	Etablerte overvåkingsområder. Foregår årlig i regi av NOF. Inkl. innkjøp av lydopptakere.	Aust- og Vest-Agder, Hordaland, Rogaland, Telemark	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	525 000	14A09048
Hubro	FoU	Analyse av miljøgifter i fugl, fjær og egg. NINA og Norsk Veterinærinstitutt		Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	350 000	14A09048

Hubro	FoU	C14 analyse i regi av NOF		Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	100 000	14A09048
Hubro	FoU	Hensyn til hubro ved skjøtsel av kystlynghei		Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	35 000	14A09048
Hubro	Annet	Kvalitetssikring av data i Rovbase	Oppland, Telemark	Etter søknad fra andre fylker	50 000	14A09048
Hubro	Informasjon	Nettside		Annet	2 000	14A09048
Hubro	Annet	Tiltak på linjenettet, Agder Energi. Delvis avsluttet. 200 000,- overført til 2017.	Aust- og Vest-Agder	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	270 000	14A08032
Hubro	Kartlegging	Kartlegging av farlige stolpekonstruksjoner før tiltak i regi av Fylkesmannen i Oppland	Oppland	Etter søknad fra andre fylker	70 000	14A08032
Hubro	Annet	Tiltak på linjenettet, Trøndeenergi. Brukte mindre enn det ble gitt tilskudd for.	Sør-Trøndelag	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	189 293	14A08032
Hubro	Annet	Tiltak på linjenettet, BKK.	Sogn og Fjordane	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	84 117	14A08032
Hubro	Kartlegging	Kartlegging av farlige stolpekonstruksjoner i forkant av tiltak i regi av Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Sogn og Fjordane	Etter søknad fra andre fylker	40 000	14A08032
Hubro	Annet	Tiltak på linjenettet, VOOKS Nett. Brukte mindre enn gitt tilskudd til.	Oppland	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	236 402	14A08032
Hubro	Annet	Samarbeidsprosjekt mellom Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Nord-Trøndelag Energiverk. Ikke ferdigstilt.	Nord-Trøndelag	Etter søknad fra andre fylker	1 328 600	14A08032
Hubro	Kartlegging	Kartlegging av farlige stolpekonstruksjoner i forkant av tiltak i regi av Kisefos skogtjenester	Oppland	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	18 000	14A08032
Hubro	Kartlegging	Kartlegging av farlige stolpekonstruksjoner i forkant av tiltak i regi av NOF. Overført fra 2015.	Møre og Romsdal	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	122 000	14A08032
Hubro	Annet	Tiltak på linjenettet, Eidsiva. Overført fra 2015.	Oppland	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	1 176 408	14A08032
Hubro	Annet	Tiltak på linjenettet, SFE Nett. Overført fra 2015.	Sogn og Fjordane	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	1 050 830	14A08032
Hubro	Annet	Tiltak på linjenettet, Haugaland kraft. Overført fra 2015.	Rogaland	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	120 000	14A08032
Slåttemark, kystlynghei og naturbeitemark	Annet	Utarbeidelse av skjøtelsesplaner		Etter søknad fra andre fylker	639 300	14A13025
Slåttemark, kystlynghei og naturbeitemark	Annet	Drift av skjøtelsesgruppa		Etter søknad fra andre fylker	29 435	14A13025
Elvemusling	Annet	Lage tiltaksplan		Etter søknad fra andre fylker	40 000	14A10025
Trua planter	Annet	Innsamling av frø		Etter søknad fra andre fylker	32 500	14A10025
Slåttemark	Skjøtsel	Samlet rapportering her. Rapportering for enkelttiltak er gjort i ESS.		Etter søknad fra andre fylker	1 052 100	14A09076
Kystlynghei	Skjøtsel	Samlet rapportering her. Rapportering for enkelttiltak er gjort i ESS.		Etter søknad fra andre fylker	433 925	14A09076
Naturbeitemark	Annet	Utarbeidning av skjøtelsesplaner. Samlet rapportering her. Rapportering for enkelttiltak er gjort i ESS.		Etter søknad fra andre fylker	30 000	14A09076
					8 712 478	

3.1.1.9 Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø

Punkt 3.1.4.3 og 4: Alle mottaksanlegg for avfall er varslet om nye krav til dokumentert kompetanse og finansiell sikkerhet jf kapittel 11 i avfallsforskriften og at tillatelsene skal endres. Vi har mottatt planer for dette fra selskapene. Tillatelsene endres fortløpende.

Punkt 3.1.4.5: I 2016 ble to avfallsplaner for havner godkjent. Ut fra havneoversiktene som er tilsendt fra kommunene, så har ikke Fylkesmannen i Nordland mottatt avfallsplaner fra totalt 303 havner, derunder kommunale fellesplaner og andre kaianlegg. Det er 12 kommuner som ikke har levert havneoversikt.

Resultatmål 3.1.4.3.1.1

Rapportere på

Alle industri- og avfallsvirksomheter driver i tråd med nye krav i industriutslippsdirektivet.

De bedrifter som er delegert til fylkesmannen og som er omfattet av IED kommer inn under BREF for Food, Drink and Milk Industries og BREF for Slaughterhouses and

Animal By-products Industries. BREF-ene er fra 2006 og 2005. Fylkesmannen avventer revisjon av tillatelsene i påvente av BAT-konklusjoner for bransjene. Vi har ennå ikke etablert tilstrekkelig tilsynsfrekvens i hht til § 36-23, men bedriftene anses å ha lav miljørisiko. § 36-21 Tilstandsrapport følges ved revisjon av tillatelse.

Resultatmål 3.1.4.3.2.1

Rapportere på

Avløpsanleggene skal ha lukket alle avvik som ble påvist i 2015.

Avvik fra 2015

I Nordland er 4 byer (Bodø, Mo i Rana, Mosjøen og Narvik), med til sammen 16 renseanlegg omfattet av forurensningsforskriften kapittel 14. Av disse er 6 anlegg oppgradert til primærrenseanlegg, men samtlige av disse har problemer med å oppnå rensekravene. De øvrige anleggene med primærrensekrav er under bygging eller planlegging. Avvikene fra 2015 er ikke lukket.

Oppfylging av primærrensekrav

Vi har hatt noe dialog med Vefsn og Rana om teknologivalg, men dette har ikke vært fulgt opp formelt overfor de kommunene det gjelder. Dette er noe vi planlegger å følge opp, men bemanningssituasjonen det kommende året gjør at vi nok ikke vil kunne klare å bruke mye ressurser på dette.

3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene

Antall ROBEK kommuner i Nordland er redusert med 2 det siste året, noe vi mener blant annet har sammenheng med tett oppfølging fra Fylkesmannens side. Fylkesmannen tok i 2015 initiativ til å opprette et ROBEK-nettverk i samarbeid med KS for de kommunene i Nordland vi vurderer har størst utfordringer med å få økonomien i balanse - Ballangen, Tysfjord, Moskenes og Flakstad. Nettverket har hatt 3 samlinger i 2016, og vil avsluttes vår 2017. Nettverksjobbingen har gitt en bred forankring av ny kompetanse i kommunene, og vi ser allerede nå god effekt av dette i de fleste av deltakerkommunene. Erfaringer fra dette nettverket har også vært nyttig for Fylkesmannen i arbeidet mot kommuner som står i fare for å bli oppført i registeret.

Skjønnsmiddeltildelinger til ROBEK kommunene har i hovedsak vært knyttet til prosjekter som skal bidra til å gjenopprette økonomisk balanse. Skjønnsmidlene har blitt tilbakeholdt i henhold til retningslinjer for skjønnsdeling.

Resultatmål 3.1.5.1.1.1

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2016 ikke skal overstige antallet ved utgangen av 2015.

Nordland har to færre kommuner i ROBEK per okt. 2016 enn per okt. 2015. I løpet av 2016 ble kommunene Hennes, Hattfjelldal, Vestvågøy og Fauske meldt ut, mens Steigen og Brønnøy ble meldt inn.

Antall kommuner i ROBEK

Kommuner per okt'15	Kommuner per okt'16	Avvik
10.00	8.00	- 2.00

3.1.1.11 Kommunereform

I henhold til resultatmål 3.1.5.2, leverte Fylkesmannen i Nordland sin tilråding om ny kommunestruktur i Nordland innen fristen 1. oktober 2016.

3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket

Regionalt bygdeutviklingsprogram er omtalt under pkt. 3.1.6.1.1.1.

Fylkesmannen har en aktiv oppfølging av Regionalt næringsprogram i arbeidet med å stimulere til økt lønnsom landbruksbasert næringsutvikling. Mye av arbeidet er prosjektbasert. I 2016 har Fylkesmannen ledet seks næringsutviklingsprosjekter, med hovedvekt på nye bygdebaserte næringer, men også innen tradisjonelt landbruk. I tillegg brukes utrednings- og tilretteleggingsmidlene aktivt mot andre aktører i landbruksnæringa, for eksempel i prosjektet Kjøtt i Nordland.

Resultatmål 3.1.6.1.1.1

Rapportere på

Regionalt bygdeutviklingsprogram er utarbeidet og fulgt opp i tråd med nasjonal politikk.

Regionalt bygdeutviklingsprogram

Regionalt bygdeutviklingsprogram for landbruket i Nordland ble utarbeidet i 2011-2012. Bygdeutviklingsprogrammet består av tre deler; regionalt næringsprogram, regionalt miljøprogram og regionalt skog- og klimaprogram.

Regionalt næringsprogram (RNP)

Regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland 2013-2018 (RNP Nordland) er en overordnet plan for arbeidet med å utvikle landbruket og bygdene i Nordland. Programmet bygger på de signaler som er gitt i Meld. St. nr. 9: Velkommen til bords. Den overordnede prioriteringen i Nordland er rettet mot de satsingsvillige som ønsker å utvikle næringsvirksomhet knyttet til landbruket. RNP Nordland har tre strategiske satsingsområder: Kompetanse, rekruttering og innovasjon og entreprenørskap. Hovedmålet for programmet er: et attraktivt og mangfoldig landbruk som bidrar til verdiskaping, aktivitet og bosetting i Nordland.

Det regionale samarbeidet ivaretas gjennom Partnerskap Landbruk Nordland, som består av representanter fra Innovasjon Norge Nordland, Nordland fylkeskommune, KS, Nordland Bonde- og Småbrukarlag, Nordland Bondelag og Allskog. Fylkesmannen har ledelse og sekretærfunksjon i forumet. Partnerskapet har jevnlig møter i løpet av året. Årlig blir det foretatt en gjennomgang av behov for justeringer i RNP Nordland. Fylkesmannen tar de anbefalinger som forumet gir til vurdering og foretar eventuelle justeringer. Fylkesmannen og Innovasjon Norge Nordland har i tillegg to samarbeidsmøter i året der blant annet prioriteringer i regionalt næringsprogram er tema.

I 2016 har det ikke vært foretatt justeringer av innhold i RNP Nordland. Etter signaler fra LMD er RNP Nordland forlenget til ut 2018. I løpet av 2017 skal arbeidet med

rullering av programmet starte. Partnerskap Landbruk Nordland vil bli involvert i dette arbeidet.

I supplerende tildelingsbrev 2016 fra LMD datert 8.2.2016 framgår at det skal sendes egen rapport til LMD på bruken av midlene til utrednings- og tilretteleggingstiltak. Her skal det også gis en helhetlig overordna omtale av bruken av midlene til investering og bedriftsutvikling. Det henvises til denne rapporten, som blir sendt separat.

Regionalt miljøprogram (RMP)

Programmet har ikke vært endret siden det ble vedtatt i 2013. Som følge av vedtak i LMD er varigheten av programmet forlenget ut 2018.

RMP har i 2016 i hovedsak blitt fulgt opp gjennom utvalget av ordninger for miljøtilskudd, og justering av vilkårene for å sikre best mulig miljøeffekt, gjennomføring, oppfølging og kontroll.

Prosessen med å evaluere gjeldene RMP vil bli gjennomført i 2017. I dette arbeidet vil vi blant annet trekke inn Landbruksforum Nordland, hvor også faglagene og kulturminneforvaltningen er representert.

Utvikling av ny RMP for perioden 2019 -2022 vil starte i 2017 og skje parallelt med utviklingen av de øvrige delprogrammene i Regionalt bygdeutviklingsprogram. I dette arbeidet vil kommunene, Landbruksforum Nordland og andre bli involvert. Det nasjonale miljøprogrammet vil bli lagt til grunn.

Regionalt skog- og klimaprogram (RSK)

RSK har ikke vært endret siden det ble vedtatt i 2013. Etter signaler fra LMD er RSK gitt virkning ut 2018 og vil bli oppdatert i tråd med føringer fra LMD. Vår strategiske plan for Nordlandsskogbruket vil bli rullert samtidig, og vurdert innarbeidet i Regionalt skog- og klimaprogram.

Regional plan for landbruk i Nordland

Nordland fylkeskommune har startet arbeidet med utarbeidelse av en regional plan for landbruk i Nordland etter Plan og bygningsloven. Fylkesmannen vil ha en aktiv deltakelse i arbeidet. I 2016 ble arbeidet med å få på plass et oppdatert kunnskapsgrunnlag startet. Dette kunnskapsgrunnlaget og regional plan vil være viktig i arbeidet med rullering av Regionalt bygdeutviklingsprogram med underliggende delprogram.

Resultatmål 3.1.6.1.2.1

Rapportere på

Tilfredsstillende foryngelse av all hogst innen tre år etter hogst.

Kommunenes kontroller viser dårlig oppfølging av foryngelsesplikten. Av 20 felter som ble kontrollert ifm resultatkontrollen var det bare 11 som fikk karakteren godkjent.

Det er også svak gjennomføring av foryngelseskontrollen. Av 40 uttrukne felter (webskas) ble bare 24 kontrollert av kommunen.

3.1.1.13 Bærekraftig landbruk

Målrettingen og bruken av miljøvirkemidlene er omtalt under pkt. 3.1.6.2.2.1.

Resultatmål 3.1.6.2.1.1

Rapportere på

Andel kommuner som følger opp kontroll med foryngelseskravet: 100 pst i løpet av tre år.

Kommunene gjennomfører for få resultatkontroller av foryngelsesfelt. Av 40 uttrukne felter ble bare 24 kontrollert av kommunene.

Foryngelseskontrollen som initieres i ØKS blir i større grad gjennomført. Av 82 uttrukne felter er 64 fulgt opp av kommunene. 39 felter er sjekket ut som "OK".

Vi har med påminnelser og purringer, skriftlig og muntlig, jobbet for å få kommunene til å gjennomføre kontrollene. Det ser ut til at kontrollandelen er økende, selv om det er et godt stykke igjen til 100 %.

Det er to ulike systemer for foryngelseskontroll, delt mellom ØKS og Webskas. Dette oppleves som tungvint og forvirrende, og kan være medvirkende til manglende gjennomføring i kommunene. Det er vår mening at disse to bør samles på ett sted, helst i ØKS. (I tillegg kommer 10 %-kontrollen av NMSK-tilskuddet. Dvs. at kommunen har tre forskjellige kontroller å forholde seg til for samme tiltak).

Vi har informert om at manglende gjennomføring av kontroller kan gi følger for tildeling av NMSK-midler. For 2017 har to kommuner fått lavere tildeling som resultat av dette.

Resultatmål 3.1.6.2.1.2

Rapportere på

Økt planting med tilskudd til tettere planting, og økt gjødsling, sammenlignet med 2015.

Tilskudd for tettere planting ble i liten grad benyttet i Nordland. Hovedgrunnen er at det plantes for få planter pr daa. Inntrykket er at der det plantes tett benytter man tilskuddet. Det har nok også medvirket at ordningen kom seint, og at kostnaden for kjøp og utsetting av plantene skulle slås sammen. Det er vanlig at disse kostnadene kommer separat, med betydelig tidsforskjell.

Tilskudd for gjødsling ble bare brukt av to skogeiere. Årsaken ligger i at det ikke er jordboniteten som er begrensende faktor for veksten i Nordland. Det er derfor ikke noe tradisjon for skogsgjødsling.

Resultatmål 3.1.6.2.2.1

Rapportere på

Alle miljøvirkemidlene er forvaltet i tråd med regionalt miljøprogram og nasjonale føringer.

Miljøtilskudd i jordbruket

Forskrift om miljøtilskudd til jordbruket i Nordland ble endret slik at formuleringen av kravet om føring og oppbevaring av journal og register (§ 3) nå samsvarer med mal for RMP-forskrifter, datert 19.06.15.

I samsvar med føringene fra jordbruksoppgjøret 2016 ble *Miljøtilskudd til bevaringsverdige husdyrraser* og *Miljøtilskudd til stubb i områder med jordtap* tatt ut av forskriften.

Etter samråd med Landbruksforum Nordland, hvor blant andre faglagene er representert, ble *Miljøtilskudd til bruk av tilførselsslanger* tatt inn som ny tilskuddsordning fra søknadsomgangen 2016. Denne endringen er i samsvar med regionalt miljøprogram. Hensikten er å ta vare på næringsstoffene og redusere utslippene til luft og vann.

Veiledningsheftet for miljøtilskudd, som blant annet inneholder vilkårene for de enkelte ordningene, ble gjennomgått og justert før søknadsomgangen. I dette arbeidet ble erfaringer og innspill fra søknadsomgangen 2015 oppsummert og vurdert, og forslagene til endringer drøftet med Landbruksforum Nordland.

Som følge av føringene fra jordbruksoppgjøret 2016 ble det samla utbetalte beløpet over *Miljøtilskudd til friarealer for gås* økt med 0,5 mill. kroner i forhold til søknadsomgangen 2015. Forvaltningen av disse tilskuddsmidlene ble også drøftet i vårt nyetablerte *Samarbeidsforum gås*, hvor både faglagene, representanter for kommunene og Fylkesmannen er representert.

Da satsene ble låst var ca. 99 % av fylkets kvote på kr 19 100 000 disponert.

SMIL

SMIL-midlene er fordelt i samsvar med kriteriene i RMP. I brev til kommunene 08.02.2016 om forventninger til forvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet i 2016, har vi formidlet at kommunene skal prioritere de tiltakene som gir best effekt for miljøet, og om mulig se bruken av SMIL i sammenheng med miljøtilskudd og vannforskriften. Vi presiserte også at kommunene skal ha en aktivitetsfremmende forvaltning av midlene, som blant annet betyr at det må være stor gjennomføringsevne i prosjekter som gis tilsagn.

Drenering

Midler til drenering ble fordelt til kommunene i samsvar med de nasjonale føringene. Kommuner som hadde behov for mer midler fikk tilleggsbevilgninger i løpet av året. Alle midler var ikke disponert ved utgangen av 2016, udisponerte midler, kr 2 028 890 overføres til 2017. Det ble i 2016 gitt tilsagn på til sammen kr. 3 212 655. I brev til kommunene 08.02.2016 om forventninger til forvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet i 2016, har vi formidlet at kommunene skal bidra til at det blir økt aktivitet innen drenering. Vi har også informert om ordningen direkte til næringen. Tilbakemeldinger fra kommunene og jordbruksnæringa går ut på at tilskuddet oppfattes å være for lavt til at ordninga er interessant nok.

Klima- og miljøprogrammet

Etne oppdaterte retningslinjer for 2016 for forvaltningen av de fylkesvise midlene i Klima og miljøprogrammet ble publisert på Fylkesmannens nettside sammen med utlysingen av midlene. Av disse retningslinjene framgår det blant annet hvilke mål tiltakene skal kunne bidra for å oppfylle, og vilkår for gjennomføringen. Innretningen på bruken av midlene følger de nasjonale føringene. Hele rammen er disponert.

Vannforskriften

Vi har nær kontakt med Nordland fylkeskommune som har hovedansvaret på dette området og bidrar inn i deres arbeid ved behov. Vi har omtalt fagområdet i vårt forventningsbrev til kommunene og hatt arbeidet med vannforskriften som eget tema på vår kommunekonferanse i 2016.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

Fylkesmannen har forvaltet en ramme på kr 390 000 til tiltak i *Utvalgt kulturlandskap Engan-Ørnes og Kjelvik* i Sørfold kommune, og kr 430 000 til tiltak i *Utvalgt kulturlandskap Blomsøy-Hestøy og Skålvær*. Bruken av midlene og oppfølgingen av de utvalgte kulturlandskapene ble i henhold til tildelingsbrevet rapportert til Landbruksdirektoratet innen fristen 16.01.17. Det vises til disse rapportene.

Verdensarvområder

Fylkesmannen har forvaltet en ramme på kr 550 000 til tilskudd til beiting og slått i Vegaøyan verdensarvområde. Forvaltningen av disse midlene ble også i 2016 samordnet med Vega verneområdestyre sine midler til skjøtsel innenfor verneområdene i verdensarvområdet. Forvaltningen av midlene ble rapportert til Landbruksdirektoratet innen fristen 01.12.16. Det vises til denne rapporten.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Godt tjenestetilbud for barn og unge

Fylkesmannens interne organisering

Det gjennomføres jevnlig møter mellom avdelingene med fokus på barn og unge gjennom et forum med faste deltagere. Sjumilssteget i Nordland, Vårres unga-vårres framtid, er fellesnevner. Vi har i 2016 analysert kommunenes egenkartlegging; medvirkning og samhandling melder kommunene er utfordrende. Vi har fokus på dette gjennom samarbeid med Regionskontorene RKK. Dette har også vært fokusert på gjennom konferanser og samlinger som skal gjennomføres 2017. Forumet følger opp koordinatorene for vårres unga i hver kommune.

0-24 samarbeidet har fokus. Gjennom arbeidet i forumet, koordinerer fagavdelingene mye av sin innsats mot kommunene og regionene. Vi ser at dette også gjenspeiler seg i kommunene, ved at de har stort fokus på koordinerte tjenester og samhandling.

Skjønnsmidler

Prosjektstøtte til kommuner med godt og innovativt arbeid rettet mot barn og unge, er gitt gjennom skjønnsmiddelordningen. Vi ser at disse midlene bl.a. har ført til et aktivt og godt arbeid for barn og unges medvirkning i flere kommuner.

Tilskudd barnefattigdom

I samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet ble det gitt tilskudd til forebygging og bekjempelse av barnefattigdom til 6 kommuner. To av kommunene har fått tilskudd til utvikling og styrking av foreldrekompetanse. En kommune til oppfølging av unge sosialhjelpsmottakere med fokus på økonomi og arbeid. Det er også gitt tilskudd til utstyrsbank og dekning av ferie- og aktivitetskostnader for å styrke familienes sosiale nettverk.

Felles ledersamling for barnevern og Nav

For å bidra til større samhandling og felles forståelse arrangerte vi felles [ledersamling](#) for Nav-ledere og barnevernledere der tema var fattigdom og levekår, Vold, overgrep og omsorgssvikt og Nav i videregående skole.

Kommuneplaner

I forbindelse med fylkesmannens innspill til kommunenes planstrategier, bruker vi også kunnskap fra egenkartleggingen (jf. over) og oppfordrer kommunene til å utforme helhetlige og tverrsektorielle delplaner når det gjelder barn og unges oppvekst.

3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Fylkesmannen i Nordland har inngått samarbeidsavtale med Husbanken med målsetting om å jobbe helhetlig opp mot nasjonal strategi for boligsosialt arbeid "Bolig for velferd". Avtalens varighet er til 31.12.2020. Det er utarbeidet en felles handlingsplan. I tråd med samarbeidsavtalen og handlingsplanen er det i 2016 gjennomført felles tiltak i form av seminar med boligsosiale tema der Husbanker, kommuner, Nav, private aktører og Fylkesmannen både har hatt faglige innlegg og er invitert. Den nasjonale strategi "Bolig for velferd" er synliggjort og tematisert overfor ulike aktører i møter med kommunene. Kommuner som har fått til et godt boligsosialt arbeid i samsvar med den nasjonale strategien har fått presentere sine måter å jobbe på. Dette for å gi inspirasjon og læring ut til flere aktører og kommuner i fylket.

Resultatmål 3.2.1.2.1.1**Rapportere på**

Gjennomført minimum to kompetansehevede tiltak for kommunene i fylket om boligsosialt arbeid, f.eks. bolig og integrering av flyktninger, bolig og tjenester til rusmiddelavhengige, helhetlig planlegging, bolig og folkehelse.

I samarbeid med Husbanken planla og gjennomførte Fylkesmannen i Nordland 29.11.2016 en samling for kommunene som får tilskudd til arbeid med boligsosialt arbeid. Hamarøy kommune presenterte sitt arbeid med Housing First som inspirasjon og motivasjon for andre kommuner. Vi anså det som nyttig at flere fikk se at et slikt godt tiltak også kan drives i en liten kommune med nye spredt bosetting. Hovedfokusert ellers var arbeid med prosjektledelse, med tema som: realistiske planer, brukermedvirkning og gevinstrealisering, da dette var ønsket fra kommunene. I tillegg var boligsosialt arbeid tema på Kommunedagan 2-4. mars 2016 og på Plankonferanse 22-23. november 2016 som ble arrangert i felleskap med KS og Husbanken. Alle kommunene i Nordland og andre samarbeidspartnere var invitert til begge disse konferansene.

Fylkesmannens bidrag til at det boligsosiale arbeidet i kommunene er kunnskapsbasert

Resultatmål	Differanse	Grunnlagstall 1
2	1	3

Kommunedagan 2-4. mars, plankonferanse 22-23. november og konferanse om å lykkes med prosjekt 29. november 2016.

3.1.2.3 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap i fylket

Samordning: Det årlige møtet i fylkesberedskapsrådet (mai) hadde flyktningssituasjonen og oppfølgingsplanen til FylkesROS som hovedtema. Den nye oppfølgingsplanen fungerer godt som et verktøy for økt engasjement og mer kontinuitet i samarbeidet mellom medlemmene i rådet. Videre har vi hatt separate dialogmøter med politiet, Sivilforsvaret, heimevernet (HV) og Nkom, der blant annet tiltak i oppfølgingsplanen er diskutert. Vi har også deltatt i fire møte i LRS for det nye Nordland politidistrikt, derav tre øvelser.

Det årlige sivilmilitære møtet for Nord-Norge var i år Nordland med oss som vertskap i samarbeid med Forsvarets Operative Hovedkvarter (FOH). Møtet gikk over to dager og hadde innlagt en tabletop-øvelse i forbindelse med besøk hos FOH. Vi har også deltatt i planlegging og gjennomføring av den årlige samvirkeøvelsen i regi av Nord Universitet. Øvelsen inkluderer de fleste regionale aktører, flere kommuner og får god evaluering. Vi har også deltatt i prosjektet «Grenseløs samvirke ved kjernekræfthendelse» - blant annet i øvelsen Lukas sammen med Trøndelags-fylkene, Ländsstyrelsen i Västerbotn og Jämtlands län, Statens strålevern og Mattilsynet. Prosjekt Cruisskipulykke kom i gang i 2016 og inkluderer deltakelse fra en rekke regionale og nasjonale aktører, samt kommunene i Lofoten. Vi har i 2016 reforhandlet en ny MOU-avtale (Memorandum of Understanding) mellom de tre nordligste fylker og tilsvarende fylker i Nord-Sverige og Nord-Finland. Avtalen innebærer årlige møter og utveksling av kontaktinfo og planverk. Vi har også hatt et koordinerings- og oppfølgingsmøte i samarbeid med NVE angående et mulig Jøkulhlaup i Meløy kommune. Her deltok en rekke regionale etater som kan bli berørt, samt kommunen. For øvrig vises til rapportering under kap. 3.1.1.3 som spesielt omhandler kommuneretta innsats.

Hendelser i 2016: Kun et ekstremvær rammet Nordland i 2016 («Tor» i januar) og dette medførte bare mindre skader. Til sammen er 7 hendelser er loggført i DSB-CIM i 2016, hvorav bortfall av elektronisk kommunikasjon (ekom), strøbrudd, skred- og flomfare er de mest gjentakende årsaker.

Resultatmål 3.2.1.3.1.1**Rapportere på**

Det er gjennomført minst en årlig øvelse av kriseorganisasjonen i embetet med grunnlag i ny samfunnsikkerhetsinstruks.

Vi har gjennomført en felles varslingsøvelse for kriseledelsen og fylkesberedskapsrådet. Videre har vi deltatt i tre tabletop-øvelser som medlem av lokal redningsentral (LRS) i det nye Nordland politidistrikt. I likhet med tidligere år deltok vi også i 2016 på den store samvirkeøvelsen i regi av Nord universitet – øvelse Nord. Her fikk vi både testet samhandlingen mellom Fylkesmannen og politiet (LRS) og vår krisehåndtering opp mot de kommunene som deltok. I forbindelse med det årlige sivilmilitære møte for Nord-Norge deltok vi i en tabletop-øvelse ved besøk hos Forsvarets Operative Hovedkvarter (FOH) i Bodø. Vi deltok også i den nasjonale øvelsen IKT-16 i regi av DSB. I forbindelse med avslutningen av prosjektet «Grenseløs samvirke ved kjernekræfthendelse» deltok vi i øvelsen Lukas sammen med Trøndelags-fylkene, Ländsstyrelsen i Västerbotn og Jämtlands län, Statens strålevern og Mattilsynet.

Vi har også gjennomført to ulike øvelser for kommunene i 2016 - begge ved bruk av DSB-CIM. Den ene var en enkel varslingsøvelse for alle kommunene og den andre en tabletop-øvelse for de 32 kommunene som hadde meldt seg på. Sistnevnte var et nytvirket konsept som ble prøvd for første gang i 2016 – scenario skoleskyting. Opplegget ble veldig godt mottatt. Begge øvelsene var også nyttig trening for vår egen krisestab

3.1.2.4 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Siden den planlagte spørreundersøkelsen fra KMD ikke ble gjennomført, tok vi initiativ til et drøftingsmøte med rådmannsutvalget i Nordland (en rådmann fra hver av fylkets 7 regioner) der vi ba om tilbakemelding på bl.a. hvordan de opplevde samordning og nytteverdi for læring og forbedring. Tilbakemeldingene var gjennomgående meget positive. Vår vurdering er at måloppnåelsen er god.

Resultatmål 3.2.1.4.1.1

Rapportere på

Alle tilsyn hvor det er funnet brudd på lov og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Det har vært gjennomført tilsyn med 12 virksomheter i helse- og omsorgstjenesten i ulike kommuner. Alle tilsynsrapporter er skrevet. Det ble påpekt avvik ved 10 av tilsynene. Pr. 18.01.17 er tre tilsyn avsluttet ved at avvikene er lukket. De øvrige 7 tilsynene er ikke avsluttet, men Fylkesmannen følger disse opp.

Det ble gjennomført 3 systemrevisjoner og 9 egenverdinger med Nav-kontorene, alle rapportene er skrevet. Det ble påpekt avvik ved 1 av systemrevisjonene, tilsynet er avsluttet ved at avviket er lukket. Det ble påpekt avvik ved alle egenverdinger. Ved utgangen av 2016 var alle egenverdinger avsluttet ved at avvikene er lukket.

Det ble gjennomført 2 systemrevisjoner og 4 egenverdinger med de kommunale barneverntjenestene i 2016, alle rapportene er skrevet. Det ble påpekt avvik ved begge systemrevisjonene, ingen av disse tilsynene er avsluttet. Det ble påpekt avvik ved 3 av egenverdinger. Ved utgangen av 2016 var ingen av egenverdinger avsluttet ved at avvikene er lukket. Vi følger opp de tilsynene som ikke er avsluttet.

Resultatmål 3.2.1.4.2.1

Rapportere på

Alle tilsyn med folkehelsearbeid fra 2014 der det ble påvist brudd på lovkrav, er fulgt opp og avsluttet innen utgangen av 2016.

Tilsyn med folkehelsearbeid fra 2014. Tilsynet omfattet kommunenes arbeid med løpende oversikt over befolkningens helsetilstand og påvirkningsfaktorer etter folkehelseloven. Fylkesmannen gjennomførte totalt fem tilsyn i kommunene i Nordland. Det ble avdekket ett avvik i en kommune. Avviket er lukket og tilsynet er avsluttet i 2016.

Avslutning av tilsyn med folkehelsearbeid

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat	Antall tilsyn med folkehelsearbeid fra 2014 der det ble påvist brudd på lovkrav.	Antall tilsyn med folkehelsearbeid fra 2014 der det ble påvist brudd på lovkrav som er avsluttet.
100 %	0 %	100 %	1	1

Resultatmål 3.2.1.4.3.1

Rapportere på

Krav til gjennomsnittscore i spørreundersøkelse: 75 % svarer "FMs tilsynsvirksomhet er godt eller nokså godt samordnet".

Vi har lagt hovedvekt på den interne samordningen av tilsyn. Gjennom et internt tilsynsforum koordinerer vi tilsynet for å unngå for stor belastning på enkeltkommuner, og unngår uheldige "kollisjoner" i tid. Vi har arbeidet videre med sektorovergrepene i forhold til risikoutsatte barn og unge: Vi har i 2016 startet et slikt tilsyn med Tysfjord kommune på bakgrunn av medieoppslag om omfattende seksuelle overgrep.

Vi har i 2016 ikke arbeidet med samordning av vårt tilsyn i forhold til øvrige statlige tilsyn. Det er lagt vekt på å unngå kollisjoner med kommunale forvaltningsrevisjoner, og kommunene bekrefter at vi ikke har bidratt til det. Tilbakemeldingen fra kommunene pekte på omfattende tilsynsvirksomhet fra Arbeidstilsynet, med eksempel på stor belastning for enkeltkommuner.

Samlet er vår egenverdinger at måloppnåelsen er god. Arbeid med samordning i form av sektorovergrepene tilsyn krever noe ekstra ressursinnsats. Anslått ressursbruk er 2 ukeverk

Resultatmål 3.2.1.4.4.1

Rapportere på

Krav til gjennomsnittscore i spørreundersøkelse - 75 % svarer at FMs tilsyn "i stor eller nokså stor grad har vært lagt til rette med sikte på læring og forbedring lokalt".

All vår kommunale tilsynsvirksomhet legger stor vekt på å bidra til læring og forbedring. Både varsling av tilsyn, oppsummering og tilbud om veiledning etter sluttmøtet og formidling av tilsynsrapportene bidrar til dette. For flere av våre tilsyn inviteres også nabokommunene til å få informasjon om tilsynsmål og - resultater. Oppsummering av tilsynsresultater formidles også aktivt i ulike fylkeskonferanser og faglige nettverk. Tilbakemeldingene fra kommunene var entydige om at læringsutbyttet er stort, og at utviklingen i de senere år har vært positiv. Påfølgende regionale oppsummeringsmøter ble trukket frem som meget positive. Flere pekte på at resultat fra tilsyn har stor verdi til revisjon av internkontrollsystemene. Vi vurderer måloppnåelsen som meget god. Det er ikke gjort tidsanalyser på ressursbruken, og vi ser ikke at det i etterkant er mulig siden læringsaspektet inngår som en integrert del av hele tilsynsvirksomheten. Vi viser forøvrig til tidligere ressursrapportering til DIFI.

3.1.2.5 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Fylkesmannen, Fylkeskommunen og NVE samarbeider i et regionalt klimanettverk (Klimanettverk Nordland) for å bidra til at klimahensyn blir ivaretatt. Dette gjelder både

- hensynet til å forhindre utslipp eller å sørge for å kompensere for utslipp, og
- hensynet til tilpasning til de klimaendringene som kommer.

I klima- og energiplanene har kommunene og Fylkeskommunen synliggjort hvordan blant annet kommunal sektor kan bidra til å redusere klimautslipp. Den regionale klimaplanen er en felles arena, der også blant annet bruk av biobrensel og tiltak i landbrukssektoren inngår.

Hensynet til klimatilpassing blir ivaretatt gjennom kommunal planlegging og ROS-analyser.

Resultatmål 3.2.1.5.1.1

Rapportere på

FM har hatt dialog med alle kommuner i fylket og formidlet forventninger til klima- og energiplanleggingen.

Klima- og energiplanlegging var tema på [konferansen](#) som Fylkesmannen, NVE og Nordland fylkeskommune holdt for nordlandskommunene i Bodø 7. april. I forbindelse med veiledning i plansaker er det ellers vist til Miljokommune.no, der det er oppdatert veiledning for klima- og energiplanlegging.

Vi vil ha økt fokus på dette i 2017, både for å sikre tilfredsstillende rullering av klima- og energiplanene, og for at aktuelle klimatiltak blir videreført i andre relevante kommunale planer.

Resultatmål 3.2.1.5.2.1**Rapportere på**

Vurdering av effekt på klimagassutslipp, samt mål og tiltak for å redusere klimagassutslipp og energibruk, skal finnes igjen i alle relevante planer og enkeltvedtak etter plan- og bygningsloven og annet lovverk.

Vi har ikke oversikt over i hvor stor grad dette er tilfelle i Nordland. Noe avhengig av plantype og geografisk beliggenhet er nok ikke slike vurderinger blitt vurdert som like relevant i alle plansaker.

Vi vil ha økt fokus på dette i 2017.

Resultatmål 3.2.1.5.3.1**Rapportere på**

FM har hatt dialog med kommuner og formidlet relevant kunnskap og informasjon, blant annet om nasjonale og fylkesvise klimaframskrivninger og den nye nettsiden [klimatilpasning.no](#)

Klimatilpasning var tema for en egen [konferanse for kommunene](#) 7. april i Bodø. Her var det spesiell fokus på klimaframskrivninger, og "[Klimaprofil Nordland](#)" ble introdusert. "[Klimaprofil Nordland](#)" var [egen nyhetssak](#) på hjemmesiden til Fylkesmannen da den ble lansert i juni 2016.

Nettsiden "[Klimatilpasning.no](#)" vil i større grad bli formidlet som viktig hjelpemiddel i tiden som kommer.

3.1.2.6 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktningssituasjonen

Fylkesmannen har gjennomført flere desentraliserte samlinger foranlediget av det høye antallet asylmottak som ble etablert på kort tid. Det at Nordland var det fylke med flest mottaksplasser for enslige mindreårige asylsøkere gjorde at behovet for veiledning var stort i kommunene. Veiledningen knyttet seg spesielt til barn og unge asylsøkeres rett til grunnopplæring, og Fylkesmannen henvendte seg både til kommuner og verger. Vi arrangerte flere desentraliserte samlinger, og har også deltatt med innlegg på mange samlinger arrangert av kommuner, NAV og IMDI. Fylkesmannen har holdt kontakt med mottakskommuner for å bidra til at grunnopplæringen har kommet i gang fortrest mulig, og har gjennom året veiledet kommuner på områder knyttet til regelverk og økonomi. Vi mener at kvaliteten på opplæringstilbudet og regelverksforståelsen økte i perioden. Dette så vi ut fra innsøking til videregående skole og refusjonskrav.

Tiltakene har etter Fylkesmannens vurdering skapt større kunnskap og forståelse for hvilke rettigheter barn og unge har.

I fem kommuner er det gjennomført møter med kommuner og verger om barneverntjenestens rolle og oppgaver ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger i kommunen.

Resultatmål 3.2.1.6.1.1**Rapportere på**

Andel flyktninger som er bosatt innen 6 mnd. etter at vedtak om opphold i Norge eller reisetillatelse er gitt: 55 % av IMDIs totale bosettingsanmodning til kommunene i fylket. Resterende andel skal være bosatt innen 12 måneder.

Den praktiske og konkrete bosettingen er IMDI sitt ansvar fullt og helt. Det er meget vanskelig for oss å rapportere på noe som ikke Fylkesmannen har som resultatmål. Fylkesmannen i Nordland har ikke de konkrete tallene. Vi har god kontakt med IMDI og understøtter deres arbeid med å kommunisere felles målsettinger til våre kommuner. Generelt vet vi at kommunene strekker seg langt for å nå de anmodningene som IMDI kommer med.

Resultatmål 3.2.1.6.1.2**Rapportere på**

Andel enslige mindreårige som er bosatt: 100 % av IMDIs totale bosettingsanmodning til kommunene i fylket.

IMDI opplyser om følgende tall: Det ble bosatt 96 enslige mindreårige i Nordland fylke i 2016. Kommunene ble anmodet om 376 plasser, og hadde fattet vedtak om 182 plasser.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivarettatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene**3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling**

Vi har hatt høy måloppnåelse knyttet til antall tilsyn. I forhold til vårt totale poengkrav på 56 poeng, lå vi nesten 20 % over på skolesektoren. Vi har også nådd målkravet når det gjelder tilsyn på barnehagesektoren. Vi har vært pilotfylke knyttet til tilsyn under introduksjonsloven, og gjennomført dobbelt antall tilsyn i forhold til målkrav.

Klagesakene knyttet til de tre lovverkene behandles fortløpende, og de fleste saker har en saksbehandlingstid på under 4 uker.

Vi har behandlet kontrollskjema for 2365 avsluttede barnevernundersøkelser i 2016, dette er ca. 250 flere enn i 2015. Ca. 19,5 % av undersøkelsene i innsendte skjema er

avsluttet med fristbrudd. Kommunene får fortløpende tilbakemeldinger og veiledning der vi ser lovbrudd, ved gjentatte eller særlig alvorlige lovbrudd åpnes det tilsyn. Kontrollskjema, tilsynssaker, rettighetsklager samt annen kunnskap om tjenestene benyttes ved risikovurdering av kommunene og utvelgelse av tema for tilsyn utover landsomfattende tema.

På barnevernområdet tilbys kommunene årlig to nettverkssamlinger for barnevernlederne og en barnevernkonferanse. I 2016 ble en av nettverkssamlingene gjennomført som en fellessamling med Nav-lederne. Tema i den andre samlingen var blant annet tilsyn med barneverninstitusjoner, barneverntjenestenes ansvar for oppfølging av enslige mindreårige flyktninger, og KOSTRA. Tema for barnevernkonferansen var høykonfliktsaker og undersøkelsesarbeid. Oppslutningen om og tilbakemeldingene fra nettverkssamlingene og barnevernkonferansen er gode.

På barnevernområdet har vi gjennomført tilsyn med kommunene i tråd med målkravet. Median saksbehandlingstid for hendelsesbaserte tilsynssaker var på 3,8 mnd. Median saksbehandlingstiden for klager på enkeltvedtak var 0,7 mnd. Vi er opptatt av at tilsyn og avgjørelser i klage- og tilsynssaker skal bidra til læring utover den enkelte sak. Tema fra disse sakene tas derfor opp i nettverk og konferanser.

Fylkesmannen har deltatt i landsomfattende tilsynsaksjon om lokal luftkvalitet og gjennomført forurensningstilsyn i to kommuner innen fylket.

Resultatmål 3.3.1.1.1

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn i hvert fylke per år.

Vi har gjennomført 4 tilsyn med Andøy, Bø, Rana og Øksnes kommuner. Av disse har vi hatt pilottilsyn på det nye felles nasjonale tilsynsrammen - individuell plan. Det ble funnet lovbrudd i alle kommunene, ingen av tilsynene er foreløpig lukket. Vi oppfatter at kommunene har stort behov for veiledning knyttet til introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger.

Resultatmål 3.3.1.1.2.1

Rapportere på

Det enkelte embedets omfang av tilsyn skal opprettholdes på samme nivå som i 2015, jf. retningslinjer og aktivitetskrav i VØI.

Vårt tilsynskrav var 42 poeng knyttet til opplæring. Av disse skulle minst 21 poeng være knyttet til Felles nasjonalt tilsyn. Vår måloppnåelse var totalt 51 poeng på opplæring, av disse 33 poeng på Felles nasjonalt tilsyn. På grunn av at vi har 44 kommuner i fylket, blir tilsynsaktiviteten høy, og vi må ligge over årlig poengkrav for å kunne nå målet om å ha hatt Felles nasjonalt tilsyn i 60 % av kommunene i løpet av perioden 2014-2017. I tillegg har vi økt antall egeninitierte tilsyn i 2016, på grunn av behov vi har blitt oppmerksom på gjennom vår tilsynsovervåking.

På Barnehage har vi hatt krav om 14 tilsynspoeng, og vi gjennomførte 15. Vi har blant annet hatt et hendelsesbasert tilsyn felles med to andre avdelinger hos Fylkesmannen.

Vi har økt antall tilsyn, og har hatt høy måloppnåelse knyttet til tilsynsaktivitet i 2016.

Resultatmål 3.3.1.1.3.1

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens tilsyn skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015 [1].

[1] jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015, Rapport 19/2015 NIFU»

Tilsyn: 72 prosent av de spurte skoleeierne svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever virkemiddelet tilsyn som viktig.

Barnehage:

Barnehageeier og barnehagemyndighets tilfredshet med fylkesmannens tilsyn i Nordland, var på 3,58 i 2015. I 2016 har det vært fokusert på mer veiledning i forkant og i forbindelse med tilsyn. Det foreligger ingen rapport for 2016 på rapporteringstidspunkt, men etter tilbakemeldinger fra kommunene, antas snittet å være høyere i 2016 enn i 2015.

Skole:

Vi opplever at tilsynsmetodikken med vekt på veiledning gjør at kommuner og skoler ser mer nytteverdi i tilsynsvirksomheten vår. Større del av personalet er involvert i prosessen rundt tilsynet, og vi får tilbakemeldinger om at skolene får et kompetanseløft gjennom prosessen. Det at vi har så mange små kommuner i fylket, gjør at det er mer behov for veiledning og støtte. Undersøkelsen "Spørsmål til Skole-Norge" understøtter også dette, da vi ser at små kommuner gir høyere score.

At vi i 2016 har hatt samordna tilsyn med skole/barnehage har blitt positivt mottatt i kommunene. Vi tror at kommunene i Nordland opplever tilsyn som et viktig virkemiddel.

Vi har hatt høy tilsynsaktivitet i 2016, og satset spesielt på veiledning og klart språk. Vi forventer at kommunenes tilfredshet i forhold til tilsynsvirksomhet har økt i forhold til foregående år - at mer enn 72 prosent av skoleeierne opplever tilsyn som viktig.

Resultatmål 3.3.1.1.4.1

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens klagesaksbehandling skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015 [1].

[1] jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015, Rapport 19/2015 NIFU»

Klagesaksbehandling: 52 prosent av de spurte skoleeierne svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever virkemiddelet klagesaksbehandling som viktig.

Jf. «Spørsmål til barnehage – Norge høsten 2015», Trøndelag Forskning og Utvikling.

Fylkesmannen opplever stor tilfredshet på området. Vi har god kontakt med skoleeiere, barnehageeiere, barnehagemyndighet og vi opplever at Fylkesmannen har god legitimitet i sektor.

Resultatmål 3.3.1.1.5.1

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens veiledning om regelverket skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015.

Barnehage:

Barnehageeiers og barnehagemyndighetens tilfredshet med fylkesmannens veiledning om regelverket, er 3,75 for Nordland i 2016 og landsgjennomsnittet er 3,84 i 2016. Dette området har hatt en økning fra 2015, da vi hadde 3,47 og landsgjennomsnittet var 3,75. Denne økningen stemmer overens med at vi i 2016, har hatt et økt fokus på veiledning og det har vært økning i antall ønsker om veiledning på regelverket. Veiledningen har vært gjennom tilsyn, epost, brev, telefon og når vi har vært deltagende på samlinger/konferanser. Det er mottatt flere tilbakemeldinger om at dette har vært til stor hjelp, både for små og store kommuner.

Skole: Virkemiddelet "Veiledning om regelverket" får sammen med virkemiddelet "Tilsyn" høyest tilslutning hos skoleeierne for hva de opplever som viktig for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i skoletilbudet. Svarfordelingen mellom 2015 og 2016 er svært like, hhv 73 % og 74 % som mener at dette virkemiddelet i svært stor og stor grad er viktig. Det er forskjeller mellom store og små kommuner. Andelen som viser at dette er svært viktig er høyere i små og mellomstore kommuner enn i store kommuner. Det vurderer vi som sammenfallende med våre opplevelser av kommunene i Nordland.

Nordland sorterer under landsdel Midt- og Nord-Norge som har den høyeste andelen som svarer at de opplever OUA som viktig i stor eller svært stor grad, i alt 88 %.

Sammenlignet med 2015 er det ingen markante endringer.

Det er større forskjeller mellom de to undersøkelsene når det gjelder fylkeskommunen. Færre fylkeskommuner deltok i undersøkelsen i 2016 enn i 2015. Andelen som krysser av for svært stor grad er lavere i 2016 enn i 2015, mens andelen i stor grad er høyere.

Resultatmål 3.3.1.1.6.1

Rapportere på

Andel klagesaker som er behandlet innen 12 uker: 100%.

Fristoverskridelsene er fra noen dager og opp imot 3-4 måneder.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 38 %	62 %	106	66

Resultatmål 3.3.1.1.6.2

Rapportere på

Andel klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, som er behandlet innen 6 uker: 100%.

Intet å bemerke

BOBY - Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	0 %	100 %	1	1

Resultatmål 3.3.1.1.7.1

Rapportere på

Andel ekspropriasjonssaker i førsteinstans eller som klageinstans på plan- og bygningsrettens område, som er behandlet innen 12 uker: 100%.

Det er gitt samtykke til ekspropriasjon i to saker. Ingen av disse ble påklaget. Det er gitt samtykke til forhåndstiltredelse i en sak.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen behandlet 16 klagesaker etter jord- og konsesjonsloven i 2016. Klage ble tatt til følge i 2 av sakene. Fylkesmannen har også behandlet saker som forsteinstans på grunn av inhabilitet i kommunene.

Vi sender jevnlig ut informasjon på området lov- og tilskuddsforvaltning til kommunene gjennom forventningsbrev, og e- poster med spesifikk temainfo. Kommunene henvender seg også hyppig gjennom telefonhenvendelser til jurist hos Fylkesmannen for veiledning. Fylkesmannen har avholdt et 2- dagers kurs for nytilsatte i kommunene med hovedtema tilskudds- og lovforvaltning.

Fylkesmannen har - med hjemmel i § 3 i jordloven - foretatt kontroll i 3 kommuner. Kontrollen omfattet alle saker som var behandlet over en periode på 6 måneder. Kontrollen er avsluttet i 2 av kommunene, uten vesentlige merknader. For 1 av kommunene er kontrollen ikke avsluttet, dette skyldes sen innsending av saker.

Resultatmål 3.3.1.2.1.1

Rapportere på

Gjennomført kontroll av foretak i henhold til kontrollplan.

Foretaks kontroll husdyrkonsesjon

For 2016 ble det gjennomført kontroll av 3 foretak. 2 foretak ble kontrollert på bakgrunn av mistanke om driftsfellesskap. 1 foretak ble kontrollert etter mottatt tips om mulig produksjon over konsesjonsgrensen, og her ble kontrollen gjennomført i samarbeid med Mattilsynet.

Se også tabell nedenfor om kontroll av foretak - husdyrkonsesjon.

Foretaks kontroll produksjonstilskudd

Det er blitt gjennomført 2 varslede kontroller og 1 uvarslet kontroll i 2016. Alle kontrollene ble gjennomført i samarbeid med Mattilsynet. Mattilsynet gjennomførte blant annet identitets kontroll av dyrene.

Bakgrunnen for å foreta kontroll av foretakene var for å få verifisert fakta opp mot søknad for produksjonstilskudd for søknadsomgangene januar og august 2016. Det omsøkte dyreantallet i søknadene blir kontrollert opp mot data i Husdyrregistret. Kontrollene har avdekket at det er til dels mangelfulle rutiner for fortløpende oppdatering til Husdyrregistret.

Foretaks kontroll NMSK

Det ble våren 2016 gjennomført 19 foretaks kontroller for tilskuddsordningen NMSK.

Kontroll av foretak i samsvar med kontrollplan

Foretak	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
1	NMSK - planting	Uklart om hensikten med planting var skogproduksjon	Følges opp 2017
2	NMSK - planting	Ingen	
3	NMSK - planting	Ingen planter. Plantet på feil eiendom	Følges opp 2017
4	NMSK - planting	Fant ikke oppgitt plantetall	Følges opp 2017
5	NMSK - planting	Ingen	
6	NMSK - planting	Ingen	
7	NMSK - planting	Ingen	
8	NMSK - planting	Ingen	
9	NMSK - planting	Ingen	
10	NMSK - planting	Ingen	
11	NMSK - planting	Ingen	
12	NMSK - planting	Ingen	
13	NMSK - planting	Ingen	
14	NMSK - planting	Ingen	
15	NMSK - planting	Ingen	
16	NMSK - planting	Ingen	
17	NMSK - planting	Ingen	
18	NMSK - planting	Ingen	
19	NMSK - planting	Ingen	

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

13 forskjellige foretak

Innhentet opplysninger for utover det som er tilgjengelig i egne systemer=5stk. Fulgt opp etter kontroll i 2015=3stk. Følges opp vedr produksjonsgrensen i 2017=6 stk. Gjennomført stedlig kontroll hos i 2016=3 stk. Kontrollert pga mistanke om driftsfellesskap=2 stk. Ilagt standardisert erstatning og beløpet=3 stk med totalt kr 1461321,-. Herav er ilagt standardisert erstatning pga driftsfellesskap= 2 stk med totalt kr 1220400,-. Er kontrollert, men vedtak om standardisert erstatning er under arbeid= 2 bruk. Ikke konkludert.

Resultatmål 3.3.1.2.1.2

Rapportere på

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 pst. av kommunene.

I 2016 var det planlagt 10 forvaltningskontroller av kommuner. Det var planlagt 6 kontroller av kommunens praktisering av tilskuddsordningen NMSK. Kontrollene skulle også omfatte kontroll av flere foretak i de valgte kommunene. Det var også planlagt 4 kontroller av produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

For NMSK ble det gjennomført foretaks kontroller av 19 foretak i 5 kommuner. Det ble valgt kontroller i 1 kommune mindre enn planlagt og begrunnes med at omfanget av foretak som ble kontrollert var stort. Representant fra kommunen deltok på hver kontroll av foretak i egen kommune. Fra fagsystemet ble utplukk av foretak valgt med bakgrunn i om kommunen hadde kontrollert foretaket eller ikke.

I tabell for foretakskontroller er antall foretak listet opp som ble kontrollert i forhold til NMSK og denne inkluderer de avvikene som ble registrert. I tillegg er de involverte kommunene listet opp i tabell for forvaltningskontroller.

Det ble gjennomført 4 forvaltningskontroller av produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. 2 av kontrollene er avsluttet og 2 av kontrollene vil ferdigbehandles i løpet av kort tid.

Nedenfor følger en beskrivelse av avvikene fra de 2 forvaltningskontrollene om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket som er avsluttet. I tillegg er også gjennomføringen av kontrollene som ikke er avsluttet beskrevet.

Kontroll av Meløy kommune: Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

5 avvik registrert: 1. Kommunen har godkjent to ufullstendige miljøplaner. Det er ikke foretatt trekk eller vurdert avkorting i utbetalingen av tilskudd som følge av feilopplysninger fra søkerne. 2. Kommunen har ført opplysninger i søknad, uten at foretaket selv har søkt om noe i aktuelle koder, uten å forklare i WESPA eller dokumentere hvorfor endringen er gjort. 3. Kommunen har ikke innhentet skriftlig avtale for hester i pensjon. Dette etter varsel i input-kontrollen om at det er søkt om flere dyr på beite enn for husdyr. 4. Kommunen har endret feilopplysninger i søknader uten å vurdere å avkorte i tilskuddet. 5. Kommunen plukker ut færre foretak til stedlige kontroller enn det som er fastsatt av Landbruksdirektoratet.

5 lukkede avvik: 1. Kommunen svarer at det nå er lagt inn i deres rutiner at de skal følge opp gjødsel- og sprøytejournal fra de som søker om tilskudd. 2. Kommunen har laget rutiner som sier at enhver endring skal spesifiseres i kommentarfeltet på søknadsskjemaet. 3. Kommunen sier de tar lærdom av denne feilen. 4. Kommunen vil heretter vurdere avkorting dersom søker har søkt om mer enn denne hadde krav på. 5. Kommunen vil fra nå av velge minst 5 % av foretakene til stedlig kontroll.

Kontroll av Rødøy kommune: Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

3 avvik registrert: 1. Det er ikke foretatt trekk eller vurdert avkortinger i utbetalingen av tilskudd som følge av feilopplysninger fra søker. 2. Kommunen har endret feilopplysninger i søknader uten å forklare i WESPA eller vurdere å avkorte i tilskuddet. 3. Kommunen har endret opplysninger i søknad til høyere tall enn det foretak selv har søkt om, uten å forklare i WESPA eller dokumentere hvorfor endringen er gjort.

3 lukkede avvik: 1. Kommunen har fokus på avkorting der søker har gitt feilopplysning. 2. Ved senere søknadsomgang vil kommunen vurdere avkorting for alle feilopplysninger som kan gi en mer-utbetaling. Kommunen vil utarbeide lokale rutiner for hvordan notere endringer i Wespa og i søknadsperm. 3. Kommunen vil for ettertiden skrive bedre forklaringer i perm og i kommentarfelt i Wespa ved endringer i søknad. Endringer i søknad vil bli fulgt opp av kommunen med telefon eller melding til søker.

Kontroll av Hennes kommune: Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

Det ble gjennomførte forvaltningskontroll av tilskuddsordninger innen landbruket i Hennes kommune høsten 2016. Tema for kontrollen var kommunens forvaltning av tilskuddsordningen produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket, samt tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. Under kontrollen ble søknader fra 30 foretak vurdert. Det ble avdekket i kontrollen at kommunen er inne og retter i søknadene uten å gjøre vurderinger angående eventuell avkorting for feilopplysninger. Forvaltningsrapporten er under utførelse og vil bli ferdigstilt i løpet av februar 2017.

Kontroll av Leirfjord kommune: Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

Det ble gjennomførte forvaltningskontroll av tilskuddsordninger innen landbruket i Leirfjord kommune høsten 2016. Tema for kontrollen var kommunens forvaltning av tilskuddsordningen produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket, samt tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. Under kontrollen ble søknader fra 34 foretak vurdert. Det ble avdekket i kontrollen at kommunen er inne og retter i søknadene uten å gjøre vurderinger angående eventuell avkorting for feilopplysninger. Forvaltningsrapporten er under utførelse og vil bli ferdigstilt i løpet av februar 2017.

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20% av kommunene

Kommune	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
Meløy kommune	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket	5 avvik registrert	Alle avvikene er fulgt opp og lukket
Rødøy kommune	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket	3 avvik registrert	Alle avvikene er fulgt opp og lukket
Hennes kommune	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket		Rapport under utførelse
Leirfjord kommune	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket		Rapport under utførelse
Vefsn kommune	NMSK	Ingen	
Grane kommune	NMSK	1 avvik registrert	Følges opp i 2017
Hattfjelldal kommune	NMSK	Ingen	
Hennes kommune	NMSK	Ingen	
Rana kommune	NMSK	2 avvik registrert	Følges opp i 2017

Eventuelle avvik blir fulgt opp i 2017

Resultatmål 3.3.1.2.1.3

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 %

2 kommuner er kontrollert med til sammen 8 avvik der alle avvikene er fulgt opp og lukket. Kontrollene er meldt til kommunen som avsluttet. De resterende kontrollene og tilhørende avvik vil bli fulgt opp i 2017.

I kommuner der kontroll er avsluttet blir avvik videre fulgt opp i vår egen saksbehandling og i direkte kontakt med kommunene som er kontrollert. Dersom kommunens forklaring etter kontroll ikke har ført til at avvik er lukket, og vi mener det er nødvendig og hensiktsmessig, blir det tatt kontakt med rådmann og eventuelt innkalles det til møte med rådmannen i aktuell kommune.

Resultatmål 3.3.1.2.2.1

Rapportere på

Andel av siidaandeler der det er gjennomført kontroll: 15%

I tråd med risikobasert kontrollplan 2016/2017 er 6 siidaandeler valgt ut til kontroll av tilskudd til siidaandeler. Dette utgjør 15 % av 42 siidaandeler. Kontrollen omfatter innhenting av opplysninger fra skatteetaten på innrapportert avgiftspliktig salgsinntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke, jf. § 2 første ledd nr. 1 i forskrift om

tilskudd til siidaandeler og tamreinlag. Opplysningene fra Skatt Nord ble mottatt 15. desember 2016. Kontrollen kunne derfor ikke avsluttes innen utgangen av året. Kontrollen avsluttes før 1. april 2017 i henhold til risikobasert kontrollplan 2016/2017.

Andel av siidaandeler der det er gjennomført kontroll: 15%

Sidaandel	Ordninger/omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
A	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, § 2 første ledd nr. 1. Kontroll av innsendt dokumentasjon.	Avvik mellom slaktebase og innrapportert opplysninger om avgiftspliktig salgssinntekt av kjøtt	Innhenting av bilag fra siidaandelens regnskap om avgiftspliktig salgssinntekt. Kontroll pågår, ikke avsluttet.
B	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, § 2 første ledd nr. 1. Kontroll av innsendt dokumentasjon.	Avvik mellom slaktebase og innrapportert opplysninger om avgiftspliktig salgssinntekt av kjøtt	Innhenting av bilag fra siidaandelens regnskap om avgiftspliktig salgssinntekt. Kontroll pågår, ikke avsluttet.
C	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, § 2 første ledd nr. 1. Kontroll av innsendt dokumentasjon.	Avvik mellom slaktebase og innrapportert opplysninger om avgiftspliktig salgssinntekt av kjøtt	Innhenting av bilag fra siidaandelens regnskap om avgiftspliktig salgssinntekt. Kontroll pågår, ikke avsluttet.
D	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, § 2 første ledd nr. 1. Kontroll av innsendt dokumentasjon.	Avvik mellom slaktebase og innrapportert opplysninger om avgiftspliktig salgssinntekt av kjøtt	Innhenting av bilag fra siidaandelens regnskap om avgiftspliktig salgssinntekt. Kontroll pågår, ikke avsluttet.
E	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, § 2 første ledd nr. 1. Kontroll av innsendt dokumentasjon.	Avvik mellom slaktebase og innrapportert opplysninger om avgiftspliktig salgssinntekt av kjøtt	Innhenting av bilag fra siidaandelens regnskap om avgiftspliktig salgssinntekt. Kontroll pågår, ikke avsluttet.
F	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, § 2 første ledd nr. 1. Kontroll av innsendt dokumentasjon.	Avvik mellom slaktebase og innrapportert opplysninger om avgiftspliktig salgssinntekt av kjøtt	Innhenting av bilag fra siidaandelens regnskap om avgiftspliktig salgssinntekt. Kontroll pågår, ikke avsluttet.

Resultatmål 3.3.1.2.2

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100%

Av 6 siidaandeler utvalgt til kontroll skal alle følges opp med kontroll av regnskapsbilag (100 %). Eventuelle avvik blir fulgt opp.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivarettatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Fylkesmannen nådde heller ikke i 2016 målkravene mht. stedlige tilsyn, saksbehandlingstid i rettighets- og tilsynssaker og antall gjennomførte systemrevisjoner i helsestjenesten. Dette skyldes mangel på personellressurser over tid. Saksbehandling på områdene kap. 9 i helse- og omsorgstjenesteloven og kap. 4A i pasient- og brukerrettighetsloven var så og si i tråd med målkravene.

Vi har tilbudt alle barn som var til stede på barneverninstitusjonene og omsorgssentrene på tilsynstidspunktet samtale. Vi snakket med alle barn som ønsket å snakke med oss.

Måloppnåelsen i klager og tilsynssaker etter lov om sosiale tjenester i Nav og lov om barneverntjenester vurderes som svært god. For saker etter lov om barneverntjenester var median saksbehandlingstid for rettighetsklager 0.7 mnd., 92,9 % av sakene ble behandlet innen 3 måneder. Median saksbehandlingstid for hendelsesbaserte tilsynssaker på barnevernområdet var 3,8 mnd.

Resultatmål 3.3.2.1.1

Rapportere på

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale barneverntjenester: 3 per fylke. Dette innebærer 6 revisjoner for FMOA og FMAV (3 per fylke).

Vi gjennomført tilsyn som systemrevisjon med to kommuner i Nordland i 2016. Tema var Barnevernets arbeid med meldinger og tilbakemelding til melder. Det var avvik i begge tilsynene, avvikene er ikke lukket.

I tillegg har fire kommuner deltatt på egenvurdering på samme tema. En av kommunene fant ikke avvik etter sin vurdering.

Disse tilsynene inngår landsomfattende tilsyn på barnevernområdet initiert av Statens helsetilsyn.

I tillegg har vi benyttet kommunedialog for oppfølging og veiledning i to kommuner som over tid har hatt store utfordringer på barnevernområdet. Det har vært gjennomført møter med kommune ledelsen og ledelsen innenfor barnevern, i tillegg til at kommunen har utarbeidet planer for sikring av etterlevelse av lovkrav. Oppfølgingen er ikke avsluttet.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale barneverntjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
3	0	3

2 systemrevisjoner og 4 egenvurderingstilsyn, 3 egenvurderinger teller som 1 systemrevisjoner.

Resultatmål 3.3.2.1.2.1

Rapportere på

Andel nye tvangstiltak regulert i godkjente vedtak som er fulgt opp med stedlige tilsyn: 100%.

Det var 9 nye tvangstiltaksvedtak i 2016. Det ble planlagt, men ikke gjennomført stedlige tilsyn i 2016, grunnet uforutsett mangel på personellressurser.

Resultatmål 3.3.2.1.2.2

Rapportere på

Antall stedlige tilsyn i hvert embete skal økes sammenlignet med 2015.

Grunnet uforutsett mangel på personellressurser ble det i 2016 ikke gjennomført stedlige tilsyn. Vi planlegger å komme å jour i hht. regelverkets krav i løpet av 2017.

Stedlige tilsyn etter kap. 9

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat	Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2015	Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2016
101 %	- 101 %	0 %	19	0

Resultatmål 3.3.2.1.3.1

Rapportere på

Fylkesmannen skal ha tatt kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale.

Vi gjennomførte 20 tilsynsbesøk ved barneverninstitusjoner og omsorgssentre i 2016. Alle barn som var tilstede på tilsynstidspunktet fikk tilbud om å snakke med oss. Tilsynene legges til ettermiddag/kveld, slik at de ikke må ta fri fra skole/dagtilbud. 84 % av beboerne på barneverninstitusjonene og 93 % av beboerne på omsorgssentre fikk tilbud om samtale. De som ikke fikk tilbud var ikke tilstede på institusjonen på tilsynstidspunktet, i hovedsak på grunn av samvær med foreldre.

Resultatmål 3.3.2.1.3.2

Rapportere på

Fylkesmannen skal ha gjennomført samtale med alle barn som ønsker det.

70 prosent av barna takket ja til samtale med oss (65 % for barneverninstitusjonene og 93 % for omsorgssentrene).

I samtalene med barna legger vi vekt på at de skal fortelle om hverdagen sin, om de går på skole eller har annet dagtilbud, hvordan de trives på skolen eller med dagtilbudet, om de får hjelp med lekser ved behov og om de har en eller flere ansatte ved institusjonen som de har tillit til og kan ta opp vanskelige tema med. Vi snakker også med dem om fritidsaktiviteter og kontakt med venner i og utenfor institusjonen. I tillegg snakker vi med dem om hvordan de opplever kontakten med barneverntjenesten, om saksbehandler har samtaler med dem og er tilgjengelig ved behov. Videre snakker vi med barna om hvilken kjennskap de har til planer - både kortsiktige knyttet til tilbudet de får ved institusjonen og mer langsiktig i forhold til hvor lenge de skal være der og hva som skal skje etter oppholdet.

Resultatmål 3.3.2.1.4.1

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre.

42 % av tilsynssakene på helse/omsorg ble behandlet innen 5 måneder. Vi behandlet særlig mange gamle saker i 2016, noe som influerte på median saksbehandlingstid.

Vi hadde en tilsynssak rettet mot Nav-kontor i 2016, saksbehandlingstiden var 0,9 mnd.

Andel tilsynssaker behandlet innen 5 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	- 8 %	42 %
Sosial	50 %	50 %	100 %

Resultatmål 3.3.2.1.4.2

Rapportere på

Avslutning av klagesaker: minst 90 prosent innen 3 måneder eller mindre.

Fylkesmannen behandlet 62 % av rettighetssakene på helse/omsorg innen 3 måneder. Vi hadde en restanseendring på minus 16 ved årsskiftet, sammenlignet med forrige årsskift. 94 % av saker om nødvendig helsehjelp, som har høyeste prioritet, ble behandlet innen 3 måneder, syketransportsaker 72 % innen 3 måneder og saker om helse og omsorg for øvrig 45 % innen 3 måneder.

Vi behandlet 100 % av rettighetsklagene på sosialområdet innen 3 måneder, gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 0,5 mnd., median 0,3 mnd. Ved utgangen av året hadde vi 8 ubehandlede saker.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Helse/omsorg	90 %	- 28 %	62 %
Sosial	90 %	10 %	100 %

Resultatmål 3.3.2.1.4.3

Rapportere på

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: 100%

94 % av vedtak om bruk av tvang og makt ble behandlet innen 3 måneder. Av de øvrige 6 % ble 5 saker behandlet innen 4 måneder og 1 sak innen 5 måneder.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
100 %	- 6 %	94 %

Resultatmål 3.3.2.1.4.4

Rapportere på

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: 100%

94 % av søknader om utdanningskrav ble behandlet innen 3 måneder.

Resultatmål 3.3.2.1.5.1

Rapportere på

Andel ajourførte tilsyn (planlagte og gjennomførte) og saker i NESTOR per 31.12, 30.4. og 31.8.: 100%

Alle gjennomførte planlagte tilsyn med helse- og omsorgstjenesten, barnevern og sosiale tjenester i Nav blir fortløpende oppdatert i Nestor når de er gjennomført, rapporten skrevet og tilsynet blir avsluttet.

Alle saker om hendelsesbasert tilsyn og rettighetssaker føres fortløpende i Nestor, når de kommer inn og når de avsluttes.

Resultatmål 3.3.2.1.6.2

Rapportere på

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester: 17.

Det er i alt gjennomført 12 tilsynsbesøk, hvorav:

4 uanmeldte tilsyn á 0.2 = 1 tellende tilsyn

3 landsomfattende tilsyn á 1.33 = 2 tellende tilsyn

Det ble rapportert til Helsetilsynet at vi ikke ville klare å innfri kravet for 2016.

De 12 tilsynsbesøkene tilsvarer 10 tilsyn.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
17	- 7	10

Resultatmål 3.3.2.1.7.5

Rapportere på

Fordelingen av tilsyn med spesialisthelsetjenesten på hvert embete: 4.

Det har vært gjennomført 2 landsomfattende tilsynsbesøk med tema Sepsis. Det tilsvarer totalt 3 tellende tilsyn.

1 tilsyn HF Finnmark/Hammerfest = 1.5 tilsyn

1 tilsyn HF Helgeland/Mo i Rana = 1.5 tilsyn

For 2017 vil vi komme opp i 8 tilsyn på spesialisthelsetjenesten.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
4	- 1	3

Resultatmål 3.3.2.1.8.2

Rapportere på

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester: 6.

Vi gjennomførte gjennomført 3 systemrevisjoner ved Nav-kontorene i 2016. Tema for tilsynet var om kommunene sikrer forsvarlig forvaltning av tjenestene opplysning, råd og veiledning sotjl § 17, og forvaltning av økonomisk stønad, herunder nødvendig oppfølging etter bestemmelsene i sotjl §§ 18, 19, 20 og 21. Tilsynene hadde hovedfokus på tjenester til personer mellom 17 og 23 år, men aldersgruppen ble utvidet da kontorene er små.

9 Nav-kontor gjennomførte egenvurdering med samme tema.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
6	0	6

3 systemrevisjoner, 9 egenvurderingstilsyn, 3 egenvurderingstilsyn teller som 1 systemrevisjon.

3.1.3.4 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende

Fylkesmannen i Nordland har ikke ressurser til å gi alle alminnelige og faste verger mulighet til å delta på ett kurs eller en samling i løpet av året. Vårt mål er å kunne gi et slikt tilbud hvert 3. år. Vi har imidlertid klart å tilby fagdager for alle faste verger i 2015 og 2016. I 2016 hadde vi på det meste 17 mottak for EMA i 15 kommuner i 2016. Dette har medført en stor arbeidsbyrde som for det vesentlige har blitt dekket gjennom ekstrebevilgninger. Mye arbeid på dette området gjenstår og uten styrking av ressursene i 2017 vil dette få alvorlige konsekvenser for kvaliteten i arbeidet.

Med unntak av enkelte få EMA-saker har saksbehandlingstiden vært innenfor de normerte grenser. Det har vært svært krevende å håndtere en økning i saker om godtgjøring med nesten 200%. Dette har hovedsakelig sammenheng med at vi på det meste har hatt opp mot 800 enslige mindreårige i fylket.

Fylkesmannen i Nordland har i samsvar med tildelingsbrevet for 2016 gjennomgått porteføljen for identifisering av saker om unmyndiggjøring fra det gamle regelverket, og vi har kvalitetssikret data i Vera etter de anvisninger som er gitt av SRF og innenfor oppgitte frister.

Siden 2013 har vi hatt en økning i antall vergemål på rundt 50%. Forvaltet kapital har gått opp fra ca 350 mill til 950 mill i samme periode. Økningen i portefølje, sammenholdt med krav om kort saksbehandlingstid øker risiko for feil og mangler ved saksbehandlingen. For 2017 er vergemålsfeltet definert som et område der det er høy risiko for svikt mangler, og hvor konsekvensene kan være alvorlige for de det gjelder.

Hovedmålet for vergemålsreformen var økt rettssikkerhet og rettslikhet for de vergetrengende. Dette er utvilsomt oppnådd, sammenlignet med hva som var status i mange kommuner. Fylkesmannen i Nordland mener imidlertid at vergemålsforvaltningen ennå er preget av for mange svakheter og for stor sårbarhet.

Rettsikkerheten er derfor ikke i tilstrekkelig grad ivaretatt. Samhandling med andre embeter tyder også på at rettslikheten bør forbedres ytterligere.

Resultatmål 3.3.3.1.1**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi alle nye oppnevnte verger og representanter opplæring i form av kurs og/eller individuelle samtaler.

Fylkesmannen har siden 2013 hatt vergemøter i 17 kommuner/regionale sentra. Med unntak av to kommuner, har vergene i alle 44 kommuner fått til bud om grunnopplæring. Dette gjelder imidlertid ikke verger som er oppnevnt etter at de nevnte møtene har vært gjennomført. Det gjennomføres alltid grundige telefonsamtaler og/eller møter med aktuelle nye faste verger. Også aktuelle familieverger blir kontaktet pr telefon i forkant av oppnevningen. Mange ringer tilbake for ytterligere spørsmål eller avklaringer når vergemålet er kommet i gang. Stedlig opplæring av verger i Nordland er svært resurskrevende da vi ofte må reise med fly og leiebil, samt at møterom må leies på hoteller.

Resultatmål 3.3.3.1.2**Rapportere på**

Alminnelige og faste verger skal ha tilbud om å delta på minst ett kurs/samling for verger i løpet av året.

Fylkesmannen i Nordland har vurdert det slik at dersom alle vergene skal få tilbud om opplæring en gang pr. år, må det gjennomføres i alle fall 11 regionale møter. Selv da vil enkelte få reisevei på mellom 2-3 timer hver vei, og være avhengig av overnatting. Vi har ikke kapasitet eller økonomiske ressurser til å gjennomføre en slik runde hvert år, men vår foreløpige målsetting er å nå rundt hele fylket i løpet av en treårsperiode. I 2017 starter vi på en ny runde.

Alle representanter fikk i 2016 tilbud om grundig opplæring. Dette ble gjennomført som fire regionale fagmøter hvor vi dekket reisekostnader for de som hadde lengst reisevei.

Resultatmål 3.3.3.1.2.1**Rapportere på**

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 2 måneder.

Resultatmål oppnådd

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål, andel vedtak fattet innen 2 måneder

Resultat	Resultatmål	Differanse
92 %	80 %	12 %

Resultatmål 3.3.3.1.2.2**Rapportere på**

Oppnevning av representant for enslig mindreårig asylsøker – 90 % av vedtakene skal være fattet innen 5 dager.

Vi mener å ha hatt svært kort saksbehandlingstid på disse oppnevningene, men har hatt noen saker der det har vært uklart hvor ungdommen oppholdt seg, eller andre forhold som måtte undersøkes videre og som derfor satte saken "på vent".

Saksbehandlingstid - Oppnevning av representant for enslig mindreårig asylsøker, 90% innen 5 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
52 %	90 %	- 38 %

Vi mener å ha hatt svært kort saksbehandlingstid på disse oppnevningene, men har hatt noen saker der det har vært uklart hvor ungdommen oppholdt seg, eller andre forhold som måtte undersøkes videre og som derfor satte saken "på vent".

Resultatmål 3.3.3.1.2.3**Rapportere på**

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital -gjennomsnittlig saksbehandlingstid ikke over 4 uker.

Resultatmål oppnådd

Saksbehandlingstid - Samtykke til bruk av kapital, snitt ikke over 4 uker

Resultat	Resultatmål	Differanse
9	28	19

Resultatmål 3.3.3.1.2.4**Rapportere på**

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter - gjennomsnittlig saksbehandlingstid ikke over 6 uker.

Resultatmål oppnådd

Saksbehandlingstid - Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter, under 6 uker

Resultat	Resultatmål	Differanse
40	42	2

Fylkesmannen i Nordland hadde, som følge av en stor tilstrømming av enslige mindreårige til fylket, en svær økning av søknader om godtgjøring fra ca 1000 i 2015 til rundt 2700 i 2016

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk**3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene**

Vi opplever generelt en økt kvalitet og kompetanse i kommunene. Samtidig er vi oppmerksomme på at en del kommuner har utfordringer med å rekruttere og beholde kvalifisert personell i kommunene.

Resultatmål 3.4.1.1.1**Rapportere på**

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers grad av tilfredshet med fylkesmannen som medspiller for kommunene, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015 [1].

[1] jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015», Rapport 19/2015 NIFU 76 % av kommunene svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever Oppvekst- og utdanningsavdelingen som en viktig medspiller for kommunen for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i barnehagen og opplæringen.

Fylkesmannen i Nordland opplever barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers grad av tilfredshet med fylkesmannen som medspiller for kommunene som svært god. Fylkesmannen opplever at det er lav terskel for sektor å ta kontakt med oss for veiledning. Fylkesmannen i Nordland har fokus på respekt, redelighet og rettferdighet når vi har kontakt med sektor.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer**Brukerundersøkelsen 2016**

Resultatene er overveiende positive: Brukerne har høy tillit til våre tjenester og informasjon. Det er lett å komme i kontakt med oss, vi bruker klart språk, vi løser våre oppgaver på en etisk god måte, innenfor gitte frister, vi er innovative og nytenkende. Noen brukere har forventninger om kortere saksbehandlingstider. Et punkt der vi ikke tilfredsstiller brukernes forventninger, er bruk av EDU (elektronisk dokumentutveksling) og digital post til innbyggerne. Digital post tas i bruk i februar 2017.

3.1.6 Særskilt om oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i Virksomhets- og økonomiinstruks

VØI 5.5.8 - Konge- og statsbesøk 2016 avvik ressursbruk (ekstraordinært mht antall besøk og oppgaver)

Et statsbesøk fra Polen samt planlegging og gjennomføring av Kongeparets jubileumsreise medførte noe ekstra ressursbruk.

VØI 5.5.9 - Informasjonssikkerhet og Risk Manager - avvik

Fylkesmannen benytter SharePoint som løsning for lagring, redigering, deling og presentasjon av interne dokumenter i embete. Det har derfor ikke vært et behov for å ta i bruk Risk Manager som verktøy for dokumenthåndtering, tatt i betraktning at dokumenthåndteringen i Risk Manager består av en egen veldig begrenset SharePoint løsning. Dokumenter knyttet til arbeidet med informasjonssikkerhet presenteres i vår egen SharePoint-installasjon. Det er vurdert som et for stort risiko å spre viktig intern dokumentasjon i flere systemer. Den samme vurderingen står bak vår avgjørelse å ikke benytte Risk Manager til risiko- og sårbarhetsanalysearbeid. Slike analyser utføres i vårt etablerte system. Vi vil i 2017 se på hvordan vi kan koble Risk Manager til vår SharePoint-løsning.

VØI 5.5.12 - Nasjonal oppgave drift ePhorte ble utsatt oppstart - avvik

Migreringen av embeter inn i sentral ePhorte var forutsatt å starte på vårparten i 2016. Av ulike årsaker (anbud og innkjøp av maskinvare på Hamar, ekstern risiko- og sårbarhetsanalyse osv) ble oppstart utsatt. Nordland flyttet sine baser før sommeren 2016 og var dermed i full drift. Det var et poeng å få testet kapasiteten ved flere samtidige brukere. I september ble derfor Sør-Trøndelag migrert. Først i slutten av oktober kom den endelige godkjenningen og utrullingsplanen kunne iverksettes.

3.2 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet**Rapporteringskrav 7.3.1.1.1****Rapportere på**

Kort beskrivelse av aktiviteten på området «Bolig for velferd»

Fylkesmannen har inngått samarbeidsavtale med Husbanken for perioden fram til 2020. Formålet er å regulere det langsiktige og forpliktende samarbeidet og målene er sammenfallende med hovedmålene i Bolig for velferd.

I vårt arbeid med å bidra til at strategien blir virksom, har vi satt boligsosialt arbeid på dagsorden i samhandling med og veiledning av fylkets Nav-kontor. Vi møter de ansatte på ulike arenaer: partnerskapsmøter mellom kommunen og Nav Fylke, Nav-ledersamlinger, opplæringsrunder og sosialfaglige nettverk. Vi har satt det boligsosiale arbeidet på dagsorden på ulike nivå og løftet fram Navs ansvar som velferdsaktør. Lederne har blitt utfordret på å bruke den kunnskapen de har som forvalter av sosialtjenesteloven til å bruke denne aktivt i kommunen for å bidra til at alle innbyggerne får egnede botilbud. Nav-ansatte har blant annet fått veiledning på lovens formål, der det å bo og leve selvstendig noen ganger drukner i fokuset på arbeid først. Ansatt hos Fylkesmannen har i år deltatt på tverretattlig og tverrfaglig samling sammen med Husbanken i en mellomstor kommune. Hensikten med samlingen var å ha en gjennomgang av kommunens samlede arbeide på det boligsosiale området for å eventuelt justere der det var nødvendig. Vi deltok for å lære mer om hvilke utfordringer kommunene kan ha i dette arbeidet og for å stå bedre rustet for å kunne tilby veiledning på området.

Rapporteringskrav 7.3.1.1.2**Rapportere på**

Howdan har FM bistått i arbeidet med å koordinere og samordne de boligsosiale tilskuddsmidlene ut mot kommunen/NAV-kontor?

Søknader om tilskudd har blitt gjennomgått i fellesskap med andre tilskuddsordninger internt i embetet og med Husbanken for å skaffe oss oversikt over søknadsmassen og gjøre en formålstjenlig vurdering i forbindelse med tildelingene.

Rapporteringskrav 7.3.1.1.3**Rapportere på**

Hvilke kompetansehevende tiltak er gjennomført på det boligsosiale feltet?

Som beskrevet under punkt 7.3.1.1.1.:

I samarbeid med Husbanken planla og gjennomførte Fylkesmannen i Nordland høsten 2016 en samling for kommunene som får tilskudd til arbeid med boligsosialt arbeid. Hamarøy kommune presenterte sitt arbeid med Housing First som inspirasjon og motivasjon for andre kommuner. Vi anså det som nyttig at flere fikk se at et slikt godt tiltak også kan drives i en liten kommune med mye spredt bosetting. Hovedfokuset ellers var arbeid med prosjektledelse, med tema som: realistiske planer, brukermedvirkning og gevinstrealisering, da dette var ønsket fra kommunene.

Vi har hatt kontakt med noen av kommunene som fikk tilskudd for å følge med på å tiltakene matchet søknad og plan og gitt veiledning ved meldt behov.

Fylkesmannen deltok siste halvdel av 2016 sammen med representanter fra Universitetet Nord, Husbanken og Bodø kommune i en ressursgruppe i forbindelse med utarbeidelse av Håndbok om Foyermodellen. Håndboka vil kunne være et godt redskap for alle kommuner eller organisasjoner som skal arbeide boligsosialt med utsatt ungdom.

Rapporteringskrav 7.3.1.2.1**Rapportere på**

Beskriv situasjonen for KVP i fylket, i tillegg:

- Får de som har krav på det, tilbud om program?
- Hva kjennetegner kontor som arbeider godt med ordningen?
- Hvilke utfordringer opplever FM at NAV-kontorene har i arbeidet med KVP?
- Hva er de viktigste utfordringene for FM i arbeidet med KVP?

Situasjonen for KVP i fylket:

Antall personer i kvalifiseringsprogram (KVP) er lavere enn det som er forventet ut fra de beregninger som ble gjort da ordningen ble innført. Ved utgangen av november var det registrert 24 færre enn på samme tidspunkt i fjor. Det er fortsatt en del små kommuner som har få eller ingen deltakere i KVP, årsaken til dette oppgis å være

at Nav-kontorene ikke har aktuelle KVP kandidater. Det har vært viktig for oss å fokusere på de største kommunene da fire av disse Nav-kontorene hadde en stor nedgang tidlig 2016 og antall deltakere ikke har økt som forventet i løpet av året. Det største kontoret i fylket oppgir at kontoret har hatt en nedgang på antall sosialhjelpsmottakere i 2016. Innføring av aktivitetsplikt samt forsterket innsats i arbeidet med ungdommer oppgis som andre årsaker. Det er imidlertid viktig å merke seg at tre kommuner har hatt en jevn utvikling av KVP deltakere og to av kommunene har flere deltakere i program enn forventet.

Vi har sendt ut månedlige rapporter på deltakertall til kommunene med kommentarer. Forhold som er kommentert er blant annet; hvorfor enkelte kontor har lavere deltakertall enn forventet, nedgang i antall deltakere og informasjon om kommende kompetansehevede kurs og fagsamlinger. Åtte som har betydelig lavere deltakertall enn tidligere måltall fikk tilbudt veiledning på hvordan de kan identifisere aktuelle KVP kandidater og annen veiledning ved behov. Alle kontorene takket ja. Vår kontaktperson fra Arbeids- og velferdsdirektoratet var med på veiledningsbesøk ved tre Nav-kontor, noe som vi oppfatter var nyttig og gir økt fokus på KVP-arbeidet, dette er også planlagt ved fem veiledningsbesøk i kommunene i 2017.

Det ble gjennomført KVP-fagsamling for veiledere i 2016. Tema var "hvordan leve med fattigdom", KVP som virkemiddel for å forhindre fattigdom, innhold i program og arbeidsinkludering. Vi har invitert til KVP-nettverk i 2017, fylket er delt i tre regioner og ett KVP-nettverk er allerede gjennomført. Det planlegges grunnkurs "KVP A-Å" i mars 2017. Bakgrunnen for kurset er at vi ser behov for økt kunnskap om lovverk og prosedyrer, både på grunn av at det er flere nyansatte i Nav-kontorene, men også fordi veiledere som jobber alene eller har få KVP kandidater trenger oppdatering og veiledning.

Fylkesleddet har ikke deltatt på veiledningsbesøkene i kommunene i 2016. Etter omorganisering ved fylkesleddet våren 2015 har det ikke vært avsatt ressurser til samarbeid fra fylkesleddet på KVP-området. Ved utarbeidelse av årlig kompetanseplan er det stilt spørsmål om fylkesleddet kan bidra inn i KVP-arbeidet. Det er for øvrig et godt samarbeid på flere områder og arenaer hvor KVP er tema. To årlige Nav-ledersamlinger gjennomføres i felleskap. Vi deltar også på TO-ledermøter. Som i 2015 deltok vi på planlegging og gjennomføring av nettverkssamling om veiledningsplattformen i Nav, som er viktig metodikk i KVP-arbeidet.

Får de som har krav på det, tilbud om program?

Flere kontorer melder at de ikke har aktuelle kandidater eller at de er usikre på om de har aktuelle kandidater. Vi har i 2016 med unntak av ett kontor, erfart at en finner aktuelle kandidater ved veiledning ute i kontorene. Dette kan indikere at flere brukere enn de som får det har rett til KVP. Fylkesmannen har prioritert å bistå Nav-kontorene gjennom opplæring og veiledning for å identifisere personer med rett til KVP. Rapportering viser at de aller fleste som søker KVP får innvilget KVP, men mangel på klagesaker behøver ikke være en indikator på at alle som har rett til tjenesten får den.

Vi erfarer at det har vært behov for veiledning på innhold i program i 2016. En del program består fortsatt kun av arbeidsrettet tiltak og oppfølging og evaluering gjennomføres ikke planmessig. Vårt inntrykk er at det fortsatt var lite fokus på KVP i 2016, men det er en bedring fra 2015. Vi vil derfor prioritere å være tett på kommunene i KVP-arbeidet i 2017.

Hva kjennetegner kontor som arbeider godt med ordningen?

Vi har inntrykk av at i kommuner hvor KVP-arbeidet er forankret hos Nav-leder og politisk og administrativ ledelse er det bedre kvalitet på KVP-tjenesten. Tilstrekkelige ressurser til personell som kan jobbe tett med deltakerne og handlingsrom for kjøp og etablering av tiltak vurderes som avgjørende for å kunne jobbe godt med KVP.

Hvilke utfordringer opplever FM at Nav-kontorene har i arbeidet med KVP?

Vi ser fortsatt en rekke utfordringer knyttet til å sikre at programmet er tilgjengelig med et godt og individuelt tilpasset program og god oppfølging. For noen kontor kan dette skyldes mangel på forståelse og kunnskap om hva programmene skal inneholde. Vi ser fortsatt varierende kvalitet på kartlegging og arbeidsevnevurdering. I små kommuner kan det også være en utfordring å finne aktuelle tiltak. Det er fortsatt en del kommuner som trenger bedre forankring av KVP-arbeidet hos Nav-leder og politisk og administrativ ledelse. Kommunen kan bli bedre på å identifisere aktuelle KVP-deltakere og tjenesten kan bli mer kjent. Ved spørsmål til veiledere ved Nav-kontorene om hvilke utfordringer de møter i KVP-arbeidet er tilbakemeldingen; Bedre informasjon til brukerne, erfaringsdeling mellom Nav-kontor, færre arbeidsoppgaver, få jobbe kun med KVP, manglende ressurser, dårlig forankring i ledelsen, manglende kunnskap om lovverk og prosedyrer, kommuneøkonomi, vanskelig å gi individuell oppfølging.

Det er stor oppslutning på fagsamling og flere kontorer ønsker veiledning. Antall deltakere i program sammenlignet med forventet måltall kan være en indikator på hvordan kommunene ivaretar KVP-arbeidet. Fylkesmannen vurderer imidlertid at det er forhold som mangel på kunnskap om KVP, sykefravær, nye ansatte, organisering av arbeidet og kapasitet på kontoret som ligger til grunn for lavt deltakertall.

Hva er de viktigste utfordringene for FM i arbeidet med KVP?

Det er fortsatt slik at kommunene i Nordland har betydelig lavere deltakertall enn tidligere måltall tilsier. Dessuten er deltakertallet synkende hos en rekke Nav-kontor. Kommunene kan bli dyktigere på å identifisere aktuelle KVP-deltakere og tjenesten kan bli mer kjent. Videre er det fortsatt for få program som består av koordinerte tjenester. Vi erfarer fortsatt at tjenesten er mindre allment kjent enn tjenester som sosialhjelp, dagpenger og arbeidsavklaringspenger, noe som gjør at nesten ingen søker KVP på eget initiativ. Kontorene kan lettere prioritere bort arbeidet med KVP fordi søknader om KVP vil stoppe opp hvis kontorene ikke aktivt oppsøker og tilbyr tjenesten til aktuelle deltakere.

Vi har god kunnskap om situasjonen i fylket og har møtt utfordringene gjennom veiledning i kommunene hos Nav-kontor der alle på kontoret inviteres til informasjon om retten til KVP, årlig fagsamling, veiledning over telefon, gjennom kommentarer og refleksjon i månedlig rapportering på deltakertall til Nav-kontor, etterspurt tilbakemelding fra Nav-kontor som har få eller ingen deltakere, eller som har stor nedgang i deltakertall. Det planlegges grunnkurs KVP A-Å i mars 2017 og etablering av KVP-nettverk. KVP er ofte tema på samarbeidsmøter med fylkesleddet. I forbindelse med gjennomføring av sosionomstudiet ved Nord Universitet, skal vi bidra med informasjon om KVP. Vi har merket økt fokus på KVP-arbeidet siste halvåret av 2016. Bedre forankring i ledelsen har vært en viktig årsak til endringen.

Vi vil i 2017 fokusere på brukerens rett til tjenesten mer enn forventet måltall. Kommunene er opptatt av nytteverdi og vi har derfor en viktig rolle å dokumentere hvilken samfunnsøkonomisk gevinst KVP-arbeidet kan gi på sikt.

Rapporteringskrav 7.3.2.1

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven.

Det er seks krisesenter i Nordland, tre på Helgeland, ett i Bodø som dekker kommunene i Salten, ett i Narvik som dekker kommunene i Ofoten, og ett på Sortland som dekker Lofoten og Vesterålen.

Det ble ikke gjennomført tilsyn med krisesentertilbudet i 2016. På grunn av sykefravær i avdelingen ble arbeidsoppgaver gjennomgått og ny prioritering måtte foretas. Tilsyn med familievernkantorene ble da prioritert foran krisesentertilbudet.

Kommunene i Lofoten har siden 2012 kjøpt tjenester fra krisesenteret på Sortland. Intensjonen har vært at de skulle etableres nytt krisesenter i Lofoten, dette er ennå ikke gjort. Vi vil i 2017 følge opp hvorvidt tilbudet som gir befolkningen i Lofotkommunene er forsvarlig.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	44
Antall krisesentertilbud i fylket	6
Antall tilsyn med kommuner som er vertskommuner 2014	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke er vertskommuner) 2014	0
Antall tilsyn med kommuner som er vertskommuner 2015	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke er vertskommuner) 2015	0
Antall tilsyn med kommuner som er vertskommuner 2016	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke er vertskommuner) 2016	0

Rapporteringskrav 7.3.2.2

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på status når det gjelder tilbudet i kommunene til voldsutsatte med problemer knyttet til rus og/eller psykiatri, voldsutsatte med nedsatt funksjonsevne og tilbudet til voldsutsatte menn.

Status når det gjelder dette vil blir innhentet og vurdert i 2017.

Rapporteringskrav 7.3.2.3

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse eller reduksjon i tilbudet.

Viser til rapporteringskrav 7.3.2.1. Vi vil i oppfølgingen av kommunene i Lofoten undersøke om avtalen med Sortland om kjøp av tjenester har hatt negative konsekvenser for tilbudet.

Rapporteringskrav 7.3.2.4

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på erfaringene med gjennomføring av opplæringsprogram og antall deltakere i opplæringstilbudet for ulike faggrupper i å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep.

I samarbeid med RVTS Nord gjennomførte Fylkesmannen i Nordland en dagssamling 9. november i Bodø om kompetanse i å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep for koordinatorene fra kommunene.

Tildelte midler til dette oppdraget var ikke tilstrekkelig til å invitere flere deltakere fra hver kommune til et ordinært kurs, da det på grunn av avstandene i fylket påløper høye utgifter til reise, dagpakker og overnatting. Vi vurderte derfor at det ville være hensiktsmessig å bistå kommunene i å ta i bruk e-læringsprogrammet som RVTS Nord lanserte i 2015. E-læringsprogrammet har tittelen «Vold og seksuelle overgrep mot barn – et nettkurs for deg som jobber i barnehage og skole» og er utarbeidet i samarbeid med Høgskolen i Narvik (nå UiT – Campus Narvik) og Helsekompetanse.no (tidligere Nasjonalt senter for telemedisin). Dette kurset dekker alle de sentrale temaene knyttet til forståelse, oppfølging og forebygging av vold og seksuelle overgrep mot barn. Selv om kurset er utarbeidet med tanke på ansatte i barnehage og skole, passer det for alle som arbeider direkte med barn. Kurset er gratis og fritt tilgjengelig på nett via [denne](#) lenken.

Vi inviterte en koordinator fra hver av de 44 kommunene (de tre største med 2 personer) til en samling der RVTS informerte om nettkurset og hvordan det kan tilrettelegges for å gjennomføre kurset lokalt. Tromsø kommune delte sine erfaringer med å implementere nettkurset i ulike tjenester.

26 kommuner meldte seg på samlingen. På grunn av kansellerte fly fra Helgeland 9. november, og sykdom, møtte representanter fra 19 kommuner opp.

Rapporteringskrav 7.3.2.5

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader og fattede vedtak etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova i årsrapporten.

Fylkesmannen i Nordland har behandlet 428 søknader om separasjon og fattet vedtak om 385 skilsmisser i 2016.

Rapporteringskrav 7.3.2.6

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten.

Vi har ikke behandlet saker etter barneloven i 2016.

Rapporteringskrav 7.3.2.7

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling.

I løpet av året har vi mottatt mange henvendelser, særlig pr. telefon om hvordan regelverk i familieretten skal forstås. Dette omhandler ekteskapsloven med forskrifter, anerkjennelsesloven, barneloven og lov om familievernkontorer. Vi har i utstrakt grad gitt råd og veiledning på disse områdene. Henvendelser kommer i hovedsak fra publikum.

Rapporteringskrav 7.3.2.8**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Vi har i 2016 behandlet 5 saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor Fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Rapporteringskrav 7.3.2.9**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på tilsyn med familievernkontorene.

Vi gjennomførte tilsyn med fire familievernkontor i 2016. Tilsynene var systemrettet og ble gjennomført ved gjennomgang av rutiner/arbeidsbeskrivelser, årsmelding og aktivitetsoversikt. Leder og to ansatte ved hvert kontor ble intervjuet. Tema for tilsynene var ivaretagelse av bestemmelsene om taushetsplikt, melding om bekymring til barneverntjenesten og barns rett til å bli hørt, særlig i forbindelse med mekling. Det er fem familievernkontor i Nordland, ett av kontorene, Narvik, er samorganisert med familievernkontoret i Harstad. Etter avtale med Fylkesmannen i Troms gjennomførte de tilsyn med familievernkontoret i Harstad og Narvik.

Det ble ikke konstatert avvik (brudd på lov og/eller forskriftskrav) ved noen av kontorene på de områder tilsynet omfattet.

Vi fant ikke grunnlag for merknader (begrunnede tilbakemeldinger for å vurdere egen virksomhet) for kontorenes styring og praksis vedrørende de tema tilsynet omfattet.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2016	Antall gjennomførte tilsyn i 2015	Antall gjennomførte tilsyn i 2014
5	4	0	0

Rapporteringskrav 7.3.2.11**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Fylkesmannen har i 2016 innledet et samarbeid med Husbanken og Fylkeskommunen med tanke på å gjennomføre et veiledningopplegg på universell utforming første halvdel av 2017.

Det stilles ellers krav til universell utforming i forbindelse med planarbeid og at kravene i TEK 10 følges i konkrete saker.

Rapporteringskrav 7.3.2.12**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Internt i embetet har vi en gruppe som ivaretar kommunepolararbeidet. Likestilling blir også tatt opp i denne gruppa, og det blir gitt tilbakemelding til kommunene dersom dette mangler. Det er også gjennomført kurs for nye politikere der dette alltid vil være et tema. I vårt på tvers forum for barn og unge er kommunenes arbeid med FNs Barnekonvensjon sentralt. I dialog med kommunene er særlig likestillingsregelverket til funksjonshemmede trukket frem, sammen med regelverket for universell utforming.

Rapporteringskrav 7.3.3.1.1**Rapportere på**

Antall årsverk fordelt på ulike personellgrupper og antall personell som har deltatt i kompetansehevede tiltak jf. tidligere års rapporter.

Tallene for 2016 rapporteres til Helsedirektoratet 01.05.17, jf. direktoratets brev av 16.01.17 til Fylkesmannen ad. kap. 761.68 kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd.

Rapporteringskrav 7.3.3.1.2**Rapportere på**

Gi en samlet vurdering av utviklingen for kompetanse og årsverk for kommunene i fylket for det tidligere Kompetanseløftet 2015s planperiode.

Rapportert Helsedirektoratet innen gitte frister gjennom hele perioden. For Nordland som helhet har utviklingen vært positiv både med tanke på kompetanseheving og

årsverk. Flere kommuner sliter med å få kvalifisert personell, inklusive leger som blir i kommunen over tid. Stor aktivitet når det gjelder ABCene, både blant faglærte og ufaglærte. Kommunene har satset mye på demensomsorg og kompetanseheving. Desentralisert sykepleierutdanning har vært positivt ved at allerede ansatte i kommunene har kvalifisert seg. Dette fører igjen til stabilitet da disse allerede bor og har et arbeidsforhold i kommunen.

Rapporteringskrav 7.3.3.2.1

Rapportere på

Planlagte tilsyn etter forskrift om tilsyn med barneverninstitusjoner skal rapporteres i årsrapport for fylkesmannens tilsyn med barnevernet innen 20. januar 2017, jf. forskrift om tilsyn med barn i barneverninstitusjoner for omsorg og behandling, § 14.

Rapporten er ikke levert innen fristen, men blir sendt innen utgangen av februar. Rapporteringskravet innebærer dobbelrapportering i forhold til NESTOR.

Rapporteringskrav 7.3.4.1

Rapportere på

FylkesROS og oppfølgingsplan:

- Når ble siste analyse gjennomført?
- Foreligger oppfølgingsplan, i så fall når ble den sist oppdatert?
- Hvilke regionale tiltak har embetet gjennomført for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

Arbeidet med revidering av FylkesROS ble startet i 2014 og avsluttet høsten 2015. Den nye utgaven er basert på de nye veilederne fra DSB og har en helt ny metodisk oppbygging sammenlignet med 2011-utgaven. Nytt er også at FylkesROS nå omfatter «tilsiktete hendelser», nemlig de tre scenarioene «Terrorangrep i Nordland», «Alvorlig voldshendelse i utdanningsinstitusjon» og «Sikkerhetspolitisk krise i nord».

I forbindelse med revisjonen av FylkesROS ble også den gamle oppfølgingsplanen fra 2011 revidert. Den nye oppfølgingsplanen har i alt sju prioriterte oppfølgingsområder med ett eller flere konkrete tiltak innenfor hvert område. Oppfølgingsplanen er fireårig og skal årlig oppdateres og behandles i fylkesberedskapsrådet. Oppfølgingsplanen ble sist behandlet i fylkesberedskapsrådet i mai 2016 og sist oppdatert i juni 2016.

Oppfølgingsplanen inneholder først og fremst tiltak som Fylkesmannen har ansvaret for å initiere og gjennomføre, men også NVE og Kystverket har påtatt seg hovedansvaret for noen tiltak. Av tiltak som Fylkesmannen har gjennomført i 2016 kan nevnes: Oppstart av cruiseskipulykkeprosjekt i samarbeid med kommunene i Lofoten m. fl., samordningsmøte og oppfølging angående jøkulhlaup i Meløy i samarbeid med NVE, klimaseminar for kommunene og regionale etater i samarbeid med Nordland fylkeskommune og reetablering av samarbeidsavtale (MOU) mellom fylkene på nordkalotten i samarbeid med FM Finnmark og FM Troms. I tillegg inngår også oppfølging av kommunal beredskapsplikt som et oppfølgingsområde, og her kan nevnes følgende tiltak i 2016: Beredskapssamling for kommunene på Helgeland og oppfølgingsmøter angående beredskapsprosjekt i Lofoten og i Salten.

FylkesROS og oppfølgingsplan

Når ble siste fylkesROS gjennomført?	Foreligger oppfølgingsplan?	Hvis ja, når ble den sist oppdatert?
2015	Ja	2016

Rapporteringskrav 7.3.4.2

Rapportere på

Kort beskrivelse av etablerte ordninger for raskt å kunne motta og videreformidle varsel om uønskede hendelser og beredskapssmeldinger.

Vår utfordring med å kunne respondere «på kort varsel», vil være de situasjoner som oppstår og varsles utenom ordinær arbeidstid (hverdager mellom kl 1530 og 0800, lørdag, søndag, helligdager og i ferier). Vi har utarbeidet en egen rutine for dette, og her er det fylkesberedskapssjefens ansvar å motta, kvittere og videreformidle varsler som kommer utenom ordinær arbeidstid. Fylkesberedskapssjefen har fullmakt til å anmode eller beordre medarbeidere fra beredskapsseksjonen til å bistå i dette arbeidet. Når fylkesberedskapssjefen har ferie eller annet fravær er det avdelingsdirektøren for kommunal- og beredskapsavdelinga som overtar som fylkesberedskapssjef. Dersom både fylkesberedskapssjef og avdelingsdirektør er fraværende er det underdirektør juridisk seksjon som er fylkesberedskapssjef.

Rapporteringskrav 7.3.4.3

Rapportere på

Gjennomført revisjon av beredskapsplan.

En fullstendig revisjon av Fylkesmannens overordnede beredskapsplan ble startet opp i november 2016 og dette arbeidet skal være ferdig i løpet av første halvår 2017. Det er laget en egen prosess- og prosjektplan for dette arbeidet. Alle fagavdelingene deltar og samtlige skal også gjennomgå sine egne beredskapsplaner på avdelings- og fagnivå.

Gjennomført revisjon av beredskapsplan

Når ble siste revisjon av beredskapsplanen gjennomført?
2016

Vi foretok en delvis revisjon av beredskapsplanen i 2016, med oppdateringer av varslingslister m.m. Vi har påbegynt en fullstendig revisjon av beredskapsplanen. Revisjonen skal være ferdig i løpet av første halvår 2017.

Rapporteringskrav 7.3.4.4

Rapportere på

Hovedfunn fra øvelse av kriseorganisasjonen i embetet, og hvordan følges disse opp.

Hovedfunn: Det er behov for en gjennomgang av våre rutiner for intern og ekstern varsling og tydeligere beskrivelser av disse rutine. Det er også et generelt behov for gjennomgang av roller i kriseorganisasjonen og tydeligere beskrivelser og bevisstgjøring av disse. Ved en kompleks og omfattende hendelse som atomulykke, er det krevende å ha et oppdatert situasjonsbilde til en hver tid, og vi har behov for å gjennomgå disse rutine og øke vår kompetanse her. Kriseshåndtering innebærer ofte bruk av tekniske hjelpemidler som konferansestyr (video) og i flere tilfeller har dette fungert mangelfullt.

Tiltak: Full revisjon av beredskapsplanen med tilhørende tiltakskort /rutinebeskrivelser, jf. pkt 7.3.4.3 ovenfor. Oppgradering av møterom.

Hovedfunn fra øvelse i kriseorganisasjonen i embetet, og hvordan disse er fulgt opp

Når ble siste øvelse med embetets kriseorganisasjon sist gjennomført?
2016

Rapporteringskrav 7.3.4.5

Rapportere på

Status revisjon av underliggende planverk i regionen knyttet til nasjonale beredskapstiltak

Vi deltok på oppstartsmøtet i Justis- og beredskapsdepartementet den 30. mars med to personer. Vi har mottatt ny SBS i 2016 og brukt denne i forbindelse med øvelsen IKT-16 i slutten av november. Vi avventer føringer fra DSB og fra utvalg med representanter fra fylkesberedskapssjefskollegiet, som skal jobbe med tilpasning av embetenes planverk opp mot SBS, maler osv.

Rapporteringskrav 7.3.5.1

Rapportere på

Opplys hvilke tiltak som er gjennomført i tabellen for prioriterte skipsverft i 2016. Kommentarer til de ulike lokalitetene må legges i den store tekstblokk.

Annen rapportering knytta til økonomi må ved behov gjøres i den store tekstblokk.

Om tiltak i sjø: må avklares nærmere om det må gjennomføres tiltak i sjø. Det er tidligere gjennomført risikovurdering trinn 1 og 2 som viser behov for oppfølging. Slipen Mekaniske: har fått pålegg om ytterligere undersøkelser i grunn på bakgrunn av mangler i tidligere undersøkelse, og har derfor ikke pålegg om gjennomføring av tiltaksplan. Saltaldsverftet må gjennomføre tiltak dersom det er ønskelig med endret bruk av området. Området er per i dag regulert til industri. Nogva AS fikk ikke pålegg om tiltaksplan siden området ikke hadde en alvorlig forurensningstilstand. Alle virksomhetene er tidlig i prosessen orientert om ambisjonene for opprydding i forurensa sjøbunn som ligger i Stortingsmeldingene, men de har ikke mottatt et formelt varsel.

Prioriterte skipsverft

Navn på prioriterte skipsverft	Undersøkelser	Behov for tiltak	Tiltaksplan land	Tiltak land	Tiltaksplan sjø	Tiltak sjø
Blokken Skipsverft AS	Pålegg	Land	Pålegg	Pålegg		
Ballstad Slip AS	Pålegg	Land	Pålegg	Pålegg		
Slipen Mekaniske AS	Pålegg	Land	Pålegg	Varsel, Pålegg		
O Marhaug Slip og Mek Verksted AS	Pålegg	Land	Pålegg	Pålegg		
Nogva Svolvær AS	Pålegg					
Lofoten Sveiseindustri AS	Pålegg	Land	Pålegg	Pålegg		
Skarvik AS	Pålegg	Land	Pålegg	Pålegg		
Tidl Høvding Skipsoppugging AS	Pålegg	Land	Pålegg	Pålegg		
Tidl. Saltaldsverftet	Pålegg					

Rapporteringskrav 7.3.6.1.3

Rapportere på

Fylkesmannen skal med samme frist som årsrapporten, sende en egen rapport om sikkerhetstilstanden til KMD. Rapporten skal særskilt redegjøre for oppfølgingen av de eventuelle mangler og avvik som embetet har identifisert ved forrige rapportering. Fylkesmannen må vurdere nivå på sikkerhetsgradering på rapport om sikkerhetstilstand som sendes KMD.

Rapport om sikkerhetstilstanden vil bli sendt KMD som en egen rapportering. Siste gangen vi rapporterte var i september 2016.

Rapporteringskrav 7.3.6.2.1

Rapportere på

FMAV, FMBU, FMHO, FMMR, FMNO, FMOP, FMRO, FMST, FMTR, FMTE, FMVE som deltar i forsøksordningen om samordning av statlige innsigelser, rapporterer til Kommunal- og moderniseringsdepartementet om antall planer som er behandlet, antall innsigelser som er fremmet, antall innsigelser som ikke er videresendt til kommunene, og antall innsigelser som er avskåret.

Kommuneplaner og delplaner 2016: Det ble behandlet 25 planer. Det ble fremmet innsigelse til 21 av planene

Reguleringsplaner 2016: Det ble behandlet 180 planer. Det ble fremmet innsigelse til 5 planer fra Fylkesmannen. Andre statlige myndigheter fremmet innsigelse til 15 reguleringsplaner.

Klager: Fylkesmannen klaget på to dispensasjonssaker.

Meklinger: Det ble gjennomført to meklinger.

Avskåret: en innsigelse er avskåret av Fylkesmannen

Samordning av statlige innsigelser

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat
Antall planer som er behandlet	205
Antall innsigelser som er fremmet	66
Antall innsigelser som ikke er videresendt til kommunene	0
Antall innsigelser som er avskåret	1

Vi har ikke oversikt over innsigelser som er trukket/ikke oversendt kommunene etter dialog underveis i planprosessene. Det er fremmet 66 innsigelser til 41 planer. Fylkesmannen fremmet 26 innsigelser, Dirmin: 1, Forsvarsbygg: 1, Statens vegvesen: 7, Avinor: 6, NVE: 20, Jernbaneverket: 4, Kystverket: 1.

Rapporteringskrav 7.3.6.3.1

Rapportere på

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak fylkesmannen har iverksatt for den enkelte kommune som er registrert i ROBEK og hvilke tiltak som har vært iverksatt for å forhindre kommuner som er i faresonen til å bli registrert i ROBEK. Det skal rapporteres om bruk av skjønnsmidler til ROBEK-kommunene.

ROBEK-nettverk opprettet i 2015, med Ballangen, Tysfjord, Moskenes og Flakstad, ble videreført i 2016. Det er brukt tilsammen kr 1,1 mill i skjønnsmidler på nettverkskommunene. Vestvågøy, som ble utmeldt i 2016, har gjennomført omorganiseringsprosjekt med følgeforskning, tils kr 0,650 mill i skjønnsmidler. Totalt er det brukt kr 3,010 mill skjønnsmidler til ROBEK-kommuner i Nordland i 2016.

Alle kommuner som er i ROBEK innkalles til et møte på fylkesmannens kontor hver vår. Der må de legge fram kommunens arbeid med å komme i balanse, forstått som hvilke tiltak de har igangsatt. Dette møtet følges opp med et møte i kommunestyret på høsten, der Fylkesmannen deltar og blir orientert om resultatet av de tiltakene som er gjennomført. For 2017 er det planlagt KOSTRA-opplæring for kommunene, samt bruk av KOSTRA-data i rapportering/analysemengde. Effekten kan bli et kompetanseløft i kommunene og forhåpentligvis ha virkning på kommunenes kontroll og økonomiske styring.

Rapporteringskrav 7.3.6.4.1

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling og modernisering i kommunene, bruk av skjønnsmidler til formålet og formidling av resultatene.

Fylkesmannen prioriterte i 2016 20 % av skjønnsrammen til fornyings- og innovasjonsprosjekter i kommunene. Vurderingen av prosjektene baserer seg blant annet på om de er fremtidsrettet ift kommunale utfordringer og om de har overføringsverdi til andre kommuner. 6 spesielt interessante prosjekter er også tildelt midler til følgeforskning, for å sikre overføringsverdien og at suksesskriterier blir dokumentert utover det som kan forventes i en sluttevaluering. Disse prosjektene ferdigstilles i løpet av 2017. Formidling av resultater har blant annet blitt gjort ved presentasjoner på konferanser samt direkteformidling av resultater til kommuner som er i startgruppen med lignende prosjekter.

Rapporteringskrav 7.3.6.5.1

Rapportere på

Det skal rapporteres om hvilke låneformål og hvilket låneomfang som godkjennes, og i hvilken grad fylkesmannen har nektet godkjenning av lån.

Når det gjelder søknader om godkjenning av låneopptak for ROBEK-kommunene er Fylkesmannens praksis at det skal legges begrensninger på kommunens låneopptak dersom kommunen ikke følger forpliktende plan for inndekning av underskudd. Andre faktorer som vurderes er blant annet om låneopptaket er knyttet til statlige pålegg, lovpålagte oppgaver eller om de er selvfinansierende. Det har i 2016 ikke vært grunnlag for å begrense ROBEK kommunenes låneopptak.

Tilsyn med kommunenes lånesøknader - formål og omfang

Type søknad	Sum	Godkjent	Ikke godkjent	Ikke behandlet
Antall lånesøknader	12	12	0	0
Omfang lånesøknader	413	413	0	0

Omfang er registrert i millioner kr. Investeringsformål, startlån, selvkostområder (inkl IKS)

Rapporteringskrav 7.3.6.5.2

Rapportere på

Antall og omfang av godkjente garantier, samt antall garantier som ikke ble godkjent.

Fylkesmannen i Nordland kontrollerer vedtaket om garantistillelse opp mot forbudet mot å stille garanti overfor næringsvirksomhet, jf. kommuneloven § 51 nr. 2, og ser til at kravene til vedtaket som følger av garantiforskriften er ivarettatt. Videre legges vekt på hvilket formål garantien gjelder for, og hvorvidt kommunen har gjort en vurdering av risikoen ved å stille garanti. Når det gjelder antall og omfang vises det til tabell under.

Godkjente garantier etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Saksområde	Sum	Godkjent	Ikke godkjent	Ikke behandlet
Antall garantisøknader	15	12	0	3
Omfang garantisøknader	189	176	0	13

To søknader er ikke besvart av kommunen etter oppfølgingsspørsmål, og derfor ikke ferdigbehandlet. Omfang er registrert i millioner kr.

Rapporteringskrav 7.3.6.6.1

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på hvordan veiledningsarbeidet har blitt utført.

Fylkesmannen veileder kommunene ved direktehenvendelser. Kommuner som ikke overholder rapporteringsfrister blir purret på. De siste tre årene har ulike aspekter KOSTRA vært tema på den årlige kommuneøkonomikonferansen, både rapporterings- og analysedelen. Fylkesmannen arrangerer i samarbeid med NKK et 2 dagers KOSTRA kurs for kommunene i fylket der deltakelse blir dekket.

Rapporteringskrav 7.3.6.6.2

Rapportere på

Kort om fordelingen av skjønnsmidler, herunder rapportering i ISORD.

Fylkesmannen har i 2016 fordelt kr 138 600 000.- i skjønnsmidler. Midlene er fordelt gjennom 3 søknadsrunder og delt opp i drift og prosjekt. Det er gjennomført 1 rapporteringsrunde gjennom ISORD med rapporteringsfrist 20.12.2016.

Rapporteringskrav 7.3.6.7.1

Rapportere på

En kort beskrivelse dersom enkelte fagområder framstår som særlig problematiske å samordne i embetets samordningsarbeid.

Vi opplever noen utfordring med å utvikle felles tilsyn på tvers av sektorer. Arbeidet kompliseres av ulike retningslinjer, maler og begrepsbruk fra Statens helsetilsyn og Utdanningsdirektoratet. Konkret møter vi dette i arbeidet med felles tilsyn med meldeplikten til barnevernet fra barnehager, skoler, og barnevernets oppfølging av disse.

Samordning av arbeidet med å nå fastsatte bestandsmål for rovsvilt og arbeidet med å redusere skader på sau og tamrein er utvilsomt problematisk fordi målkonfliktene er åpenbare. I praksis er det neppe mulig å oppnå klare skiller for rovsvilt og beitedyr gjennom effektive soneringer. Samarbeidet mellom de to berørte fagavdelingene er imidlertid meget godt.

Rapporteringskrav 7.3.6.8.1

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som skal viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige
- Hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.
- Det skal gis en kortfattet omtale i årsrapporten av hvor mange klager fylkesmannen har mottatt etter kommuneloven § 60d fjerde ledd, hvilke kommunalrettslige tema de (særlig) veileder kommunene om samt bruk av interkommunalt samarbeid i fylket, med særlig vekt på bruk av vertskommunemodellen.

Av de lovlighetskontroller som ble behandlet hadde to av sakene habilitet som et av vurderingstemaene. Ingen av sakene hadde lukking som vurderingstema.

Foruten de lovlighetsklager som ble behandlet, mottok Fylkesmannen en rekke henvendelser fra politikere og andre enkeltpersoner med anmodning om å vurdere lovligheten av kommunale avgjørelser/beslutninger på ulike saksområder. Disse ble besvart med avvísning eller veiledning herfra.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	5	3	8
På eget initiativ	0	1	1

Rapporteringskrav 7.3.6.9.1

Rapportere på

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

Det ble i 2016 behandlet 16 klagesaker etter offentleglova. Av disse ble klager i 11 saker gitt helt eller delvis medhold.

Året var ellers preget av mange henvendelser som ikke var klagesaker, men at kommunene ikke besvarte innsynskravene eller oversendte sakene for klagebehandling. Inntrykket er at mange kommuner mangler nødvendig kompetanse for å kunne behandle innsynssakene korrekt.

Rapporteringskrav 7.3.6.10.1

Rapportere på

Embetet rapporterer hvor mange tilsyn det har gjennomført.

Forklaring:

- Det bes om ett tall for alle tilsyn hjemlet i opplæringsloven, barnehageloven, helse- og omsorgstjenesteloven mv.
- Det rapporteres samlet for kommunene og fylkeskommunen(e)
- Antall tilsyn det skal rapporteres på, omfatter planlagte tilsyn (som landsomfattende/nasjonale tilsyn) og hendelsesbaserte tilsyn uavhengig av tilsynsmetodikk og hvor ressurskrevende tilsynet var.
- Antall tilsyn det skal rapporteres på, omfatter ikke forundersøkelser, sjølvmeldingstilsyn og dokumentgjennomganger uten oppmøte (fysisk eller videokonferanse) på tjenestestedet eller i kommunen/fylkeskommunen.
- Det bes ikke om tall for avvik eller pålegg.
- Det bes ikke om verbalrapportering om samordningsarbeidet.

Sosialtjenesteloven : 3 systmevisjoner og 9 egenrevisjonstilsyn.

Helse- og omsorgstjenesteloven: 10

Spesialisthelsetjenesten : 3 tellende tilsyn

Beredskap/ samfunnsikkerhet : 11

Introduksjonsloven : 4

Barnehage : 5 tilsynspoeng

Opplæring : 51 poeng

Folkehelse: 5

Kommunalt barnevern: 2 systemrevisjoner og 4 egenrevisjonstilsyn

Barnevern i barneverninstitusjon: 18

Barnevern i omsorgssenter: 3

Familievernkontor: 4

Forvaltningskontroll landbruk : 9

Rapporteringskrav 7.3.6.11.1

Rapportere på

Fylkesmannen skal føre en oversikt over behandlede plansaker, omfang av innsigelser, klager fremmet av fylkesmannen og meklinger.

Kommuneplaner og delplaner 2016: Det ble behandlet 25 planer. Det ble fremmet innsigelse til 21 av planene

Reguleringsplaner 2016: Det ble behandlet 180 planer. Det ble fremmet innsigelse til 5 planer.

Klager: Fylkesmannen klaget på to dispensasjonssaker.

Meklinger: Det ble gjennomført to meklinger.

Rapporteringskrav 7.3.6.12.1

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten for 2016 rapportere hvor mange saker som ikke ble avgjort innen 12 uker, hvor stor overskridelsen var, hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i forskriften jf. [pbl. § 21-8 andre ledd](#), hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Av sakene som ikke ble avgjort innen 12 uker var overskridelsen på noen dager til opp i mot 3-4 måneder.

Rapportering om saker etter plan- og bygningsloven

Hvor mange saker som ikke ble avgjort innen 12 uker	41
Hvor stor overskridelsen var i sakene som ikke ble avgjort innen 12 uker	0
Hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i forskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd	0
Hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i	41
Hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse	0

Rapporteringskrav 7.3.7.1.1

Rapportere på

Kort beskrivelse av aktiviteten på området, herunder oversikt over:

- Tros- og livssynssamfunn som mottar tilskudd og antall medlemmer det er gitt tilskudd for
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstander.

Det har vært en del henvendelser fra personer som ønsker å opprette trossamfunn. Flere av disse var utenlandsk opprinnelse og svak i norsk. Har måttet bruke en del ressurser for å gi disse tilstrekkelig veiledning.

I 2016 ble det mottatt søknad om statsstøtte fra 34 samfunn. 32 av disse fikk utbetalt statsstøtte for 4364 personer, dvs. kr. 2.059.808,-.

Det ene avslaget skyldes manglende levering av årsmelding og regnskap, og det andre for sen innsending av søknad som derfor ble avvist.

Ingen trossamfunn ble slettet i 2016.

Det ble ikke ført tilsyn med trossamfunn og/eller forstandere i 2016.

Rapporteringskrav 7.3.7.2.1**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Det ble i 2016 innvilget 84 askespredningssøknader og gitt 6 avslag.

Fra pårørende ble det innvilget 12 søknader for spredning på land og 21 for spredning i sjø.

Fra søker selv ble det innvilget 22 søknader for spredning på land og 29 for spredning i sjø.

Rapporteringskrav 7.3.7.3.1**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Det ble behandlet fire dispensasjonssaker. Av disse to søknader avslått, en delvis innvilget og en innvilget fullt ut.

Det ble mottatt to søknader om godkjenning som "typisk turiststed". Begge ble "satt på vent" i påvente av flere opplysninger.

Rapporteringskrav 7.3.8.1**Rapportere på**

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (jf. metodehåndbok og egen mal for rapportering). Fylkesmannen skal beskrive hvilke risikovurderinger som ligger til grunn for valg av tema og tilsynsobjekt. Med risikovurdering mener vi hvilke kilder, hva kildene viser og hvilke vurderinger og konklusjoner fylkesmannen har utledet fra disse.

Skole

Når det gjelder de nasjonale tilsynene, styres vi av krav knyttet til antall kommuner som skal ha tilsyn i perioden. Innenfor denne rammen velger vi ut skoler ut fra egne prioriteringer. Vi har laget systemer for å registrere innkommende informasjon fra ulike kilder. I tillegg er elevundersøkelser, informasjon fra skoleporten, klager på standpunktresultater og GSL-tall informasjonskilder vi benytter oss av. Vi vurderer også nytteverdi knyttet til skolestørrelse og spredningseffekt. Dette gjør at vi er mest mulig målrettet i valg av tilsynsobjekter.

Vi hadde i 2016 flere tilsyn med bakgrunn i bekymringer ut fra både medieoppslag og henvendelser direkte til oss fra privatpersoner og foresatte. Vi innledet tilsyn i en kommune ut fra alvorlige, kriminelle hendelser. Her så vi på kommunenes rutiner for meldeplikt til barnevernet, både når det gjelder ansatte i barnehage og skole. Dette var et tilsyn etter opplæringslov, barnehagelov og barnevernloven. Vi hadde også ytterligere 7 egeninitierte/ hendelsesbaserte tilsyn på opplæringsviden ut fra mistanke om brudd på opplæringsloven. 2 av disse tilsynene ble åpnet etter medieoppslag. Vi innledet også et tilsyn i etterkant av informasjonsmøte knyttet til mindreårige asylsøkeres rettigheter til grunnopplæring.

Når vi planlegger tilsyn er også den totale kunnskapen i kollegiet en del av beslutningsgrunnlaget, og planleggingen starter med at det bes om begrunnede innspill til valg av tilsynskommuner.

Barnehage

Våre risikovurderinger ved valg av kommuner og tema for tilsyn, er baserte på kunnskap vi får gjennom henvendelser fra foreldre og barnehager, samt funn vi gjør i BASIL, oppslag i media og erfaringer gjennom møter og annen kontakt med kommunene. Dette har resultert i at tre av tilsynene i 2016 var hendelsesbaserte.

Mange av fylkets 44 kommuner har mangelfull kompetanse på barnehageområdet. Det er ofte disse kommunene som ikke deltar på samlinger eller konferanser. Dette medvirker til et større behov for tilsyn og veiledning enn vi har ressurser til å gjennomføre. Denne erfaringen har vi tatt med i planlegging av framtidige tilsyn. Vi vil for 2017 utprøve en modell hvor vi gjennomfører tilsyn i en kommune og tar aktuelle nabokommuner med på felles veiledning.

Rapportering på FNT – forvaltningskompetanse

Kontrollspørsmål																							
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Vågan	Svolvær	10.02.2016	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Røst	Røst	10.02.2016	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Brønnøy	Salhus	22.04.2016	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0
Bindal	Terråk	12.07.2016	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dønna	Dønna	30.08.2016	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Gjennomførte tilsyn - Barnehage

Kommune / Barnehage	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Tal varsel	Tal regelverksbrot	Tal pålegg
Vågan	Annet	Opplæringsloven § 5-7	3	Foreløpig rapport	1	0	0
Alstahaug	Annet	Tilskudd § 14	2	Endelig rapport	2	0	0
Hadsel	Kommunen som godkjenningmyndighet		2	Foreløpig rapport	1	0	0
Rana	Fokusområde: Meldeplikt til barneverntjenesten	Fellestilsyn med flere tema	3	Endelig rapport	1	0	0
Moskenes	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)		3	Endelig rapport	1	0	0
Sørfold	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)		2	Endelig rapport	3	3	0
			15		9	3	0

Gjennomførte tilsyn - Opplæring

Kommune	Skole	Tilsynsvariant	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Tal varsel	Tal regelverksbrot	Tal pålegg
Vågan	Svolvær	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Endelig rapport	4	4	0
Vestvågøy	Bøstad	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Foreløpig rapport	4	0	0
Røst	Røst	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Enkeltvedtak med pålegg	5	5	5
Brønnøy	Salhus	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Foreløpig rapport	4	0	0
Vestvågøy	Bøstad	FNT	Skolebasert vurdering		3	Foreløpig rapport	1	0	0
Røst	Røst	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Enkeltvedtak med pålegg	3	3	1
Brønnøy	Salhus	FNT	Forvaltningskompetanse	Kommunens forsvarlige system	4	Foreløpig rapport	5	0	0
Bindal	Bindal	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Endelig rapport	3	3	0
Vevelstad	Vevelstad	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Foreløpig rapport	4	0	0
Vevelstad	Vevelstad	FNT	Annet	Kommunens forsvarlige system	2	Foreløpig rapport	1	0	0
Dønna	Dønna	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Endelig rapport	2	2	0
Sørfold	Sørfold	Egeninitiert	Annet	Nærskole § 8-1	2	Endelig rapport	4	4	4
Evenes	Evenes	Egeninitiert	Gratisprinsippet		2	Enkeltvedtak med pålegg	2	2	2
Vågan	Svolvær	Egeninitiert	Spesialundervisning		3	Endelig rapport	3	2	0
Bodø	Tverlandet	Egeninitiert	Psykososialt miljø		3	Foreløpig rapport	7	0	0
Gildeskål	Inndyr	Egeninitiert	Spesialundervisning		3	Foreløpig rapport	1	0	0
Bodø	Bodø voksenopplæring	Egeninitiert	Voksnes rett til opplæring		2	Endelig rapport	2	2	0
Tysfjord	Storjord	Egeninitiert	Annet	Fag- og timefordeling	3	Foreløpig rapport	7	0	0
					51		62	27	12

Status tilsyn varslet i 2015, minimum foreløpig tilsynsrapport i 2016

Kommune	Skole	Tilsynsvariant	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Tal varsel	Tal regelverksbrot	Tal pålegg
							0	0	0

Vi har ingen tilsyn som ble varslet i 2015 og gjennomført i 2016.

Rapportering på FNT – skolebasert vurdering

Kontrollspørsmål									
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5		
Vestvågøy kommune	Bøstad skole	01.12.2016	1	1	1	1	1		

Rapportering på FNT – skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Kontrollspørsmål																								
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Vestvågøy	Bøstad	19.02.2016	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1
Brønnøy	Salhus	22.04.2016	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1
Røst	Røst	10.02.2016	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1
Vevelstad	Vevelstad	23.08.2016	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	1	1

Status tilsyn varslet i 2015, minimum foreløpig tilsynsrapport i 2016 (Barnehage)

Kommune / Barnehage	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Tal varsel	Tal regelverksbrot	Tal pålegg
Sørfold	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)		2	Endelig rapport	3	3	0
			2		3	3	0

Er også ført opp under barnehagetilsyn 2016.

Rapporteringskrav 7.3.8.2

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en egen vurdering av i hvilken grad embetet har gjennomført en koordinert innsats mot kommuner og fylkeskommunen, særlig der det er avdekket mangelfullt samordnet tjenestetilbud for utsatte barn og unge. Vurder også hvilke tiltak som har vært mest effektive for å fremme samarbeid og samordning i og mellom kommuner og fylkeskommunen, tjenester og institusjoner som arbeider for og med utsatte barn og unge og deres familier.

Embetet har i stor grad gjennomført en koordinert innsats mot kommuner. Vi gjennomførte ny kartlegging av kommunenes tjenestetilbud til barn og unge i alle kommuner høst 2015. 2016 har vi brukt til å analysere resultatene fra denne kartleggingen. Gjennom samarbeid med lederne av de regionale RKK-kontorene i fylket, har vi klart å opprettholde innsats på samhandling av tjenester. En vesentlig suksessfaktor for dette arbeidet er koordinatorrollene i kommunene. Disse er uvurderlige for framdrift og positive resultater. Skal vi lykkes med vårt sju-milssteg - *Vårres unga, Vårres framtid* - er vi avhengige av koordinatorpersonene i kommunene. Vi vurderer oppfølging av disse personene som vesentlig i dette arbeidet.

Vi bruker økonomiske virkemidler som skjønsmidler til å motivere og fremme samhandling i og mellom kommuner, og har prioritert prosjekter som skal ivareta samhandlingstjenester for barn og unge. Vi har også lagt vekt på nettverk i regionene, noe vi vurderer som effektivt.

Løfter frem de gode eksemplene for andre kommuner. Arrangerer regionvise og fylkesvise samlinger. Vi har også i 2016 gjennomført samordnet tilsyn. Vi opplever at dette tas godt i mot i kommunene, men ulike tilsynsmetoder byr på utfordringer internt i embetet.

Embetet har et *Forum for Barn og unge* som arbeider for å fremme samarbeid og samordning i fylket.

Rapporteringskrav 7.3.8.3

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for den gjennomførte egenevalueringen av kompetanse til å løse oppgavene på regelverksområdet innenfor barnehage og grunnopplæringen. I egenevalueringen skal det gjøres rede for styrker og utfordringer, samt tiltak som er iverksatt for å sikre god kvalitet i klage-, tilsyns- og veiledningsarbeidet.

Vi vurderer vår kompetanse på regelverksområdet som god. Vi har prioritert å ha tre jurister tilknyttet avdelingen, og i samarbeid med pedagoger opplever vi samlet å ha god kompetanse. Vi har forsøkt å fordele juristene på en slik måte at de får større ansvar for enkeltområder. Det er med på å spisse og styrke kompetansen innenfor disse områdene. Utfordringen ved å fordele oppgaver slik, er å sikre kompetansespredning slik at vi ikke blir sårbare ved f.eks sykdom/langtidsfravær/vakanser.

Vi har både jurister og pedagoger som arbeider med tilsyn og klagesaksbehandling. Avdelingen har et utstrakt samarbeid på tvers av kompetanse, noe vi vurderer som nyttig i arbeidet ut mot sektor.

Vi har egen klagesaksgruppe og tilsynsgruppe bestående av både pedagoger og jurister. Grunnet skifte i personalet har gruppene ikke vært så operative i 2016 som ønskelig, men vi har iverksatt tiltak for at dette skal forbedres for 2017. Vi er i gang med å etablere nye og forbedrede møtestrukturer og gitt enkeltmedarbeidere hovedansvar for å lede gruppene.

Tiltak som er iverksatt er prosjektet *Regelverk i praksis*, hvor målet i ett av delprosjektene har vært å øke kompetansen i embetene og hos direktoratet. Her har det vært gjennomført regelverksamlinger om spesifikke tema, i tillegg til samlinger med praksisrepresentanter fra sektor. Dette har bidratt til å øke regelverksfortælses hos oss, samt bidratt til at vi kan rette vår veiledning på regelverksområdet mer spesifikt inn mot de områdene sektor opplever som utfordrende.

Vår kompetanse på regelverksområdet for videregående opplæring, er noe mangelfull. Vi får ikke så mange henvendelser på det området, noe vi tolker som at skoleeier selv har god kompetanse her.

Rapporteringskrav 7.3.8.4

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema om antall klager, type klager og resultatet av behandlingen.

Antall klagesaker har hatt en markant økning i forhold til 2015. Vi vurderer å ha god måloppnåelse, de fleste klagesakene har en saksbehandlingstid mindre enn 4 uker.

Vi hadde i 2016 ikke ansvar for klagesaker knyttet til eksamen. Når det gjelder klage på standpunktarakterer, legger vi vekt på å ha kort saksbehandlingstid slik at

elevene skal få gjennomført eventuell ny vurdering før inntaksfrist til videregående opplæring. Antall opphevinger av standpunkt karakterer er fortsatt høyt, og har økt med 10 % i forhold til 2015. Dette er vi ikke fornøyd med, og vi vil i 2017 gjennomføre tiltak direkte rettet mot standpunkt vurdering.

Antall klagesaker knyttet til psykososialt skolemiljø har økt, og de aller fleste har fått medhold i klagen. Vi tror økningen i klagesaker knyttet til § 9a i stor grad skyldes økt oppmerksomhet rundt temaet, det har blant annet vært en mange saker i media - både nasjonalt og lokalt. Vi prioriterer disse klagesakene, og holder saksbehandlingstiden kort (noen ganger går det en del tid på innhente informasjon).

Vi veileder mye på telefon, både skoler og foreldre, i 9a-saker. Det opplever vi som målrettet og medvirkende til å unngå klagesaker.

Vi har hatt en fordobling i antall klager på skyss i forhold til i fjor, men de fleste stadfestes.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	68	0	19	49	0
Standpunkt i orden og oppførsel	3	1	2	0	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	62	17	45	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	12	1	3	8	0
Skyss, § 7-1	19	3	15	1	0
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	14	11	2	0	1
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	0	0	1	0
Skoleplassering, § 8-1	8	8	0	0	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	2	0	0	2	0
Lokalt gitt muntlig eksamen	1	0	1	0	0
Sum	190	41	87	61	1

Sentralt gitt skriftlig eksamen gjelder for eksamensresultat i grunnskolen og viser antall.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	2	1	1	0	0
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	1	0	1	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	0				
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0				
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	1	1	0	0	0
Sum	4	2	2	0	0

Tillegg til sak § 10 som fikk medhold - vedtak om dekning av saksomkostninger (avkortet) etter Fvl. § 36.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	1	1	0	0	0
	1	1	0	0	0

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

1 klage på annullering av skriftlig eksamen, § 3-37. Klager fikk medhold.

Rapporteringskrav 7.3.8.5

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall og type saker hvor klager henvender seg på nytt til fylkesmannen hvor skoleeier /barnehageeier /barnehagemyndigheten ikke har fulgt opp vedtaket.

Fylkesmannen har i 2016 ikke hatt saker der klager har henvendt seg på nytt til Fylkesmannen hvor skoleeier/barnehageeier /barnehagemyndigheten ikke har fulgt opp vedtaket.

Rapporteringskrav 7.3.8.6

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema på tiltak innenfor kompetanse og rekruttering på barnehageområdet.

I 2016 ble det, i samarbeid med RKK, arrangert 2 fagdager i fylket. En fagdag ble forsinket i 2016 og skal arrangeres i april 2017. Ved å dele opp dagene på forskjellige områder i fylket, var ønsket å nå flest mulig. Det er dessverre allikevel en stor utfordring å møte alle, spesielt de vi vet har behov for kompetanseheving. Det er ofte de samme kommunene og barnehagene som møter når vi arrangerer, mens de vi skulle ønske hadde vært med, er fraværende.

Fagdag Ofoten, Lofoten og Vesterålen hadde barnas læringsmiljø og LØFT som tema med 83 deltagere. Fagdag Salten hadde danning og kulturelt mangfold som tema med til sammen 32 deltagere.

Blant mange oppgaver og oppdrag er likestillings- og likeverdsarbeid ikke alltid det som står fremst på dagsordenen i barnehager og på kommunenivå. Den totale andelen av menn i barnehager i Nordland i 2016 var 10,5%, noe som er langt unna den nasjonale målsettingen. Fylkesmannen har imidlertid siden 2013 prøvd å fremme dette arbeidet ved å utlyse og tildele midler til barnehager som har ønsket å jobbe med "Gutter som lekeressurs". Alle, både barn, elever, foreldre, barnehageansatte og kommunenivå, har opplevd dette arbeidet som nyttig og interessant, og i løpet av disse årene har 6 kommuner, 14 barnehager og ca. 130 gutter hatt glede av prosjektmidlene. 5 av barnehagene har deltatt i prosjektet over flere år. Fylkesmannen har fått tilbakemelding fra barnehagene at flere av guttene kommer tilbake som søkere på assistentstillinger eller med ønske om å stå på vikarlistene. Et par stykker har tatt barne- og ungdomsarbeiderutdanning, og flere har sagt de kan tenke seg å bli barnehagelærere. I 2016 fikk 13 barnehager til sammen kr. 275 000,- til dette arbeidet.

I tillegg til forsøk på å rekruttere via "Gutter som lekeressurs", har Nordland i mange år tildelt midler til og hatt fylkeskontakt for menn i barnehager. I Nordlands 44 kommuner med til dels liten eller manglende barnehagefaglig kompetanse på kommunenivå, er det ikke alltid enkelt å fremme og skape forståelse for denne type arbeid fra fylkesmannens ståsted. Fylkeskontakt MIB har i så måte vært til stor hjelp i å prøve og skape levedyktige, regionale miljøer for likestillings- og likeverdsarbeid.

Kompetansemidlene ble delt ut, i tråd med *Strategi for kompetanse og rekruttering 2014-2020*, og i 2016 ble de delt ut til regionale nettverk, samarbeid mellom flere kommuner og enkeltstående kommuner. 4 kommuner søkte ikke i 2016, tross veiledning og motivering. Disse kommunene blir fulgt opp innenfor kompetanse og rekruttering. Alle barnehagene deltar i ulike kompetansehevingstiltak i regi av region eller kommune som har fått tildelt midler.

Vi ser at det er flere som tar videreutdanning, etterutdanning og fagbrev, enn tidligere. Det er allikevel en utfordring i å få ut informasjon om dette til alle. Etter fagdager og lignende, der det informeres om mulighetene de har, mottar vi flere forespørsler angående dette i etterkant og det gis tilbakemelding om at det i flere kommuner og barnehager, ikke blir informert om muligheter for utdanning når de er i jobb. Det jobbes med å se på løsninger for hvordan vi kan nå ut til alle.

Kompetansetiltak tabell 1

Kompetansetiltak	Midler brukt	Antall deltakere totalt	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	643	0	0	0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	0	0	0	0
Kompetanseutviklingstiltak for samisk	100 000	28	12	10

Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget: Midler til fagbrev til assistenter er tildelt til regionene Vesterålen, Ofoten, Salten og Sør-Helgeland. Dette utgjør til sammen 24 kommuner. Vi har for tiden ikke presise deltakertall, da noen fikk midler sent på året. En region fikk også midler til grunnkurs for ferske assistenter. Dette er beløpet er tatt med i summen for fagbrev. Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere: Fikk ingen søknader i 2016 og har ikke igangsatt/gjennomført kompetansehevingstudier. Kompetanseutviklingstiltak for samisk: I tillegg til de 10 deltakerne i kolonnen fra ikke-kommunale barnehager, deltok 6 studenter fra barnehagelærerutdanningen ved Nord Universitet. Midlene er brukt sammen med midler fra Handlingsplan for samisk språk. Vi har samarbeid med kommuner, Sametinget og Nord universitet, samt Årran lulesamisk senter.

Kompetansetiltak tabell 2

	Kompetansemidler til kommuner og barnehager
Midler brukt	4
Antall barnehagemyndigheter som har fått midler	40
Antall kommunale barnehager som deltar i tiltak	173
Antall ikke-kommunale barnehager som deltar i tiltak	144
Antall barnehager deltatt på tema: pedagogisk ledelse	218
Antall barnehager deltatt på tema: språkmiljø	259
Antall barnehager deltatt på tema: realfag	150
Antall barnehager deltatt på tema: barn med særslitte behov	155
Antall barnehager deltatt på tema: læringsmiljø	189
Antall barnehager deltatt på tema: danning og kulturelt mangfold	92
Antall barnehager deltatt på tema: annet	109

Kompetansetiltak tabell 3

	Midler brukt
Regionale rekrutteringsnettverk og fagsamlinger	75

Kompetansetiltak tabell 4 - Hordaland

	Kompetansemidler til ikke-kommunale barnehageeiere
Midler søkt	
Antall barnehageeiere som har søkt midler	
Antall barnehageeiere som har fått midler	
Antall fylker som har deltatt	
Antall kommuner som har deltatt	
Antall barnehager som har deltatt	
Antall barnehager deltatt på tema: pedagogisk ledelse	
Antall barnehager deltatt på tema: språkmiljø	
Antall barnehager deltatt på tema: realfag	
Antall barnehager deltatt på tema: barn med særskilte behov	
Antall barnehager deltatt på tema: læringsmiljø	
Antall barnehager deltatt på tema: dannings og kulturelt mangfold	
Antall barnehager deltatt på tema: annet	

Fylles ut av FMHO

Rapporteringskrav 7.3.8.7

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort skriftlig kvalitativ vurdering av arbeidet med kompetanseutvikling i fylket. Dette gjelder både for strategi for etter- og videreutdanning og for strategi for etter- og videreutdanning for ansatte i PPT.

Kompetanse for kvalitet - Videreutdanning for lærere

Samarbeidet med Utdanningsdirektoratet fungerer bra. Vi opplever at våre innspill og forslag blir godt mottatt og vi får god hjelp når vi trenger det.

Vår erfaring er at det er hensiktsmessig å benytte en kombinasjon av ulike kanaler, nettverk og fora for å informere og veilede. Strategien har eksistert noen år og vi opplever at lærere og skoleeiere etter hvert er godt informert om ordningen.

Fylkesmannen i Nordland fikk et særskilt oppdrag i 2016 om å tilrettelegge for regionale studietilbud. Vi viser her til vår rapportering pr. 01.10.2016. Vi har høstet positive erfaringer med regional modell og nettverksamarbeidet fungerer svært bra. Arbeidet for studieåret 2017-2018 er allerede igangsatt og tilbudet utvides ytterligere.

Det er fortsatt en god del feil og mangler søknadene fra lærere/skoleeiere. Vi bruker derfor en del tid og ressurser på å kontrollere og rette opp søknadene. Vi forventer at vi har nok ressurser for å løse oppdraget.

Embete har god kompetanse på feltet og kjenner strategien og fagområdet godt siden starten i 2009. Vi vurderer vår måloppnåelse som god.

SEVU-PPT

Det har vært god oppslutning om strategien i fylket. Det har også vært et godt samarbeid med U/H-sektor og Utdanningsdirektoratet på området. Etterutdanningsmidlene gjennom SEVU-PPT har blitt anvendt på en god måte, og har blitt brukt til å gi et godt etterutdanningstilbud for PP-tjenesten i fylket.

Rapporteringskrav 7.3.8.8

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjøre rede for i hvor stor grad de kommuner med lav kvalitet og kompetanse på barnehage- og grunnopplæringsområdet som er fulgt opp, har økt sin kvalitet og kompetanse, og videre hvilke virkemidler og tiltak som har hatt god effekt.

Barnehage

Geografi, avstander og antall kommuner gjør det ressurskrevende og utfordrende å ha tilfredsstillende kontakt med samtlige kommuner. Mange kommuner er små og mangler barnehagefaglig kompetanse på kommunenivå. Blant annet arrangerte vi kommunesamling høsten 2016 med ulike tema, erfaringsdeling og gruppedialoger som skulle resultere i møtестrukturer for å forbedre samarbeid og kompetanseutvikling. Av fylkets 44 kommuner, var 17 fraværende. Mange av disse har lav kvalitet og kompetanse på barnehageområdet. Vi har prøvd ut veiledning i forbindelse med tilsyn. Det har vist seg å ha god effekt og fått i gang arbeid med rutiner og bruk av virkemidler som veiledning og tilsyn. Dette ønsker vi å praktisere med flere kommuner. Vi har også planlagt regionale samlinger med kommunene for å nå flere.

Grunnoplæringsen

Kommuner med lav kvalitet og kompetanse er fulgt opp gjennom utvelgelse til statlige satsinger, og når skoler/kommuner er valgt ut for kontroll (tilsyn).

I *Læringsmiljøprosjektet* har vi valgt ut kommuner som har hatt vedvarende høye mobbetall over tid. Kommunene som har deltatt eller deltar, har gitt uttrykk for at de har fått et viktig kompetanseløft gjennom skoloring og veiledning. FM har fulgt opp alle kommunene i fylket med aktuelle tall fra elevundersøkelsen, og i tillegg gitt informasjon om læringsmiljøarbeid og nettressursene. Skoleeiere har gitt uttrykk for at det er viktig med påtrykk og forventninger fra FM.

De nasjonale satsingene drevet etter modellen skolebasert kompetanseutvikling (VFL, *UiU* og *Læringsmiljøprosjektet* – målrettet arbeid mot mobbing), har hatt positiv effekt på kompetanse og kvalitet i deltakerkommuner/-skoler. Nettverk som er etablert i en satsing, er i stor grad videreført i neste satsing. Satsingene er gjennomførte etter planen i fylket, og rapportering er gitt etter de sentrale føringene.

Rapporteringskrav 7.3.8.9**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi tilbakemelding på kontroll av foreløpig rapport fra BASIL av antall minoritetsspråklige barn i barnehage – tall per 15.12

Utdanningsdirektoratet har underrettet Fylkesmannen om at det ikke skal rapporteres på dette området., jf. e-post mottatt 26. januar 2017.

Rapporteringskrav 7.3.9.1**Rapportere på**

Rapporter på antall årsverk i fylkesmannens landbruksavdeling per 31.12.2016, og antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2016, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i fylket.

Fylkesmannens landbruks- og reindriftsavdeling:

27,8 årsverk inkl reindrift og inkl 2 årsverk prosjektfinansierte stillinger

Kommunene:

Kommunene rapporterer at de brukte 53,1 årsverk i 2016. Det er en nedgang på 5 årsverk de to siste år.

Rapporteringskrav 7.3.9.2**Rapportere på**

Rapporter på bruk av midler over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til kommunerettet arbeid, inkludert en regnskapsmessig fremstilling.

Av en bevilgning på kr 200 000 er kr 188 430,95 benyttet til følgende hovedtiltak:

- Kommunekonferanse
- Opplæring nytilsatte i kommunene
- Kurs i AR5
- Forvaltningskontroller kommuner

Rapporteringskrav 7.3.9.3**Rapportere på**

Gi en kort beskrivelse av arbeidet med saker etter naturmangfoldloven, verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger som berører landbruk.

Fylkesmannen avgir høringsvar vedrørende landbruks- og reindriftsinteressene i saker som også gjelder energiloven, vernelov mv. Det er ikke registrert store negative konsekvenser for landbruket i slike saker i 2016. For reindrift er det spesielt vedtak i 2016 om mineralutvinning (NASA) som gir negative konsekvenser for næringa på sikt.

Rapporteringskrav 7.3.9.4**Rapportere på**

Rapporter på omfanget av skogbruksplanlegging med miljøregistreringer

Pågående prosjekt Ofoten er nå avsluttet og utbetalt (rett over nyåret 2017).

Prosjekt Sør-Helgeland er startet opp. Kontrakt med taksator (Allskog) inngått. Prosjektet følges videre.

Videre arbeid ihht HP-skogbruksplanlegging.

Rapporteringskrav 7.3.9.5**Rapportere på**

Beskriv kort arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren, og gi en vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene.

Klimatiltak innenfor landbrukssektoren

Landbruks- og reindriftsavdelinga deltar sammen med miljøvernavdelinga, fylkeskommunen og NVE i *Klimanettverk Nordland* som følger opp nasjonale og regionale retningslinjer og planer, både når det gjelder å bidra til redusert utslipp og nødvendig klimatilpasning. Vi henstiller også til kommunene om å ta hensyn til landbruksinteressene i sin klima- og energiplaner, blant annet i vårt forventningsbrev.

Ved innføring av ordningen *Miljøtilskudd til bruk av tilførselsslanger* fra søknadsomgangen 2016 er det blant annet satt som vilkår at det må brukes stripespreder. Dette for å oppnå reduserte klima utslipp.

Ordningen med *Miljøtilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel* i vår- og vekstsesongen er også videreført.

Gjennom *Klima- og miljøprogrammet* er det i hovedsak gitt tilskudd til informasjonstiltak i tråd med nasjonale føringer.

Gjennom prosjektet *Økt bruk av tre* (2015-2018) jobber en egen prosjektleder for å fremme bruk av massivtre framfor stål og betong, en byggenåte som gir lavere CO₂-utslipp ved framstilling av byggematerialer, samt økt binding av CO₂.

Nordland er også med i pilotfasen av *Klimaskogprosjektet*, som blant annet innebærer en egen prosjektleder i perioden 2016- 2018.

Vurdering av måloppnåelsen for miljøvirkemidlene

En vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene må i hovedsak baseres på indikatorer som er knyttet til gjennomførte tiltak. Ut fra statistikkene som kan hentes ut fra eStil kan vi si mye om hvor treffsikre tiltakene har vært, men vi kan ikke si så mye om naturmiljøet har fått det bedre eller ikke. På bakgrunn av vår kjennskap til Nordlandsjordbruket mener vi likevel at ordningene for miljøtilskudd er tilpasset utfordringene i Nordland.

Innføring av den nasjonale RMP-menyen har begrenset handlingsrommet for å gjøre spesielle regionale prioriteringer. Vi håper at innføring av nasjonal forskrift for miljøtilskudd ikke reduserer den regionale handlefriheten ytterligere.

Ved at bevaringsverdige husdyrraser nå er tatt ut av ordningene for miljøtilskudd og samlet under produksjonstilskudd, har de samla tilskuddene for til å ta vare på bevaringsverdig storfe, hest og småfe i Nordland blitt kraftig redusert. Fylkesmannen er bekymret for at dette vil medføre at vi får en ytterligere reduksjon i antall individer av bevaringsverdige husdyrraser i Nordland.

Endringen i SMIL-forskriften som gjennomføres fra 01.01.17 vil virke positivt i forhold til at det nå kan gjennomføres SMIL-tiltak på de fleste landbrukseiendommer som er i ordinær drift. For ivaretagelsen av kulturlandskapet er det imidlertid fortsatt et problem at verdifulle kulturminner på landbrukseiendommer som ikke er i drift falt ut av SMIL-ordningen fra 2015. Dette omfatter gjerne mindre eiendommer. Kulturminnene kan imidlertid likevel være viktige element i jordbrukslandskapet, og i flere tilfeller gi muligheter for ny næringsutvikling på nedlagte bruk.

Rapporteringskrav 7.3.9.6

Rapportere på

Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll:

Tidligpensjon er innvilget med 9 søknader i 2016. I Nordland kontrollerte vi 16 pensjonister i forbindelse med tidligpensjonen. Ingen mottok urettmessig tidligpensjon.

Vi innvilget 9 dispensasjonssøknader i forbindelse med avløsertilskudd ved sykdomsavløsning, 6 søknader ble avslått

Rapporteringskrav 7.3.9.7

Rapportere på

Gi en oversikt over gjennomførte kontroller og hvordan avvik er fulgt opp, og gi en vurdering av kontrollresultatene. Ressurser avsatt til kontroll skal oppgis, fordelt på årsverk og antall personer.

Generelt om effekten av kontrollarbeidet:

Fylkesmannen i Nordland har den senere tid hatt et økt fokus på kontrolloppdraget og vi har også styrket våre ressurser internt på dette området. Vi gjennomfører i det daglige utstrakt kontroll av enkeltvedtakene i kommunene og griper eventuelt inn med overprøving om vedtak ikke er i henhold til gjeldende regelverk.

Kombinasjonen av økt innsats og kvalitetsløft ved våre forvaltnings- og foretakskontroller, og ved vår daglige oppfølging av kommunene har slikt sett gitt bedre kvalitet og økt læringseffekt i vår egen og kommunenes saksbehandling.

Effekten av satsingen er en klar forbedring av kommunenes saksbehandling, vurderinger og vedtak overfor foretak som søker tilskudd.

Forvaltningskontroll: 9 kommuner ble kontrollert i 2016.

Etter gjennomført forvaltningskontroll sendes en rapport med eventuelle avvik til kontrollert kommune. Kommunen melder tilbake hva de har tenkt å gjøre for å lukke avvikene. Kommunens tilbakemelding fører enten til at Fylkesmannen avslutter kontrollen eller at kommunen blir videre fulgt opp i brev med beskjed om på nytt redegjøre for hvordan lukke avvik eller det blir tatt kontakt med rådmannen i kommunen.

I kommuner der kontroll er avsluttet blir avvik videre fulgt opp i vår egen saksbehandling og i direkte kontakt med kommunen det gjelder. Dersom kommunens forklaring etter kontroll ikke har ført til at avvik er lukket, og vi mener det er nødvendig og hensiktsmessig, innkalles det til møte med rådmannen i aktuell kommune.

Etter kontroll i 2015 var det en kommune som ikke klarte å lukke sine avvik og dette ble fulgt opp i 2016. For å få en akseptabel utførelse av forvaltning av tilskuddsordninger, ble rådmann og ordfører innkalt til møte med Fylkesmannen.

Vi ser en klar forbedring av kommunens saksbehandling, vurderinger og reaksjoner overfor foretak som mottar tilskudd som resultat av de kontroller som er gjennomført de siste årene.

Foretakskontroll: 35 foretak ble kontrollert i 2016.

Foretakskontroll - Husdyrkonsesjon: I 2016 var 13 foretak omfattet av kontroll. 8 av foretakene ble kontrollert for produksjon opp mot konsesjonsgrensen. Dette gjennom tilgjengelig informasjon i fagsystemet. 3 av disse foretakene ble fulgt opp etter kontroll i 2015.

Det ble gjennomført kontroll av 2 foretak med bakgrunn i mistanke om driftsfelleskap og 1 foretak ble kontrollert for mistanke om overproduksjon.

I tillegg ble informasjon fra 2 foretak vurdert og foretakene ble ilagt standardisert erstatning for driftsfelleskap som følge av kontroll i 2014.

Brudd på husdyrkonsesjonsregelverket blir fulgt opp ved å ilegge standardisert erstatning. 6 foretak vil bli fulgt opp i 2017 som følge av kontroll i 2016.

Kontrollresultatet viser at det avdekkes en del brudd på husdyrkonsesjonsregelverket ved å gjennomføre risikobaserte foretakskontroller. Resultatet viser også at det fortsatt er behov for å ha fokus på å kontrollere foretak som driver med produksjon av svin og fjørfe.

Foretakskontroll - Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket: Det ble i løpet våren og høsten 2016 gjennomført 3 kontroller.

Det blir vurdert hvilke tilskuddsmottakere/foretak som skal kontrolleres på grunnlag eventuelle funn i søknadsbehandlingen av produksjonstilskudd. Kjennskap til foretak, historikk og risikovurdering blir lagt til grunn i utvalg av foretak. Noen vurderinger gjøres også i samarbeid med kommunen der de innehar lokalkunnskap.

Det gjennomføres risikobaserte foretakskontroller i et omfang som gjør at næringen oppfatter kontrollmuligheten som reell. Når vi mottar informasjon om hendelser, situasjoner eller forhold som innebærer mulige brudd på regelverket, blir det vurdert om det er grunnlag for videre undersøkelse og oppfølging.

Resultatet etter foretakskontrollene var at ett av foretakene fikk vedtak om avkorting i produksjonstilskuddet.

Foretakskontroll - NMSK: Det ble våren 2016 gjennomført 19 foretakskontroller for tilskuddsordningen NMSK. Det ble gjennomført kontroll av tilskudd til skogplanting. Vi var ute i feltet sammen med representant fra aktuell kommunen og det ble kontrollert skogplantinger. Det ble vurdert om plantetallet var tilstrekkelig i forhold til foryngelsesplikten.

Oppfølging: Vi ber kommunen avklare med skogeier hva som var hensikten med plantingen. Hvis det ikke kan vises til at formålet med plantingen var skogbruksproduksjon, kan det være aktuelt å kreve tilbakebetalt tilskudd.

Årsverk og antall personer:

Det er til sammen 3 årsverk som er knyttet til ovennevnte kontrollaktiviteter ved avdelingen. Årsverkene er fordelt på 9 personer.

Rapporteringskrav 7.3.9.8

Rapportere på

Utarbeid oversikt over og gi en vurdering av klager og dispensasjonsøknader behandlet av fylkesmannen for samtlige tilskuddsordninger på landbruksområdet der kommunen er førsteinstans.

Se tabellene nedenfor. Klager og dispensasjoner er behandlet i henhold til gjeldende regelverk. Ingenting å bemerke forøvrig.

Avløsning ved sykdom og fødsel mv.

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	1	9	6

Produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	0	2	2

Regionale miljøtilskudd

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	4	0	0

Ressurser avsatt til kontroll skal oppgis, fordelt på årsverk og antall personer

Antall personer	9.0	0.0
Antall årsverk	3.0	0.0

SMIL

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	1	0	0

Tidligpensjon for jordbrukere

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	0	9	0

Øvrige tilskuddsordninger

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	3	0	0

Rapporteringskrav 7.3.9.9

Rapportere på

Gi en oversikt over

- Antall mottatte redegjørelser fra kommunen for avkorting av tilskudd (kopi av brev som er sendt søker), samt antall kommuner som har sendt dette.
- Antall mottatte redegjørelser fra kommunene i saker hvor det ikke avkortet selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse skal sendes FM i PT-4100B), samt antall kommuner som har sendt dette.

Redegjørelse fra kommunen for avkorting av tilskudd;

- januaromgangen - 42 saker - 20 kommuner

- augustomgangen - 96 saker - 36 kommuner

Redegjørelse fra kommunen i saker hvor det ikke avkortes selv om det er avdekket avvik;

. januaromgangen - 55 saker - 25 kommuner

de fleste saker for januaromgangen gjelder avvik mellom omsøkt slakt og innrapportert slakt fra slakteri

- augustomgangen - 6 saker - 5 kommuner

Avkortning av tilskudd

	Antall mottatte redegjørelser	Antall kommuner som har sendt redegjørelse
Redegjørelse fra kommunen for avkorting av tilskudd (kopi av brev som er sendt til søker)	138	56
Redegjørelse fra kommunen i saker hvor det ikke avkortes selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse i PT4100B)	61	50

Rapporteringskrav 7.3.9.10

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart skal det gis en oversikt over:

- Hvilke tiltak som er gjennomført for å ivareta landbruksinteressene i det regionale kartsamarbeidet.
- Eventuelle kommuner i fylket som ikke har ajourført AR5 og sendt nye jordregisterfiler til Landbruksregisteret (Lreg).
- Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5).

Vi har i samarbeid med NIBIO arrangert og deltatt på feltkurs (Dønna) med godt oppmøte.

Vi har et løpende og tett samarbeid med kartverket. Samarbeidet gjelder ikke bare AR5, men også andre tiltak. F.eks høydedata(laserdata), som blant annet brukes inn i skogbruksplanarbeidet.

Vi har et godt samarbeid på Geodata. I arbeidsgruppen formidler vi landbruksinteressene fortløpende.

Ut i fra den kunnskap vi har til ulike utfordringer og muligheter i den enkelte kommune, bidrar vi til kritisk prioritering av rekkefølge på kommunene for det periodiske ajourholdet av AR5.

Med forbehold om at NIBIOs base er korrekt oppdatert så mangler 26 av 44 kommuner kontinuerlig ajourhold i 2016.

Hovedutfordringen slik vi erfarer det er manglende prioritering av stillingsressurser og kapasitet i kommunene til å utføre oppgavene. Ofte er kommunens saksbehandler på "teknisk avdeling" og vi opplever det slik at det landbruksfaglige perspektiv kommer i andre rekke.

For øvrig er det som tidligere rapportert slik at en hel del kommuner har gjort jobben nesten helt frem, men at svikten ligger i manglende oppdatering sendt over til resten av systemene. Dette er direktoratet godt kjent med og vi har tidligere fått tilbakemelding på at det arbeides med løsning på dette.

Det er viktig at dette arbeidet intensiveres og prioriteres i år så vi får korrekte kartdata, da det nye søknadssystemet i PT er kartbasert og avhengig av oppdatert kartbaseinformasjon.

Kartsamarbeid

Rapporteringskrav	Kort redegjørelse (stikkord)
a. Hvilke tiltak er gjennomført for å ivareta landbruksinteressene i det regionale kartsamarbeidet.	aktiv deltakelse i samarbeidet
b. Eventuelle kommuner som ikke har ajourført AR5 og sendt nye jordregisterfiler til Landbruksregisteret (Lreg).	26 av 44
c. Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5)	oppdatering/ferdigstilling av arbeid til sentral base

Rapporteringskrav 7.3.9.11.1

Rapportere på

Rapporter på andel godkjente bruksregler og andel utarbeidede distriktsplaner

Alle 12 reinbeitedistrikt i Nordland reinbeiteområde har godkjente bruksregler fra 2011.

5 reinbeitedistrikt har oppdatert distriktsplan etter kravene i gjeldende reindriftslov av 2007. 5 reinbeitedistrikt har gammel distriktsplan etter krav i tidligere reindriftslov. 2 reinbeitedistrikt har ingen distriktsplan.

Rapporteringskrav 7.3.9.11.2

Rapportere på

Rapporter på oppfølging av brudd på bruksreglene, samt ulovlige gjerdar og anlegg.

Vi har ikke konstatert brudd på bruksregler. Det er gitt pålegg om fjerning av ulovlig ondisponert gjetterhytte. Den er ennå ikke fjernet. Planlagt oppfølging med innkreving av tvangsmulkt i henhold til vedtak i reindriftsstyret. Staten er stevnet i saken i Alstahaug tingrett i januar 2017.

Rapporteringskrav 7.3.9.11.3

Rapportere på

Gi en kort oversikt over arbeidet i samarbeidsforumet med Norske Reindriftsamers Landsforbund og Sametinget, samt dialogen med reindriftsnæringen.

Det er holdt ett møte i dialog- og samarbeidsforumet for samisk og reindriftsfaglig medvirkning i den regionale reindriftsforvaltningen. Sametinget orienterte om arbeidet med sametingsmeldingene om reindrift og om areal og miljø. NRLs representanter orienterte om reinpåkørsler på Nordlandsbanen - utfordringer, dialog med Jernbaneverket, tapsforebyggende tiltak, m.m. Andre saker var bl.a. regionale utfordringer og prioriteringer på reindriftsavtalen. Forumet er fremdeles i en startfase og er mye preget av informasjonsutveksling. Forumet ble opprettet i forbindelse med omorganiseringen av reindriftsforvaltningen i 2014. Det er fremdeles noe uklart om forumet fungerer slik Sametinget og NRL ønsker. I forbindelse med evalueringen av omorganiseringen bør derfor forumets funksjon og oppgaver evalueres.

Det er holdt ett fagseminar om reindrift der alle siidaandelsledere var invitert. Tema var erfaringer og forventninger til reindriftsforvaltningen under fylkesmannen, klimautfordringer, arbeidet med distriktsplaner og saker knyttet til roviltforvaltning. Fagseminaret er en årlig hendelse, har et uformelt preg og betyr mye for kontakten mellom reindrifta og forvaltninga. Embetsledelsen deltar på dette seminaret.

For første gang ble det holdt et fagmøte for ledere av distriktsstyret. Tema var arbeidet med plan- og arealsaker. Fagmøte for distriktsledere er også planlagt å skje hvert år.

3.3 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Ressursutnyttelsen vurderes samlet sett som meget god, da vi endte opp med et mindreforbruk på 555.000,- som tilsvarer under 0,5 % av tildelt ramme. Embetet har vært rammet av et høyt sykefravær i 2016 som har medført svært stor belastning på gjenværende medarbeidere, særlig innenfor fagområdene administrasjon og helse. Til tross for at det kun unntaksvis lyktes å erstatte fraværende med vikar, har vi klart å utføre oppdragene våre uten større avvik. Bakgrunnen for måloppnåelsen er bruk av merarbeid som har som konsekvens at mange av våre medarbeidere har svært store saldoer på fleksitid, reisetid og restferie. Dette går ikke på lengre sikt dersom fraværet fortsetter i samme størrelsesorden, da det vil kunne utløse arbeidsrelatert sykefravær.

Det økende sykefraværet i 2016 har så langt ikke vært arbeidsrelatert. Det handler i all hovedsak om alvorlig sykdom og langvarige fravær.

Vergemål og oppgaver tilknyttet enslig mindreårige asylsøkere er stadig basert på midlertidige engasjementer. Behovet for å få en riktig finansiering og stabilisering rundt ressursene vi skal ha fast til disse oppgavene begynner å bli prekært. Slitasjen på både faste og midlertidige medarbeidere er stor og faren for kompetansefall og sykefravær er økende.

Husleiekostnader og tjenestereiser utgjør størstedelen av driftsutgiftene i embetet. Reisefordelingen viser fortsatt at de fleste reiser går ut av fylket - og i all hovedsak til Oslo. Vi har en ambisjon om at en enda større del av Fylkesmannens reiseaktivitet skjer i eget fylke, og da spesielt at antall kommunebesøk økes. Vi klarte en økning fra 2015 til 2016 i forbindelse med arbeidet med Kommunereformen.

Vesentlige avvik til alle kapitler og poster vil kommenteres i ledelseskomentaren tilknyttet årsregnskapet.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2016	Fagdep. 2016	Kapittel 0525, 2015	Fagdep. 2015
Arbeids- og sosialdepartementet	2 459	959	2 387	1 106
Barne- og likestillingsdepartementet	3 604	549	3 521	756
Helse- og omsorgsdepartementet	13 771	2 834	12 713	3 666
Justis- og beredskapsdepartementet	4 672	14 226	4 279	7 647
Klima- og miljødepartementet	17 234	3 537	17 077	3 415
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	39 280	1 375	34 841	984
Kunnskapsdepartementet	8 360	1 346	8 183	964
Landbruks- og matdepartementet	12 413	3 103	12 761	2 857
Andre	391	0	289	0
Sum	102 184	27 929	96 051	21 395

NB. Sentral feil i ressurstill fra DFØ for 2015. Vi anmerker at for 2015 er resultatområde 470 kommet med på JD område i talloppsett som er levert fra DFØ. Korrekte tall på 0525 i 2015 er JD 3 982" og BLD 3 818". Ressursrapportering - vesentlige differanser mellom 2015 og 2016. HOD – Økning på kapittel 0525, samt reduksjon på belastninger på fagdepartement, forklares med overføring av oppgave pasient og brukerrettighetsloven på kr 0,94 mill. i 2016. JD - Stor økning for 2016 av belastninger på fagdepartement. Tilskrives stort sett økninger på vergemålsområdet ut fra flyktningssituasjonen i 2016. Men også belastningsfullmakt på kr. 0,59 mill. for styrkning av sikkerhets og beredskapsarbeid. KMD – Økning kapittel 0525, på kr. 4,4 mill. Årsak er tildeling på kr 1,32 mill. for sentralisering ePhorte, samt avdelingsvis budsjettnedtrekk for inndekning av økt husleie.

3.4 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Innenfor de gitte økonomiske fullmakter i 2016 mener vi at embetet løser samfunnsoppdraget på en god måte.

4 Styling og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Planleggingen og oppfølging av embetets virksomhet har i 2016 vært preget av omstilling grunnet nytt styringskonsept fra departementene med de resultatkrav, oppdrag og oppgaver som er definert i tildelingsbrev og VØI. Det er behov for å videreutvikle virksomhetsplanleggingen med utgangspunkt i det nye styringskonseptet, og litt ulike tilnæringer ble forsøkt i fagavdelingene. Risikovurdering i forhold til manglende måloppnåelse er videreført, jf. nærmere omtale.

Status og oppfølging skjer gjennom månedrapportering til ledermøtet, og mer grundig gjennom tertialrapportering der vi også følger opp økonomistatus.

Budsjettmidler til avdelinger ble fastsatt som rammer i disponeringsskriv i februar, og det er ikke foretatt målrettede omfordelinger.

Alle styringsdokumenter og resultatoppfølging deles på vår SharePoint- løsning.

Embetets kommunikasjonsstrategi ble revidert i 2016. Vår strategiske plan gjelder ut 2016. Det ble besluttet å utsette revisjon av denne av hensyn til pågående reformarbeid.

4.1.1 Embetets risikostyring

Ebetets rutiner for risikostyring er videreført. Disse innebærer at alle avdelinger foretar en risikoanalyse i forhold til manglende måloppnåelse. Administrasjonsavdelingen gjør i tillegg en slik analyse for svikt i administrative funksjoner. Risikoanalysene blir drøftet i ledermøtet, og embebsledelsen utarbeider med bakgrunn i disse en "overordnet risikoanalyse". Det utarbeides i tiltaksplan for forhold der vi mener kombinasjonen av sannsynlighet og konsekvens tilsier at tiltak kreves. Status for oppfølging og eventuell korrigerende av analysen skjer gjennom tertialrapportering.

Styringsdokumentene ligger i SharePoint.

Vi viser forøvrig til oversendelse av risikovurdering for 2016 som forutsatt i VØI i pkt 4.2.1. Det ble ikke gjort vesentlige endringer av denne på overordnet nivå gjennom året.

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vi er med våre 185 medarbeidere inndelt i 9 verneområder. Verneombud for hvert område velges for to år av gangen og det velges ut tre av disse til å sitte som medlemmer av vårt arbeidsmiljøutvalg (AMU) sammen med arbeidsgiverrepresentanter. Utvalget deltar i planleggingen av verne- og miljøarbeidet i virksomheten (HMS), og følger nøye med på utviklingen i arbeidsmiljøet. Årets medarbeiderundersøkelse viste samlet sett meget gode resultater, og en liten bedring fra de gode resultatene i 2014.

AMU hadde i 2016 fem møter og behandlet 49 saker som omhandlet fraværstatistikk og arbeidsrelatert sykefravær, 16 avvikssaker, handlingsplan for AMU og IA, arbeidsplassvurderinger i samarbeid med Moveoklinikken for alle nyansatte og andre som har behov for det, byggestøy i nrområdet til Statens Hus, Medarbeiderundersøkelsen 2016, bedriftsidrettslaget STABIL's søknad om økonomisk støtte, mv.

Alle avvik er meldt, behandlet og lukket i henhold til våre internkontrollrutiner.

Overordnet HMS-plan for embetet er revidert i 2016.

Vårt interne sikkerhetsutvalg har sørget for rutiner tilknyttet informasjonssikkerhet i embetet.

Embetet benytter SharePoint som arbeidsverktøy og samarbeidsflate. RiskManager blir et tilleggsystem. Vi er pålagt å legge inn alle rutiner og avviksrapportering tilknyttet informasjonssikkerhet i RiskManager. Vi vurderer det som risikofyllt å ha enda et system for å innhente rutinebeskrivelse og rapportere avvik. Så langt har vi ikke en klar løsning på denne utfordringen, men det skal på plass i løpet av 2017.

HMS-plan er tilgjengelig for alle medarbeidere på SharePoint, men vi ser et stadig behov for å utvikle rutiner til å bli både tilgjengelige og ikke overlappende.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Bemanning:

Vi hadde ved årsskiftet 185 medarbeidere, hvorav 13 deltidsansatte. De som jobber deltid, gjør dette som følge av uføret, alder eller uttak av foreldrepermisjon. I tillegg hadde embetet 15 midlertidig ansatte som er begrunnet i tre tidsavgrensede prosjekt, ulike vikariater for fast tilsatte (sykefravær, svangerskaps-/foreldrepermisjon eller annen permisjon), samt engasjement tilknyttet oppgaver vi har med vergemål og enslig mindreårige asylsøkere i fylket.

Den planlagte ressursituasjonen på vergemålsonrådet som var gjeldende fra oppstarten i 2013, viser seg å være for liten. Dette løses ved midlertidige engasjement og utstrakt bistand fra andre fagavdelinger. Antall vergeoppnevninger i Nordland er økende, og ressursene for knappe i tildelingen fra Justisdepartementet. Det er uvisst når og om situasjonen kan stabiliseres slik at ressursbehovet kan beskrives mer presist.

Helse- og omsorgsavdelingen vår har for liten kapasitet på legekompentanse. Det er foretatt nedbemanning og planlagt videre nedbemanning for å kunne rekruttere et nytt årsverk for assisterende fylkeslege.

Landbruks- og reindriftsavdelingen vår har holdt stilling vakant for å holde budsjettet - og har klart å løse oppgavene innenfor disse rammene. Reindrift har personalansvar for juristkompetanse som også kommer begge Trøndelagsfylkene til gode.

Vi har god søkermasse til alle våre utlyste stillinger.

Vi tilstreber å benytte prøvetiden aktivt. Vi har etablerte rutiner for både ledere og faddere. Fadderordningen og opplæringsstilbudet alle nyansatte får hos oss, blir svært godt mottatt.

I 2016 hadde vi to lærlinger innen IKT-faget. Dette oppleves som udelt positivt for embetet.

Kapasitet:

Med kapasitet forstår vi hvordan bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgaver vi er gitt. Dersom alle medarbeidere er på jobb, mener vi at vi skal kunne utføre alle oppgaver og oppdrag vi gis. Vakanser, permisjoner og sykdom treffer de ulike fagområdene i varierende grad og vi erfarer at, foruten kvinners foreldrepermisjoner og langvarige permisjoner uten lønn, det generelt er vanskelig å erstatte den fraværende kompetansen. Avveiningen står mellom tilgang på kvalifiserte vikarer og ressurser til å gi nødvendig opplæring. Løsningen blir som oftest omfordeling og omprioritering av ressurser og oppgaver.

Vi hadde i fjor 20 tilsetninger. 13 medarbeidere sluttet hos oss; tre ble pensjonister, en døde etter lang tids sykdom og ni fikk nye utfordringer. I tillegg ble syv administrativt tilsatt, fire tilknyttet asyl- og flykningesituasjonen og tre som følge av ansettelsesstopp for avdelingsdirektører begrunnet i strukturutredning for alle

fylkesmannsembeter. Utskiftningen var på ca 4 %. Antall medarbeidere som velger å slutte hos oss er svært moderat og ansees ikke som kritisk.

Kompetansesituasjonen:

Vi opplever at medarbeidere som enten blir pensjonister eller slutter av andre årsaker ikke medfører kritisk kompetansetap. Allikevel ser vi at noen fagavdelinger vil få større utfordringer enn andre i forhold til alderssammensetning - og der utsiktene til samlet kompetansetap i løpet av relativt kort tid kan bli en utfordring. Særlig gjelder dette helse- og omsorgsavdeling. Det jobbes godt med dette temaet i avdelingens lederteam sammen med HR.

To direktører sluttet også i 2016, det samme som året før. I tillegg var det langtidssykefravær for en direktør. Strategisk ledergruppe gjennomgikk derfor store endringer. Vikarene håndterer oppgavene og ansvaret godt, noe vi ser på som en styrke i vårt embete. Vi har flere gode medarbeidere å spille på når det er behov for det.

Ved slutten av året hadde vi 41 medarbeidere over 60 år. Våre seniorer representerer stabilitet, erfaring og kompetanse som de er bevisste på å dele med yngre kolleger. I fjorårets arbeid med lokal lønnspolitikk, definerte vi begrepet nøkkelperson hos oss. Vi tilstreber å ha færrest mulig nøkkelpersoner ved å spre kompetanse og oppgaver på flere der det er mulig. Nøkkelpersoner gjør oss svært sårbare.

Jevnt over har medarbeidere hos oss høy kompetanse. Lavere stillingskoder preges av kvinner over 55 år som innehar viktig realkompetanse for embetet. Disse stillingene blir ofte omgjort til høyere stillingskoder ved nyrekruttering.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Administrasjonsavdelingen har oversikt over innkjøp og eiendeler innen drift/inventar, IKT og økonomi. Fagavdelingene har oversikt over nødvendig utstyr for å utføre oppgaver utenfor kontoret, eksempelvis ulike typer feltutstyr.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Regnskapsrevisjon.

Riksrevisjonen hadde ingen anmerkninger til regnskapsrevisjon for 2015.

Informasjonssikkerhet

Informasjonssikkerhet har vært prioritert i 2016. Veiledning fra Direktoratet for forvaltning og IKT har vært nyttig. Embetsledelsen opprettet et nytt sikkerhetsutvalg med ansvar for å utarbeide styrende, gjennomførende og kontrollierende dokument i tråd med kravene til et tilfredsstillende internkontrollsystem. Styrende dokument ble vedtatt i juni. Status ved årsskiftet er at første revisjon pågår, og øvrige dokumenter i under utarbeidelse. All dokumentasjon skal være ferdigstilt før påske 2017.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Vi har ikke vurdert turnover i embetet som bekymringsfull. Allikevel er utskifting av medarbeidere, særlig i sentrale stillinger, alltid ressurskrevende. Uforutsett fravær kan sjelden erstattes av vikar og krever omdisponering av egne ressurser. Også i 2016 var det særlig to avdelinger som ble hardt rammet av sykefravær.

Embetet praktiserer "Livsfasepolitikk" som samler de tiltak vi skal sørge for gjennom lov- og avtaleverk, samt lokalt avtalte ordninger for våre medarbeidere.

For å forebygge og følge opp sykefravær, har HR tett dialog med og støtte til alle våre ledere. Vi mener vi kan vise til meget gode resultater gjennom denne oppfølgingen, ved at medarbeidere tidlig er tilbake i arbeidsrelatert aktivitet eller at vi kommer tidlig i gang med tilretteleggingstiltak og veiledning for veien videre.

Også i mer krevende personalsaker samarbeider HR tett med involverte ledere, og arbeider grundig med disse sakene. Vi har således en kultur for å vise mot i vanskelige personalsaker, som igjen kan bidra til endring, effektivisering og gode løsninger for alle parter. Vi kjenner oss derfor ikke igjen i forsiktighetskulturen knyttet til vanskelige personalsaker, beskrevet i rapporten «Nøklene til handlingsrommet» (Difi 2016).

Som et forebyggingsiltak for helseplager samt som et arbeidsmiljøtiltak for å møte kollegaer i andre avdelinger, stiller vi oss positive til og har ordninger for trening i arbeidstiden. Dette ved at medarbeidere kan bruke inntil en time pr uke til dette formålet. Vi stiller treningslokale (møterom) til disposisjon hvor det arrangeres ulike gruppetilbud fire dager i uken. Vi har ikke statistikk som kan vurdere hvorvidt tiltaket har direkte innvirkning på sykefravær eller effektivitet. Et annet arbeidsmiljøtiltak er huskoret «Moloklang». Koret benyttes som kulturinnslag på fellessamlinger og konferanser arrangert av Fylkesmannen.

Trygghet og tillit er nødvendige faktorer for å skape kultur for tilbakemelding. Vi jobber fortløpende med å ha en god tilbakemeldingskultur som et av tiltakene for en mer helsefremmende arbeidsplass. Også andre tiltak for organisasjonsutvikling benyttes, hovedsakelig avdelingsvis. HR tilbyr JTI (Jungs type index) til alle medarbeidere og avdelinger, og dette er et tiltak som har vist seg å gi gevinster i form av bedre samarbeid og arbeidsmiljø.

Våre annonsetekster oppfordrer som lovpålagt alle kvalifiserte søkere med nedsatt funksjonsevne og/eller innvandrerbakgrunn til å søke. Vi tilsatte en medarbeider med innvandrerbakgrunn i 2016. Dårlig eller ingen norsk språkkompetanse er viktigste årsak til at ellers kvalifiserte søkere ikke får tilbud om stilling hos oss.

Som IA-bedrift har vi laget målsettinger for vårt inkluderingsarbeid. Et av tiltakene er arbeidsplassvurdering for alle nytilsatte og medarbeidere som har eller står i fare for å få arbeidsrelaterte helseutfordringer. Vi jobber systematisk med å skaffe relevante hjelpemidler for å forebygge helseskade.

4.3 Andre forhold

HR-samarbeid

Siden 2014 har embetene i Finnmark, Troms og Nordland samarbeidet innenfor HR-området (HR Nord). Samarbeidet har bestått i fysiske møter, hospitering, erfaringsutveksling, kursing, utveksling av dokumenter og maler, samt veiledning pr telefon.

I 2016 har det vært liten aktivitet i dette nettverket. Det har ikke vært avholdt fysiske møter, aktiviteten har i hovedsak bestått av utveksling av dokumenter, samt veiledning pr telefon.

5 Vurdering av framtidssikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Fylkesmannen ser ingen kritiske faktorer internt i embetet som på en negativ måte kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget, slik vi i dag kjenner innholdet i disse oppgavene. Embetet har solid kompetanse, og har god evne til både å rekruttere og beholde godt kvalifiserte medarbeidere. Vi mener å ha gode forutsetninger for å fylle rollen som ressursembete innen ePhorte på en god måte, og å kunne videreutvikle denne.

Forventningene om innsparinger gjennom avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform oppleves som krevende. Embetet legger stor vekt på å oppnå økt effektivitet gjennom bruk av IKT, men er i stor grad avhengig av at det utvikles funksjonelle fulldigitale fellessystemer der disse mulighetene finnes. Fortsatt manglende verktøy for vergemålsområdet er et godt eksempel på denne utfordringen. Vi vil peke på at det ligger oppgaver og oppdrag i tildelingsbrev og virksomhetsinstruks som bør gjennomgås kritisk med sikte på mulig "avbyråkratisering".

Ressurssituasjonen er krevende sett i forhold til summen av oppdrag. Vi konstaterer økt volum på rettighetsklager og skjerpede krav til saksbehandlingstider. Innen den ordinære ressursrammen er utfordringene størst innen helse- og omsorgssektoren. Rammetildelingen innen vergemål for 2017 er ikke tilstrekkelig for å nå målet om økt rettssikkerhet for vergetrengende.

For å kunne styrke innsatsen på prioriterte områder, og være i stand til å utføre nye oppgaver, kreves en tydelig prioritering og mindre detaljstyring av embetet. Manglende handlingsrom til å prioritere ressursinnsats mellom ulike departementsområder kan svekke embetets evne til en forsvarlig løsning av de høyest prioriterte områdene innen rettssikkerhet.

Utenfor embetet anser vi kapasitet og kompetanse i mange av våre små kommuner som en utfordring, og som kan gjøre arbeidet med å iverksette nasjonal politikk mer krevende.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

De påpekte utfordringene i 5.1 om ressursrammer, effektiviseringskrav og detaljstyring vil kunne resultere i svakere måloppnåelse på mange fagområder. Fylkesmannen mener det vil være riktig og viktig å i størst mulig grad skjerme oppgaver som er av betydning for innbyggernes rettssikkerhet. Kapasiteten til veilednings- og utviklingsoppgaver og god kommunedialog kan dermed bli svekket.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Nordland.pdf](#)

Del VI. Årsregnskap

Ledelseskomentarer til årsregnskapet 2016

Formål

Fylkesmannen i Nordland er underlagt Kommunal – og Moderniseringsdepartementet. Embetet er et statlig forvaltningsorgan som fører regnskap etter kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten i årsregnskapet.

Fylkesmannen er Kongens og regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Fylkesmannens ansvar er fastsatt i Instruks for Fylkesmenn, gitt ved kgl. Res. 7.8.1981, endret ved kgl. Res. 10.11.1988 og 6.7.1999.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser i Reglement for økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og Virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen, fastsatt av kommunal- og moderniseringsdepartementet 27.06.2014.

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Fylkesmannens disponible bevilgninger og regnskapsførte utgifter og inntekter.

Vurdering av vesentlige forhold

I 2016 har Fylkesmannen i Nordland totalt disponert tildelinger og bevilgninger på kr. 354 946 948,-, samt noen åpne fullmakter.

Av de totale bevilgningene utgjør embetets driftsmidler over kapittel 0525 post 01, kr. 102 738 000,-, jf. bevilgningsrapport.

Note A viser samlet tildeling fra KMD i 2016 på kapittel 0525 post 01. Tildelingen består av årets tildelinger, samt overføring fra 2015. Noten også viser overføringer fra 2015 på kapittel 0525 post 21.

Regnskapet for 2016 viser et mindreforbruk på kroner 555 025 for kapittel 0525 post 01, som i sin helhet søkes overført til 2017, jf. **note B**.

Fylkesmannen i Nordland omfattes fra 2015 av nettoføringsordningen for merverdiavgift i staten. Dette innebærer at mva. ikke belastes virksomhetens kapittel, men belastes felleskapittel 1633 i statsregnskapet. For 2016 har embetet totalt belastet kapittel 1633 med ca. kr. 5 990 000 derav tilskrives ca. kr. 1 895 000 bokføringer på vårt driftskapittel.

Embetet har ved utgangen av 2016 ca. 40 aktive prosjekter med eksterne medfinansierer på kapittel og post 0525.21/3525.01. Flere av prosjektene går over flere år, noe som kan medføre at inntekter og utgifter for det enkelte prosjekt betales i ulike regnskapsår. Sammenlignet med 2015, ble merforbruket vesentlig redusert på grunn av flere store innbetalinger til prosjekter.

Embetet har i 2016 jobbet målrettet mot eksterne finansierer for å balansere inntekter og utgifter på interne prosjekter, jf. *Note 1 - Innbetalinger*

Arktorapporteringen viser at totale lønnsutgifter inkludert sosiale utgifter utgjør totalt kr. 109 502 405,-. Det er en økning på kr. 7 503 975,- fra 2015. Årsaken til økning er generell lønnsøkning etter sentrale og lokale forhandlinger, samt økning av midlertidige ansatte på vergemålsområdet, jf. *Note 2 - Lønn*

Fra 2016 fikk embetet en økning på husleie og felleskostnader for Statens hus på totalt kr. 2 173 057. Vi har en sterk økning på kjøp av fremmede tjenester på kr. 12 113 532 i forhold til 2015. Årsaken til dette kan tilskrives økte kostnader til utbetaling av vergehonorarer, tolketjenester og advokatutgifter med bakgrunn i flyktnings situasjonen i 2016, jf. *Note 3 - Andre driftsutgifter*

Embetet har i 2016 ingen finansielle poster, jf. *Note 4 - Finans*

Embetet har i 2016 investert i nødvendige oppgraderinger i Statens hus, blant annet oppgradering av kantine, samt etablering av adgangskontroll. Det har også vært nødvendig å investere i oppgraderinger på IKT-området, men dette utgjør bare en marginal økning på kr. 235 000 fra 2015, jf. *Note 5 - Utbetalinger*

Når det gjelder innkrevingsvirksomhet, som omhandler tilbakebetaling er av ubrukte tilskuddsmidler gitt tidligere år utgjør dette i overkant av kr. 350 000, og det er ingen endringer i forhold til i 2015, jf. *Note 6 - Innkrevingsvirksomhet*

Embetet har i 2016 utbetalt i overkant av 200 mill. i tilskudd, dett er en økning fra 2015 på ca. 9 %, jf. *Note 7 - Tilskuddsforvaltning*

I *note 8* vises forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Når det gjelder særlig store oppgaver som belastes utenom vårt ordinære driftskapittel, opplever vi at reindriftsforvaltningen som finansieres over Landbruks- og matdepartementets kapittel 1142 post 01 er underfinansiert, dette medførte et overforbruk på ca. kr. 267 000 i 2016. Embetet har tidlig i 2016 brevlig kommunisert underfinansieringen til Landbruks- og matdepartementet, uten å motta noe tilsvarende.

Embetet måtte øke bemanning på vergemålsområdet i 2016 på grunn av økt oppgavevolum knyttet til flyktnings situasjonen. Dette medførte et overforbruk på kapittel 0469 post 01 på ca. 160 000 kroner. I tillegg til de direkte belastningene på vergemålskapitlet bruker embetet ressurser som avlønnes på driftskapitlet for å dekke oppgaver som er indirekte knyttet til vergemål.

Mellomværende med statskassen utgjorde pr. 31.12.2016 kr. 4 913 292. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor, og bekrefter embetets årsregnskap. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per i dag, men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2017.

Hill-Marta Solberg
(sign.)

Prinsippnote for årsregnskapet

Årsregnskap for Fylkesmannen i Nordland er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2015 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene. Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises også i kolonnen for samlet tildeling. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2016

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merutgift (-) og mindreutgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	A, B	102 738 000	102 187 475	550 525
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	A, B	-2 647 000	10 891 717	-13 538 717
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01		385 000	441 790	-56 790
0225	Tiltak i grunnopplæringa - særskilde driftsutgifter	21		560 000	600 203	-40 203
0225	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	63		4 539 000	4 521 231	17 769
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asylmo	64		51 750 000	37 198 634	14 551 366
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66		1 803 000	1 802 642	359
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen	21		14 333 519	14 053 832	279 687
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutdanning for lærere og skoleledere	22		380 000	300 273	79 727
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21		10 048 591	9 520 382	528 208
0231	Barnehager - Tilskudd til svømming i barnehagene, prøveprosjekt frivillige organisasjoner	70		1 421 670	1 421 670	0
0341	Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn	70		*	2 059 808	*
0451	Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap - Driftsutgifter	01		588 000	588 000	0
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01		11 669 700	11 829 576	-159 876
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21		*	15 539 858	*
0470	Fri rettshjelp - driftsutgifter	01		*	6 319 172	*
0500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet - spesielle forsknings- og utredningsoppdrag	21		900 000	909 024	-9 024
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsutgifter	21		1 300 000	1 225 172	74 828
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering - spes. driftsutgifter	21		2 313 020	2 303 429	9 591
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63		5 937 384	5 852 216	85 168
0714	Folkehelse - Spesielle driftsutgifter	21		210 100	177 162	32 938
0721	Statens helsetilsyn - Driftsutgifter	01		400 000	187 099	212 901
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak - driftsutgifter Kontrollkomisjonene	01		*	1 733 333	*
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21		982 300	531 706	450 594
0761	Omsorgstjeneste - Kompetanse og innovasjon	68		20 155 600	20 154 000	1 600
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetjenester	60		900 000	904 325	-4 325
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abort	73		600 000	548 071	51 929
0765	Psykisk helse og rusarbeid - spesielle driftsutgifter	21		614 800	600 955	13 845
0765	Psykisk helse og rusarbeid - kommunale tjenester	60		9 720 000	9 014 887	705 113
0765	Psykisk helse og rusarbeid - rusarbeid	62		16 533 000	16 465 002	67 998
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21		*	10 721	*

0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	2 190 000	2 304 978	-114 978
0840	Tiltak mot vold og overgrep - Spesielle driftsutgifter	21	167 497	38 100	129 397
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. driftsutgifter	21	1 516 539	1 407 336	109 203
0854	Kommunalt barnevern	60	36 190 000	36 190 000	0
0858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet - Spesielle driftsutgifter	21	103 329	96 445	6 884
1142	Landbruksdirektoratet - driftsutgifter	01	3 867 000	4 134 141	-267 141
1142	Landbruksdirektoratet - større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	45	750 000	216 753	533 247
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	200 000	188 431	11 569
1410	Spesielle driftsutgifter	21	600 400	600 400	0
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01	10 000	6 242	3 758
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	7 790 500	7 142 042	648 458
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	1 120 000	1 119 999	1
1420	Klima, naturmangfold og forurensing- oppdags- og gebyrrelatert virksomhet	23	1 800 000	1 519 706	280 294
1420	Tiltak i verneområder	31	3 970 000	3 887 059	82 941
1420	Statlige erverv, fylkesvise vernepl	32	*	69 042	*
1420	Klima, naturmangfold og forurensning - restaurering av myr	38	235 000	187 000	48 000
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	72	21 650 000	19 754 883	1 895 117
1420	Forebyggende og konfliktdependende tiltak i rovviltforvaltningen	73	7 000 000	6 976 191	23 809
1420	Verdensarvområder, kulturlandskap og verdiskapingsprogram	81	123 000	122 500	500
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte naturtyper	82	6 543 000	6 393 493	149 507
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	435 000	435 000	0
1425	Tilskot til viltføremål	71	550 000	550 000	0
1633	Nettoordning for mva i staten	01	*	5 989 663	
<i>Sum utgiftsført</i>			354 946 948	379 222 769	

* - åpen fullmakt

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttek	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01		0	13 271 359	13 271 359
3525	Ymse inntekter	02		0	4 500	4 500
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29		0	579 479	
5700	Arbeidsgiveravgift	72		0	7 655 440	
<i>Sum inntektsført</i>				0	21 510 778	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					357 711 991	
Kapitalkontoer						
60071201	Norges Bank KK /innbetalinger				25 686 731	
60071202	Norges Bank KK/utbetalinger				-382 564 024	

715218	Endring i mellomværende med statskassen	-834 697
<i>Sum rapportert</i>		0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

		31.12.2016	31.12.2015	Endring
715218	Mellomværende med statskassen	-4 913 292	-4 078 594	-834 697

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Virksomhet: A7 - Fylkesmannen i Nordland

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
52 501	1 681 000	101 057 000	102 738 000
52 521	-2 647 000		-2 647 000

Mal for bevilgningsrapportering og artskontorrapportering med noter

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
352502/052501	"kan overføres"	550 525	0	550 525	4 500	0	0	555 025	5 136 900	555 025
352501/052521	"kan overføres"	-13 538 717	0	-13 538 717	13 271 359	0	0	-267 358		-267 358

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

I tildelingsbrevet for 2016 fra KMD, datert 5.2.2016, ble Fylkesmannen i Nordland tildelt kr. 99 556 000.

Deretter har Fylkesmannen i Nordland mottatt fire supplerende tildelingsbrev:

- * overføring fra 2015 (kr. 1 681 000)
- * tildeling knyttet til asylsituasjonen (kr. 105 000)
- * reduksjon av tildeling knyttet til ePhorte (- kr. 67 000)
- * kompensasjon lønnsoppgjøret 2016 (kr. 1 463 000)

Total belastningsfullmakt i 2016 på kapittel 525 post 01 var på kr. 102 738 000.

Stikkordet «kan overføres»

Beløpene som står på kapittel 525 postene 01 og 21 kan overføres i sin helhet da stikkordet "kan overføres" er knyttet til ka pittel/postene.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Embetet har ingen avgitte belastningsfullmakter.

Mulig overførbart beløp

Fylkesmannens ubrukte bevilgninger på kapittel 525 post 01 beløper seg til kr. 555 025. Da dette beløpet er under grensen på 5% regnes hele beløpet som mulig overføring til neste budsjettår.

Embetets merforbruk på kapittel 525 post 21 gjelder for prosjekter som har varighet over flere år. Der utgifter og inntekter ikke sammenfaller på samme regnskapsår.

Virksomhet: A7 - Fylkesmannen i Nordland

Oppstilling av artskontorrapporteringen 24.12.2016

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	13 271 359	5 771 123
Salgs- og leieinntekter	1	4 500	4 000
Andre inntekter	1	0	0
<i>Sum inntekter fra drift</i>		13 275 859	5 775 123
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	109 502 405	101 998 429
Andre utbetalinger til drift	3	61 639 413	45 922 368
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		171 141 818	147 920 797
Netto rapporterte driftsutgifter		157 865 959	142 145 674
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	1 939 085	1 703 624
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		1 939 085	1 703 624
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 939 085	1 703 624
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	354 588	351 113

<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		354 588	351 113
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	200 152 203	183 014 347
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		200 152 203	183 014 347
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		224 891	226 966
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		7 655 440	7 158 113
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		5 989 663	4 923 157
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-1 890 668	-2 461 921
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		357 711 991	324 050 611

Oversikt over mellomværende med statskassen **

Eiendeler og gjeld		2016	2015
Fordringer		428 247	380 542
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-5 351 324	-4 467 546
Skyldige offentlige avgifter		-6 975	-775
Annen gjeld		16 760	9 185
Sum mellomværende med statskassen	8	-4 913 292	-4 078 594

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Kontrollsum:

357 711 991

357 711 991

0

Virksomhet: A7 - Fylkesmannen i Nordland**Note 1 Innbetalinger fra drift**

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	7 890 310	5 531 117
Tilskudd fra EU	142 857	0
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	5 238 192	223 690
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	0	16 316
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	13 271 359	5 771 123
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Tilfeldige inntekter	4 500	4 000
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	4 500	4 000
<i>Andre innbetalinger</i>		
<i>Sum andre innbetalinger</i>	0	0
Sum innbetalinger fra drift	13 275 859	5 775 123

Virksomhet: A7 - Fylkesmannen i Nordland**Note 2 Utbetalinger til lønn**

	31.12.2016	31.12.2015
Lønn	97 001 058	93 945 766
Arbeidsgiveravgift	7 655 440	7 158 113
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-4 625 711	-4 241 153
Andre ytelser	9 471 618	5 135 703
Sum utbetalinger til lønn	109 502 405	101 998 429
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
Antall årsverk:	162	159

Merknad:

Antall årsverk i 2015 burde ha vært 161. Spørringen ble kjørt på faste og midlertidige ansatte, men uten overtid/ekstratimer

Virksomhet: A7 - Fylkesmannen i Nordland**Note 3 Andre utbetalinger til drift**

	31.12.2016	31.12.2015
Husleie	10 076 320	9 004 933
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	422 367	74 475
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	2 472 998	1 371 328
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	198 921	156 671
Mindre utstysanskaffelser	301 451	200 351
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 040 130	740 675
Kjøp av fremmede tjenester	25 427 984	13 314 452
Reiser og diett	9 768 754	9 976 794
Øvrige driftsutgifter	11 930 488	11 082 688
Sum andre utbetalinger til drift	61 639 413	45 922 368

Virksomhet: A7 - Fylkesmannen i Nordland

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Virksomhet: A7 - Fylkesmannen i Nordland**Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer**

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 939 085	1 703 624
Sum utbetaling til investeringer	1 939 085	1 703 624

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Virksomhet: A7 - Fylkesmannen i Nordland

Note 6 Innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2016	31.12.2015
Tilfeldige og andre inntekter.	354 588	351 113
Sum innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten	354 588	351 113

Virksomhet: A7 - Fylkesmannen i Nordland

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2016	31.12.2015
Tilskudd til kommuner	154 512 561	137 817 288
Tilskudd til fylkeskommuner	0	4 145 400
Tilskudd til private	31 139 579	25 693 762
Tilskudd til organisasjoner	11 711 200	11 582 161
Tilskudd til statsforvaltningen	2 788 863	3 775 737
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	200 152 203	183 014 347

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2016	31.12.2016	Forskjell
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	72 470	0	72 470
Andre fordringer	420 229	428 247	-8 018
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	492 699	428 247	64 452
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-2 426	0	-2 426
Skyldig skattetrekk	-5 351 324	-5 351 324	0
Skyldige offentlige avgifter	-6 975	-6 975	0
Annen kortsiktig gjeld	16 760	16 760	0
<i>Sum</i>	-5 343 965	-5 341 539	-2 426
Sum	-4 851 266	-4 913 292	62 026

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
<i>Aksjer</i>							
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							
Balanseført verdi 31.12.2016							0
* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.							